

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑτούς δρ. 25
δι' εξ μῆν. 13

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑτούς φρ. 25
δι' εξ μῆν. 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΑΘΗΝΑΙ, 35, ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΚΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ατ. έργαραι λογίσονται δραχμές
της από 15 Οκτωβρίου η 15 Απριλίου.

Τὰ χειρόγραφα δὲν έποιερ-
φονται.

Ἐν τένος ἀποστέλλεται διορευ-
ώς δείγμα.

Αγγέλεται πάγιον νέον βιβλίον, τοῦ

διορού ἀποστέλλονται εἰς τὸ γρά-
φειον διον ἀντίτυπα.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΠΛΗΡΟΝΟΤΕΣ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 5 κατά τὴν ἐγγραφήν, Δρ.—Φρ. 2
μετὰ 2 μῆνας καὶ σύντο καθεξῆς μέχρις ἀποπληρωμῆς.

Έκαστον ἑτούς τῶν «Παναθηναίων» ἀποτελοῦν δύο δύκτιδεις καὶ πλουσίως εἰκονογραφημένοι τόμοι

ΤΙΜΩΜΕΝΟΙ: Πολυτελῶς χρυσόδετοι	Φρ. χρ.	30
'Απλῶς	" "	28
Χαρτόδετοι	" "	25
Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αἱ τίμαι αὐται εἰσδραχμάς.		

— Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφήν συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζήν
ἢ ταχ. ἐπιταγήν.

πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» δόδος Αριστοτέλους 35, Αθῆνας.

ἢ πρὸς τὴν

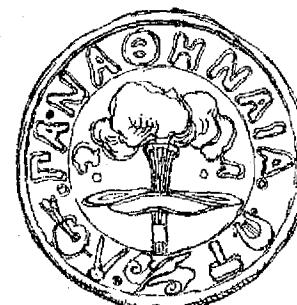
ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ — ΑΘΗΝΑΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς δικήν τὴν Ρωσίαν δ. π. Ἀναστάσιος Μάλτος
Οδησσός rue Poushkin N° 66.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ εἰς ὅκην τὴν Αίγυπτον δ. π. Τριαντάφυλλος Τσιτσέλης Βιβλιοπωλεῖον δ. «Ἐρ-
μῆς» ἐναντὶ τοῦ Αβρωφίου Γυμνασίου.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1904-
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1904 * ΤΟΜΟΣ Η'. 1888

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΚΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ Ι. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
Nύχτα, σ. 116.

Α. ΑΛΥΤΗ
Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίου — Άλι μυραιὲ ἐκθέους, σ. 56.

Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ
Ἐγὼ μεταξὺ δέκα χιλιάδων ζώων, σ. 225.

GABRIELE D'ANNUNZIO
Ἄλι τελευταῖαι συγμαὶ τοῦ Σωκράτους, σ. 298.

Δρος Π. ΑΙΠ.
Φοβοπάθεια, σ. 250.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΑΣΤΕΡΗ
Ἄπ' τὸ ταξεῖδι τῆς ζωῆς σ. 190.

ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΗ
*Τοῦ Μυζηθρᾶ ἡ κάστρο, σ. 47.
Δημόδεις χιακὰ μελωδίαι, σ. 246.*

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ
Ἄλι πρῶται ἀθνικαὶ μας σημαῖαι, σ. 230.

ΒΙΩΝΟΣ
Ἡ Ζωή, μετάφρ. Σίμου Μενάρδου σ. 329.

Γ. ΒΩΚΟΥ
Ἄλι λαϊκαὶ σχολαὶ τοῦ Πειραιῶς, σ. 141.

Ν. Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ
Ο Ζωολογικὸς Κῆπος Ἀθηνῶν, σ. 148.

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΓΙΑΝΝΙΣΗ
Ἀλιαρτοβαμμένον. Λειμνῶν, σ. 334.

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΓΚΟΓΚΟΥΡ
Ἐρως μυρᾶς κύρης, σ. 158.

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗ
*Τὸ τρίπτυχον τῶν ἵων, σ. 103.
Μανδίκιος Γιοκά, σ. 108.*

CHARLES DIEHL
*Ραβέννα, σ. 289.
Ἡ Ραβέννα τοῦ μεσαιώνος καὶ τῆς σήμερον, σ. 339.*

ΔΟΚΤΟΡΟΣ ΑΛΦΑ
Τὰ ἱαματικὰ λοντρά, σ. 117.

Κ. Α. ΔΟΣΙΟΥ
Τὸ Κοράλλιον, σ. 11.

ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ
Ἡ Ἀριεζανή, σ. 15.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΔΩΡΙΚΟΥ
Ἡ ζωγραφικὴ τῶν ἀνθέων εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, σ. 161.

Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ
Ἡ Σχολικὴ Ἐκθεσις, 84.

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ
*Τὸ χωράφι, σ. 38.
Τὸ παιδὶ τοῦ πρόσφυγος σ. 264.*

ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ
Δόροι καὶ ἀντίλογοι, σ. 282, 312, 344.

Θ. ΘΑΝΑΤΟΥ
Δόρια τοῦ ἀέρος, τοῦ ἀττικοῦ ἀέρος λόγια, σ. 295.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ
*Οἱ φασάδες — μετάφρ. Γ. Ε. Μανδογάνη, σ. 8.
Βούνολίκος — μετάφρ. Σίμου Μενάρδου, σ. 36.
Ἀμαρυνῆς — μετάφρ. Σίμου Μενάρδου, σ. 235.*

ΘΙΕΡΣΟΥ
Σημειώσεις καὶ Ἀγαμήσεις 1870-1873, σ. 17, 50.

ΙΩΝΟΣ
Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων, σ. 89, 165, 213, 314.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ
*Ἄπιστα, σ. 102.
Φωτές, σ. 230.*

JOHN KEATS
Στροφαὶ, μετάφρ. Κ. Πρωνάρη, σ. 204.

WILLEMS KLOOS
Βραδεύ, μετάφρ. Μ. Στρούδου, σ. 15.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΕΜΕΝΟΥ
Ο ἀνθρωπός τοῦ Χοβαρνδού, σ. 111.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗ
*Τὸ Ἐπιταίνεται τὸ οὐνέδριον, σ. 65.
Περισσότερον φῶς!, σ. 105.
Ο περὶ τὸ γυμναστὸν ἀγών, σ. 144.
Δόροι καὶ ἀντίλογοι: Ἡ πατάρηγης τῶν ἐξετάσεων, σ. 168.*

ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Ἐρωτεῖα τῶν Ἑλληνικῶν ουνιδάματος, σ. 74.

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ
Διαιτή δὲν ἰδρύθη τὸ ἀθνικὸν θέατρον ἐπὶ Ὁδοντος, σ. 39.

Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑ
Λουδοβίκος Σπινέλλης, σ. 86.

ΙΟΥΛΙΟΥ ΔΕΜΑΙΤΡ
Γεωργία Σάρδη, σ. 160.

PIERRE LOUVYS
Παρράσιος, σ. 192, 237.

MIX. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπιστολαὶ ἐπι Μόσχας, σ. 421.—Τοέχοφ, σ. 415.

ΚΩΝΣΤ. ΜΑΚΡΗ

Κάρδον, σ. 97.

Οἱ ἀρχαῖαι Γάλλοι ζωγράφοι, σ. 177.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

Ἄργια στὸν ἄνεμο, σ. 69.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΑΡΚΟΡΑ

Ἰουλιέτα Γαριζώνη Δρασσούσση, σ. 46.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Καλλιτεχνικὴ φωτογραφία, σ. 72.

Νικηφόρος Λύτρας, σ. 164.

Φυσιογνωμίαι, Εὖφη Ἐμπεδοκλῆ, σ. 169.

Θεατρικὴ Ζωή, σ. 244.

ΜΟΣΧΟΥ

Ἀλφείδ—μετάφρ. Σίμου Μενάρδου, σ. 143.

Α. ΜΩΡΑΪΤΙΔΗ

Ἐπικλησιαστικὴ Παναγιογραφία, Ναοὶ καὶ εἰκονίσματα σ. 257.

Στέψις βυζαντινοῦ αντομοράφος εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, σ. 329.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Οἱ Γέροι, σ. 1.

Φιλολογικὴ Ζωή,—Ἡ Κυρὰ τοῦ Πέργου, σ. 25.

Ἐρμονας, σ. 163.

Τραγούδια, σ. 244.

Ο. Πίερ Λοτί εἰς τὴν Ἑλλάδα, σ. 33, 76.

Παναγιάνης Καββαδίας, σ. 283.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ Ἐπιλαθεντικὸν Συντέδουν καὶ ἡ Σχολικὴ Ἐκθεσις, σ. 25.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Σκιᾶ, σ. 198.

Φιλολογικὴ Ζωή: «Γράμματα» Κωνστ. Παλαμᾶ—«Ὑπὲ τὴν οἰκίαν τῶν φιουσίκων» ὑπὸ Κ. Μεταξᾶ Βοσπορίτου, σ. 54.

Τὸ Ἐκθετο.—Ἡ ἔργασία τοῦ κ. Γιαννοπούλου, σ. 309.

Ἄργοι καὶ Ἀντίλογοι: Ἀγγελος Βερύνιος, 91.

ΟΜΗΡΟΥ

Πιάδος Σ. Ἡ ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλλέως—μετάφρ. Ἰ. Πολυλᾶ, σ. 136.

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΛΑΜΑ

Ο γυρισμὸς τοῦ Ἀσηράλου, σ. 262.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Ἡ φωνὴ τοῦ δράκου, σ. 129.

ΠΑΡΟΔΙΤΟΥ

Οἱ γυμναστικοὶ ἀγῶνες, σ. 87.

Α. ΛΑΛΙΑ ΙΑΤΕΡΝΟΣΤΡΟ

Ἐπιστολαὶ ἐξ Ιταλίας—Δομίνικος Μορέλλι, σ. 29.

ΙΟΥΛΙΟΥ ΡΕΝΑΡ

Φυσικαὶ Ἰστορίαι, σ. 207.

Α. ΡΟΖΕΜΠΕΡΓ

Ο Δέρπαχ, σ. 321.

I. Δ. ΣΑΚΕΑΛΑΡΙΔΗ

Ο Ὅμηρος τοῦ Παλαιολόγου, σ. 277.

OLIVE SCHREINER

Τὰ δῶρα τῆς ζωῆς. Τὸ Μυστικὸν τοῦ καλλιτέχνου, σ. 71.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ

Κυλαρίσσι, σ. 143.

Νίσυρος, σ. 295.

ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΗΓΟΥΡΟΥ

Τὸ παιδί τοῦ ψάρω, σ. 205.

ΑΝΔΡΕΑΣΝ. ΣΚΙΑ

Ἡ ἐπίκρισις τοῦ κ. Ξενοπούλου, σ. 268, 305.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Γ. ΣΚΟΥΦΟΥ

Αἱ παλαιοτολογικαὶ ἀνασκαφαὶ εἰς Ἀστρακάν τῆς Ασσούνης, σ. 212.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΟΦ

Τὸ βιολί τοῦ Ρότσιλδ, σ. 272.

ΦΑΙΔΩΝΟΣ

Οἱ Λασπάνειοι, σ. 120.

Θεατρικὴ ζωή, σ. 240.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ

Φιλολογικὴ Ζωή, σ. 279.

ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ ΦΙΑΕΤΑΙΡΟΥ

Ἀρχαιολογία, σ. 28.

ΡΩΜΟΥ ΦΙΛΥΡΑ

Οἱ φρήνοις τοῦ σπηλαῖ, σ. 28.

Νυχτερινὸν τραγοῦδι, σ. 337.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

Ρινέ, σ. 307.

ΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Παιδὸν Νιρβάνα, Οἱ Γέροι, σ. 1.

Διάλεξις Μ. Μαλανάση—Περὶ τοῦ Ιουλίου Τυπάλδου, σ. 23.

Τέλος τῶν διαλέξεων τῆς πρώτης περιόδου, σ. 24.

ΝΟΡΒΗΓΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἡ Ζητάνα—σ. 297.

Οἱ Νεροὶ—σ. 338.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

σ. 204.

ΠΡΟΙΚΟΣΤΥΜΦΩΝΟΝ ΤΟΥ 1823

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΜΙΣΤΗΜΗ
Σελις 29, 61, 92, 123, 170, 216, 251, 284, 314, 345

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

Α. Βεσνιτσάφ: Ἀγορὰ ἐπι Μόσχα, σ. 257.

Σ. Βινογράδοφ: Ιστανίς, σ. 241.

Π. Γύζη: Ἡ Νίκη, σ. 172.

Ζιέμ: Τὸ ψάρεμα, σ. 225.

Δ. Θεογονούλον: Δομιτιανός, σ. 129.

Γ. Τακωβίδη: Τὸ δίλλωμα τῶν πανελληνίων ἀγώνων, σ. 88.

Σ. Ιεάνοφ: Διὰ τὸν πόλεμον, σ. 137.

Ζανέ Κλουέ: Ἀγρή Σορέλ, σ. 189.

Φραγκίσκον Κλουέ: Ἐλισάβετ ἡ Ἀναστριανή, σ. 193.

Φράντς Λέμπαχ: Ἀντοποσωπογραφία, σ. 321.—Λονδρίτος Α. τῆς Βαναδίας, σ. 323.—Ο κόμης Βίσσαριος, σ. 325.—Θ. Μόμου, σ. 327.

Μάξιλ Λιμπερέμαν: Σκήνος, σ. 33.

Ιωάννου Μαλούνελ: Ἡ Παναρία πρατοῦσα τὸν Ἰησοῦν βρέφος σ. 177.

Κ. Μεσσονέλ: Ἡ παραδίλα τῶν Αντιβῶν, σ. 97.

Παύλου Μαθιοκούλον: Προσωπογραφία, σ. 49.—Ο παρὰ τὴν ἀκαδημάντινη σπουδήσ, σ. 145.

Δομιτίου Μορέλλι: Μοραζή, σ. 1.—Ἡ προσευχή, σ. 10.

Β. Μπαξέσεφ: Φθινόπωρον, σ. 165.

Γεράρδον τῆς Ορλεάνης: Ιωάννης ὁ Καλός, σ. 181.

Θ. Ράλλη: Ἡ θάλασσα στὰ βάθη τῆς, σ. 49.

Μ. Ρέρχ: Οἴκος Θεοῦ, σ. 289.

Πηνελόπης Φωτιάδη: Ἡ μηνονή, σ. 65.—Τὸ Τάμα, σ. 73.—Τοπίον θεοσαλικόν, σ. 81.

Τὸ τρίπτυχον τῶν Δικαιασητῶν Παρισιών, σ. 185.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

Βικέντιος Πέλε, σ. 13.

Ο κ. Βορεάδης, σ. 26.

Φλοριξὲλ φὸν Ρόύτερ, σ. 30.

Βερεσούρης, σ. 30.

Γεώργιος Κλεμανσός, σ. 31.

Πιέρ Λοτί, σ. 35.

Γεώργιος Καραμήτσας, σ. 62.

Φράντς Λέμπαχ, σ. 63.

Νικηφόρος Φωκᾶς, σ. 119.

Γεωργία Σλένδη, σ. 160.

Νικηφόρος Λύτρας, σ. 164.

Εὖφη Ἐμπεδοκλῆ, σ. 170.

Νικόλαος Γερμανός, σ. 173.

Ἀντώνιος Τοέχοφ, σ. 215.

Γεώρ. Φρ. Οδότης, σ. 218.

Γ. Ιακωβίδης, σ. 219.

Ο σιρατηγὸς Κουρέπι, σ. 223.

Ο ἀρχιεπίσκοπος Μεσσηνίας Μελέτιος, σ. 287.

Ο σιρατηγὸς Κουρόπατην, σ. 288.

Ἐλευθέριος Βενιζέλος, σ. 314.

Άνσαρδος Χῆ Κόνστας, σ. 347.

Ἀναστάσιος Μάλτος, σ. 347.

ΠΟΙΚΙΑΙ

Ἡ πανομοφόρος Α ἐπὶ τὸν οπηλαίον τοῦ Μεγανησίου, σ. 12.

Ἄλεντικὰ πλούσια εἰς τὸν προλιμένα τὸν Βλυχοῦ, σ. 14.

Τὸ ἐπιπονηθὲν σχέδιον ἐθνικοῦ θεάτρου ἐπὶ Οθωνος, σ. 41.

Το Στάδιον ἀναμαρμαρωμένον, σ. 87.

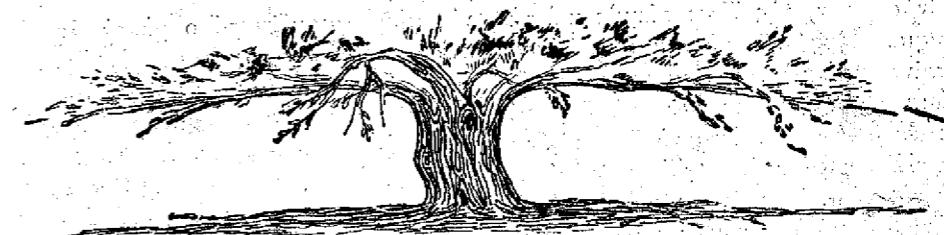
Συσκενὴ Μίντελη διὰ τὴν πλέον τοῦ έλατον, σ. 95.

Τὸ χωρίον Μπερεσίν, σ. 99.

Σταθμὸς εἰς τὴν ξηραμόν, σ. 101.

ΜΟΝΑΧΗ

ΠΑΝΔΩΝΙΔΙΑ

ΕΤΟΣ Δ
15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1904

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΣΕΧΑΣΜΕΝΑ

ΟΙ ΓΕΡΟΙ*

Μιὰ φορά, θυμοῦμαι πῶς εἶχα κάποια ξεχωριστή ἀγάπη στοὺς γέρους. Δὲν ξέρω ἂν τὴν ἔχω ἀκόμα. Θαρρῶ δύμως, πῶς, μὲ τὸν καιρό, ἡ ἀγάπη μου αὐτῇ ἀρχίσε νὰ ξεδυμαίνῃ καὶ νὰ λιγοστεύῃ. "Ισως νὰ ἦνε γιατί, ήμέρα μὲ τὴν ήμέρα, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβάνω — κανεὶς δὲν τὸ καταλαβαίνει — ἀρχῖστος κ' ἐγὼ νὰ πλησιάζω στὰ σύνορα τῶν ἀσπρών μαλλιῶν καὶ τόσον ἄλλων πραγμάτων, ποὺ καλλίτερα νὰ μὴ τὰ συλλογίζεται κανεὶς. Κάθε πρᾶγμα ποὺ τὸ βλέπει κανένας ἀπὸ μακριὰ φαίνεται καὶ ὠραῖο καὶ θαυμαστὸ κάποτε. Ἔτοι καὶ ἡ θάλασσα, ἀντικρυσμένη ἀπὸ τὴν στεριά, φαίνεται γεμάτη μάγια καὶ γεμάτη ἀπὸ ήδονές. Ὁταν μπῆς δύμως στὴ θάλασσα, πάντα θυμάσαι τὴ στεριά. Τὸ ἴδιο λένε πῶς εἰνε καὶ μὲ τὴς γυναικες καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα ὠραῖα πράγματα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Ποιῶς τὸ ξέρει!

Δὲν πιστεύω δύμως νὰ ἦνε μονάχα αὐτὸς ὁ λόγος, πούλκαμε νὰ λιγοστέψῃ ἡ ἀγάπη μου κι' δι θαυμασμός μου γιὰ τοὺς γέρους. Νομίζω πῶς δύποτε τόσα ἄλλα πράγματα ἀλλάζουν στὸν κόσμο, ἡ μᾶς φαίνεται πῶς ἀλλάζουν, ἄλλα στὸ καλλίτερο κι' ἄλλα στὸ χειρότερο — τὰ περισσότερα στὸ χειρότερο — νομίζω πῶς κ' οἱ γέροι τοῦ σημερινοῦ καιροῦ δὲν μοιάζουν τόσο μὲ τοὺς παλαιοὺς γέρους. "Αλλαξαν ίσως κι'

*'Ανεγνώσθη εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν «Παναθηναίων» τὴν 21 Μαρτίου 1904. Τῆς νέας αὐτῆς σειρᾶς τοῦ συνεργάτου μας θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς καὶ ἄλλα κεφάλαια εἰς τὰ «Παναθηναϊα».

αὗτοὶ στὸ χειρότερο, φεύγονταν, ξεθώριασαν. "Ισως γιατὶ θέλησαν νὰ μοιάσουν περισσότερο μὲ τοὺς νέους, ίσως γι' ἄλλον λόγο, καὶ ἐγὼ δὲν ξέρω γιατί. Κάποιος σοφὸς εἶπε πῶς: Λίγοι ἀνθρώποι ξέρουν νὰ ἦνε γέροι. Μιὰ φορά τὸ γνωμικὸ αὐτὸν μοῦ φαντάστην λιγάκι ἀνόητο. Τώρα ποὺ πολλὰ πράγματα, ποὺ τάπερα μὰ φορὰ γιὰ ἀνόητα, μοῦ φαίνονται σοφά κι' ἄλλα πάλι, ποὺ τὰ θαρροῦσα γιὰ σοφά, μοῦ φαίνονται ἀνόητα, τὸ γνωμικὸ αὐτὸν μοῦ κάνει μὰ ξεχωριστὴ ἐντύπωσι. Άλγοι ἀνθρώποι, ἀλήθεια, ξέρουν νὰ ἦνε γέροι. Στὸν παλαιὸ καιρὸ φαίνεται νὰ ἥσαν περισσότεροι. Καὶ ἐγὼ δι' ἴδιος θυμοῦμαι τώρα, πῶς γνώρισα πόλλους ἀπὸ τοὺς ἀληθινοὺς αὐτοὺς γέρους. Ήταν ἡ ἐποχὴ ποὺ τοὺς ἀγαποῦσα καὶ τοὺς θαυμάζα. Τώρα σὰν τύχῃ νάπαντήσω κανέναν ἀπὸ αὐτοὺς τοῖβω τὰ μάτια μου. «Νὰ ἔνας γέρος!» λέω μέσα μου. «Δὲν ἔχαθηκαν λοιπὸν ἐντελῶς οἱ ἀληθινοὶ γέροι» συλλογίζομαι μὲ κάποια εὐχαριστήση ξεχωριστή. Μα τόσο λίγες φροντίδες μοῦ συμβαίνουν αὐτὸς! Μιὰ φορά τὸν χρόνο ίσως καὶ πάλι πολὺ εἰνε.

**

Μα τί έχουν τάχα οἱ σημερινοὶ γέροι, ποὺ δὲν μοιάζουν μὲ τοὺς παληνούς; "Ολα τὰ πράγματα, ποὺ γερνοῦν καὶ μαραίνονται καὶ γιρεύμαζονται καὶ σβύνονται στὸν κόσμο, γερνοῦν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Ο καιρὸς καὶ τὰ χρόνια έχουν γιὰ τὸ καθετὶ τὰ ἴδια μέσα, ἀπὸ τοὺς

αἰώνας τῶν αἰώνων, τῆς Ἰδιες πληγές καὶ τὰ Ἰδια βάλσαμα. Ή φθορὰ μὲ τὴν Ἰδια λύσα δουλεύει πάντα καὶ μὲ τὴν Ἰδια χρυσόσκονη, μὲ τὴν Ἰδια συμπάθεια σκεπάζει τὰ δύνατά της. Ἐνα ἐφεύπιο είνε πάντα τὸ Ἰδιο κ' ἔνα ξερὸ καὶ ἀφυλλο κουφάρι δένδρον ἔμοιας πάντα τὸ ἔνα μὲ τὸ ἄλλο. Τάχα γιατὶ νὰ ἔχῃ διαφορὰ δ' ἀνθρωπος δ' χθεσινὸς ἀπὸ τὸν ἀνθρωπο τὸν σημερινὸ κι' δ' γέρος τοῦ παλαιοῦ καιροῦ ἀπὸ τὸν γέρο τοῦ καινούριου; Ποιὸς ξέρει; Ή ἀλήθεια είνε πῶς δ' Θεὸς ἔκαμε μιὰ δυσαρμονία στὴ φύσι. Καὶ ἡ δυσαρμονία αὐτῇ μοῦ φαίνεται νὰ ἔνε τὸ μυαλό τοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ μὲ τὸ μυαλό του δ' ἀνθρωπος βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὴ φύσι, ἢ οὐ ἔξω ἀπὸ τὴ φύσι καὶ τὴν παραβιᾶσε καὶ τὴν νοθεύει. Αὐτὸ ποῦ λέω τώρα μπορεῖ νὰ ἔνε καὶ ἀνοησία. Οἱ φιλόσοφοι ποῦ παλεύουν μὲ τῆς ἀνοησίες δλη τους τὴ Ἰωή, ἀς τὸ ἔξετάσουν κι' ἀς τὸ ἔξειδιαλύνουν. Ἐκεῖνο ποῦ θέλω νὰ πῶ ἐγώ, είνε πῶς οἱ σημερινοὶ γέροι δὲν μοιάζουν μὲ τοὺς παλαιούς. Γι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἀγαπῶ πιὰ καὶ δὲν τοὺς θαυμάζω, δπως τοὺς ἀγαποῦσα μιὰ φορά.

Συχνὰ θέλω ναῦρῳ τὴν παλιά μον αὐτῇ ἀγάπῃ. Βιάζω τὸν ἔαυτό μου, μὰ δὲν τὸ καταφέρων. Γιατὶ; Κάπτοις λόγος θὰ ἔνε. Σκέφθηκα τολλοὶς λόγους, μὰ δὲν μοῦ φαίνεται νὰ ἔνε μονάχα αὐτοῖ. Κάτι ἄλλο θὰ ἔνε ἀκόμα ποῦ μοῦ ξεφεύγει. Καὶ πρῶτα - πρῶτα μοῦ περνάει μιὰ ἰδέα, ποῦ δὲν μοῦ φαίνεται καὶ τόσο λογική. Ἐχει κολλήσει δμως στὸ μυαλό μου. Μοῦ φαίνεται πῶς οἱ σημερινοὶ γέροι δὲν είνε. . . τόσο καθαροὶ σὰν τοὺς παλαιούς. Είνε δυνατόν; Τοὺς κυττάζω καλά - καλά. Τὰ μαλλιά τους, τὸ πήδωστο τους, τὰ λευκὰ κολλάρα τους, οἱ καινούριες φροεσίες τους, καθε ἔνα χωριστὰ τὸ βλέπω μὲ τὰ μάτια μον καθαρὸ καὶ γυαλιστερό. Καὶ δμως τὸ δλο τους μαζὶ μοῦ φαίνεται βρώμικο καὶ ἀκάθαρτο. "Ισως νὰ ἔνε τρέλλα. Θυμοῦμαι καὶ τοὺς παλαιοὺς γέρους καὶ θαρρῶ πῶς τοὺς βλέπω καθαροὺς καὶ ἀγνούς σὰν τὸ χιόνι, μοῦ φαίνονται σὰν κάτι τι ἄνιλο, σὰν κάτι τι ποῦ ἔχει τὴ διαφάνεια τοῦ ἐλαφροῦ συννέφου, ποῦ ἀνάμεσά του ἔχωριζεις τὸν ὅρζοντα, σὰν κάτι τι ἄνιλο. Είνε πολλὰ χρόνια τώρα τοῦ τέτοια ἐντύπωσι δὲν τὴν ἐλαβαν τὰ μάτια μου.

"Αλλὰ δὲν είνε αὐτὸ μονάχα. Είνε πολλὰ ἄλλα πράγματα ἀκόμα. Ή διμιλία τους μοῦ φαίνεται νέλλαξε. Δὲν ἔχει πιὰ ἐκεῖνον τὸν συμένο καὶ ἐλαφρὸ τόνο, ποῦ μέσα του χάνονται καὶ μπερδεύονται τὰ λόγια, σὲ μιὰ ἀρμό-

νία ποῦ ταιριάζει τόσο μὲ τὰ λευκὰ μαλλιὰ καὶ τὰ σβυσμένα μάτια. Δὲν ἔχουν πιὰ τὴ φωνὴ ἐκείνη, ποῦ μοιάζει σὰν προφητικὴ καὶ φαίνεται νέλλοχεται ἀπὸ μακριά, πολὺ μακριά, σὰν ἥχω ἄλλου κόσμου. Τώρα θαρρῶ πῶς μιλοῦν πολὺ καθαρὰ καὶ πολὺ δυνατὰ καὶ πολὺ ξεχωριστά, τόσο, ποῦ ἡ φωνὴ τους μοῦ πληγώνει ταῦτιά, σὰν ἥχος ἀσυνείδιστος στὴ φύσι, σὰν δ' ἀνεμος ἔχαφνα νὰ ἔχεις ἄλλαζει τὸ βουητό του καὶ δ' ποταμὸς τὸ βογγητό του καὶ σὰν δ' ἥχος τῶν ξερῶν φύλλων, ποῦ τάνακατενει ἡ αὐραὶ τὸ φθινόπωρο, νάλλαζει τὸ βουβό του παράπονο μὲ κάπτοιν τόνο δυνατότερο καὶ καθαρότερο. Μὰ γίνεται ποτὲ νάλλαζουν ἔτσι τὰ πράγματα στὸν κόσμο, γιὰ είνε φαντασία μου ἡ τρέλλα; "Αλλαζει τάχα ἡ ψυχὴ τῶν γέρων, δυνάμωσαν τὰ στήθη τους, ἡ φύσις ἄλλαζε δρόμον; Μπορεῖ νὰ ἔνε δλ' αὐτά, μπορεῖ νὰ ἔνε καὶ τὰ φεύτικα δόντια, ἔνα δῶρο τῆς προόδου καὶ τῆς ἐπιστήμης μέσα στῆς μαστέλες, ποῦ τῆς ἀδειασε καὶ τῆς ἐρήμωσε δ καιρός. Ποιὸς ξέρει. "Οπως καὶ νὰ ἔνε, ἡ φωνὴ τους δὲν ἔχεται πιὰ ἀπὸ μακριά, σὰν ἀντίλαλος ἄλλου κόσμου, καὶ δὲν είνε πιὰ φωνὴ ποῦ μπορεῖ νὰ συμβουλεύῃ, δὲν μπορεῖ νὰ παρηγορήσῃ καὶ δὲν ἔχει καθόλου τὸ μεγαλειο καὶ τὴν ἵερότητα τοῦ χρηστοῦ.

**

"Η σφραγὶς ἡ ἀριστονερατικὴ τοῦ χρόνου ἔχωριζει ἔτσι κάθε μέρα. Καὶ τὸ γεράματα ἀντὶ νὰ πέρνουν τὴν δμορφην ἡσυχία καὶ τὴ γαλήνη τῶν πραγμάτων ποῦ φθάνουν σὲ μιὰ τελείωσι ἀνώτερη, ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινα, πέρονον τὴν ἀνήσυχη καὶ ἀσχημη ἀγωνία ἐνὸς πολέμου μὲ τὴ φθορά, ἐνὸς πολέμου μὲ τὸ πνεῦμα τῆς καταστροφῆς, ἐνὸς πολέμου ἀπελπισμένου καὶ ἀστέλουν, γιατὶ φαίνεται ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺς θὰ ἔνε δ τελειωτικὸς νικητής. Κι' ἀλλήθεια οἱ σημερινοὶ γέροι μοῦ φαίνονται μὲ δλα τους τὰ κινήματα, μὲ δλους τους τοὺς τρόπους, μὲ δλες τους τῆς συνήθειες πῶς κάνουν τὸν ἀπελπισμένο αὐτὸ πόλεμο μὲ τὴν φθορὰ καὶ τὴν καταστροφή. Τὸ σιγάλο καὶ ἥσυχο, τὸ γεμάτο μεγαλοπρέπεια ἱερατικὴ βῆμα τῶν παλαιῶν γερόντων κάθε μέρα χάνεται ἀπ' τὰ μάτια μας. "Ολα τρέχουν σημερα, τὸ καθετὶ κινεῖται βιαστικὰ καὶ γοήγορα. Καὶ οἱ γέροι, μὲ τὰ τρεμουλιαστὰ καὶ ἀδύνατα πόδια τους, τρέχουν κι' αὐτοὶ καὶ κινοῦνται μὲ κινήματα νεανικά. Μὰ τὰ γόνατά τους τοὺς προδίδουν. Τὸ τρέξιμο τους είνε ἀσχημο καὶ κάποτε κω-

μικό, σὰν καθετὶ ποῦ ξεφεύγει ἀπὸ τὸν νόμο τῆς δικῆς του ἀρμονίας. Πανόνν γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ ἔνε γέροι, χωρὶς νὰ γίνωνται νέοι. Τὸ Ἰδιο μοῦ φαίνεται νὰ γίνεται μὲ δλη τους τὴ Ἰωή. "Η φιλαρέσκεια τους φαίνεται παντοῦ νοθεύμενη, ἔχω ἀπὸ τὸν αὐτὸν καὶ ἔνα ἀγνάντεμα δραῖο πρὸς τὰ πίσω. "Ισως νὰ μὴν μηδενὶς τὸ βῆμα τὸ ἀργὸ καὶ τὸ μετρημένο, είνε κάτι τι ποῦ πλησιάζει πρὸς τὴν πίση. Ισποτε δὲν σταμάτῃ στὴ Ἰωὴ καὶ δλα βαδίζουν ἔνα μοιραῖο δρόμο. Είπα: ἡ φιλαρέσκεια δὲν είνε ἐλάττωμα. "Ισως μάλιστα νὰ ἔνε καὶ καθηκον: τὸ καθηκον κάθε πλάσματος νὰ φθάσῃ κάποιαν ἀνώτερη καὶ τελειότερη δμορφιά. Κάποιες παρατηρήσεις, πολὺ λιγοστὲς καὶ πολὺ ἀσήμαντες, δμως πολὺ πιστικὲς γιὰ μένα, μὲ κάνουν νὰ πιστεύω, πῶς ἡ φιλαρέσκεια δὲν είνε μονάχα κλῆρος τῶν ἐμψύχων. Μέσα σὲ δλη τὴ φύσι φαίνεται χυμένο τὸ δραῖο αὐτὸ πνεῦμα. "Ολα τὰ δντα, δλς τὸ τελευταῖο μόριο τῆς ἀψυχῆς ὑλῆς, μοῦ φαίνονται πῶς τὰ πράγματα στὸν κόσμο, γιὰ είνε φαντασία μου ἡ τρέλλα; "Αλλαζει τάχα ἡ ψυχὴ τῶν γέρων, δυνάμωσαν τὰ στήθη τους, ἡ φύσις ἄλλαζε δρόμον; Μπορεῖ νὰ ἔνε δλ' αὐτά, μπορεῖ νὰ ἔνε καὶ τὰ φεύτικα δόντια, ἔνα δῶρο τῆς προόδου καὶ τῆς ἐπιστήμης μέσα στῆς μαστέλες, ποῦ τῆς ἀδειασε καὶ τῆς ἐρήμωσε δ καιρός. Ποιὸς ξέρει. "Οπως καὶ νὰ ἔνε, ἡ φωνὴ τους δὲν ἔχεται πιὰ ἀπὸ μακριά, σὰν ἀντίλαλος τους καὶ στήθη τοῦ δραῖα τὸν ἀγνώστου. Ο συρμὸς μᾶς ἀλλάζει κάθε μέρα δψι, μᾶς κάνει καθεμέρα πιὸ καινούριον. Είνε δμως μερικὲς περιστάσεις καὶ μερικὲς στιγμὲς ποῦ ἡ ἀλλαγὴ αὐτῇ σκοτώνει τὴν δμορφιά, γιατὶ είνε οἱ στιγμὲς ποῦ πρέπει νὰ σταματήσῃ κάθε κίνησις ἡ νάχη τὸν ἀργὸ καὶ μυστικὸ δρόμο, ποῦ ἔχουν τὰ ἀργοκίνητα, σὰν σταματημένα, νερὰ τοῦ ποταμοῦ. Είπα νομίζω γιὰ τὴν ἀκίνησία καὶ τὴν ἡρεμία τῆς θεότητος. "Ετοι δέλω νὰ φαντάζωμαι τὴν αἰώνιότητα, δπως φαντάζωμαι τὴν αἰώνιότητα καὶ τὸν δάναντο. "Υπάρχουν λειτουργίαις τῆς θεότητος στὸν κόσμο, ποῦ πρέπει νάλλον κάτι τι ἀπὸ τὴν Ἰδιαν αὐτῇ ἀκίνησία καὶ σταθερότητα. Καὶ δέλω τὸ καθετὶ ἔχει τὴ δικῆ του δμορφιὰ καὶ είνε νόμος ποῦ κυβερνᾷ τὴν ὁραιότητα στὸν κόσμο. "Αμα πατήσῃς τὸν νόμον ἡ ἀσχημιὰ σὲ ἀγκαλιάζει καὶ σὲ πνίγει. Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κλέψῃ ἀτιμώρητα τὴν ξένη δμορφιά. Στὴ φύσι τὸ καθετὶ δουλεύει πιστὰ τὸν νόμο. Γι' αὐτὸ δλα είνε ὁραια καὶ τὴν ἀκίνησία καὶ στήθη τοῦ δραῖα λειτουργία. Καὶ ξαναγυρίζω στὸν συρμό. Μὴ σᾶς φαίνεται παράξενο νάνακατόνω τόσο ἀταίριαστα πράγματα. Τίποτε δὲν είνε ἀταίριαστο στὸν κόσμο. Τὸ καθετὶ ἔχει τὴ φιλοσοφία του. Τὴν ἔχει καὶ δ' ουρμός, πράγμα ποῦ τὸ μαντεύουν καλλίτερα καὶ οι κυριαίς καὶ οι μοδισταῖς. Τὸ ροῦχο παῖζει μεγάλο ωόλο στὴ Ἰωή. Λένε πῶς τὸ ωάσσο δὲν κάνει τὸν παπᾶ. "Έχουν πολὺ ἀδικο. "Ο λερεὸς μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο, μὲ τὴ φρεστιὰ τὴ δικῆ μου καὶ καὶ τὴ δικῆ σας, δὲν θὰ ἔταν ἀρεστὸς στὴν θεότητα. Πρέπει νὰ ἔνε ἀκίνητος καὶ ἀμετάβλητος στὸ ἔξωτερικό του, δπως πρέπει νὰ μένῃ ἀκλόνητος στὴν πίστη του. "Ο στρατιώτης ἀπαράλλακτα λειτουργεῖ στὰ λερὰ τῶν πατριῶν. Οι σημερινοὶ γέροι μέρα χάνεται τὰ μάτια τους, σὲ μιὰ ἀνέργεια, ἀταίριαστη στὸ μεγαλειο τους; Τὸ γῆρας ἔχει τὰ πούς τοῦ κορυφή τους, καὶ μέρα χάνεται τὰ γοήγορα. Καὶ οἱ γέροι, μὲ τὰ τρεμουλιαστὰ καὶ ἀδύνατα πόδια τους, τρέχουν κι' αὐτοὶ καὶ κινοῦνται μὲ κινήματα νεανικά. Μὰ τὰ γόνατά τους τοὺς προδίδουν. Τὸ τρέξιμο τους είνε ἀσχημο καὶ κάποτε κω-

τουργὸν καὶ ποῦ πάντα μένει ἡ ἔδια, ὀνταλ-
λοίωτη ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ ἀπὸ τὴν περίστασι.
Λειτουργοὶ δέκι, εἶνε σὰν κάτι τι ποῦ μένει
ἔξω ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμο,
ποῦ ἀλλάζει καὶ μεταβάλλεται. Μή σᾶς φανῆ
παράξενο. Μὰ δὲν ἔρω, νομίζω πῶς ἥθελα
καὶ γιὰ τὸ γῆρας, δπως γιὰ τὸν κλῆρο, γιὰ
τὴν δικαιοσύνη, γιὰ τὸν στρατό, μία λειτουρ-
γικὴ στολὴ. Μπορεῖ νὰ ἦνε παράξενο διὰ λέω.
Ἡ φύσις δύμως μοῦ φαίνεται πῶς συμφωνεῖ
μαζί· μου. Πρέπει νὰ ἦνε κανένας τυφλός, γιὰ
νὰ μὴ βλέπῃ τὴν ὁραία στολὴ ποῦ δίνει ἡ
φύσις στὰ γεράματα. Ἡ φύσις ποῦ παῖσει μὲ-
τὰ νειᾶτα, καὶ ποῦ ἔξαντλει δἰα τὰ τεχνά-
σματα, σὰν σοφὴ μοδίστα, γιὰ νὰ ντύσῃ τὰ
πλάσματά της καὶ μοιράζει τὰ μαλλιά τὰ ἔσανθά
καὶ τὰ καστανὰ καὶ τὰ μαῦρα καὶ τὰ χρυσᾶ
καὶ τὰ κόκκινα, δὲν ἔχει παρὰ ἔνα χρῶμα μο-
νάχα, τὸ ἀγνότερό της χρῶμα, γιὰ τὰ κεφάλια
τῶν γερόντων. Εἶνε τὸ λειτουργικὸ κάλυμα
ποῦ δίνει στοὺς ἱερεῖς της. Οἱ γέροι τοῦ πα-
λαιοῦ καιροῦ φαίνεται νὰ καταλάβαιναν καλλι-
τερα αὐτὴ τὴ φιλοσοφία. Γ' αὐτὸ εἶχαν κάποια
ἀνθρώπους. Ἡ φιδορὰ φαίνεται νάφινη ἀπάνω
τους τὰ θλιβερά της σημάδια χωρὶς νάφινη τὸ
μεγαλεῖο της. Τί περίεργα πράγματα. Ἐνα ἐρε-
πιο κ' ἔνα χάλασμα, μιὰ κολόνα τοῦ Ὄλυμπίου
κ' ἔνας ἀνεμόμυλος τοῦ Ἀρδητοῦ, καθετὶ πλη-
γωμένο ἀπὸ τὸν χρόνο, καθετὶ ποῦ μαραίνεται
καὶ πεδαίνει, ἔνα δένδρο χιλιόχρονο καὶ ἔσφυ-
λισμένο κ' ἔνα λιγόζω τριστάφυλλο, ποῦ
μαδάει στὴν ὥρα τοῦ βασιλέματος, καθετὶ στὴ
φύσι ποῦ γέρνει πρὸς τὴ δύσι του, νὰ ἦνε
δροῦτο καὶ σημαθητικό, κ' δ' ἀνθρωπος, ἔνας
κόσμος τόσο πλούσιος, νὰ γίνεται ἀσχημος καὶ
θλιβερὸς στὸ βασιλέματά του. Περίεργα πράγ-
ματα. Καὶ γι' αὐτὸ οἱ γέροι σήμερα, οἱ περισ-
σότεροι γέροι δὲν μοῦ φαίνονται πιὰ ἄξιοι νὰ
δίνουν συμβουλὲς καὶ νὰ λένε σοφὰ λόγια.
"Οταν τοὺς ἀπάντω, τοὺς μιλῶ φιλικὰ καὶ γε-
λαστά, τοὺς κτυπῶ κακτοτε στὴν πλάτη καὶ
συχνὰ μούρχεται νὰ τοὺς πειράζω γιὰ τὴς ἀδυ-
ναμίες τους καὶ τῆς ἀτέλειες τους. Καὶ ἀπορῶ
συχνὰ δ' ἔδιος μὲ τὸν ἔσαντό μου καὶ λέω μέσα
μου: τάχα ἔγω ἀλλάξα γιὰ ἐκεῖνοι; Καλό,
καλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ καταλάβω.

περιφρόνησι στὸν συρμό. Καὶ δὲν ἔρω πῶς, μιὰ ἵδεα μοῦ ἔχει καρφωθεῖ πῶς οἱ γέροι, ποῦ γνώσια στὰ μικρά μοὺ χρόνια, φρούρουσαν μιὰ Ἰδιαίτερη στολή. Τώρα καταλαβαίνω πῶς δὲν φρούρουσαν. Τὸ βέβαιο εἶνε πῶς δὲν ἡσαν ντυμένοι σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πῶς δὲν ἄλλαζαν ἔξωτερικὸ κάθε λίγο. Εμοιαζαν μὲ τῆς παληῆς καὶ ἑθωριασμένες φωτογραφίες καὶ μοῦ θύμιζαν πάντα τὰ παληὰ καὶ ἄγνωστα πρόσωπα ποὺ ἔβλεπα ἀπάνω στοὺς τούχους, μέσα στῆς ἀρχαίες κορυνίες. Ἡσαν σὰν σταματημένοι σὲ μιὰ ἐποχή, μὲ μία ἀγάπη καὶ μιὰ πίστιν πρὸς τὸ παληὸ ἔνδυμα. Καὶ ἡσαν σὰν ἀντιπρόσωποι μιᾶς μακρυμενῆς ἐποχῆς, ἔνοι μέσα σ' ἔνα ἔνον κόσμο. Κι' αὐτὸ τοὺς ἔδινε μιὰ ἱερότητα ἔξωριστή. Ο συρμὸς περνοῦσε ποντά τους μὲ σεβασμό, χωρὶς νὰ τοὺς ἐγγίξῃ. Πῶς μπαροῦσε νὰ παλῇ μαζί τους; Καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἔνδυμά τους ταίριαζε μὲ τὴ φωνὴ τους, δπως ταίριαζε ἡ φωνὴ τους μὲ τὰ κινήματα, δπως ταίριαζαν τὰ κινήματα μὲ τὰ λόγια τους. "Ολια ἀρμονισμένα σ' ἔναν αὐτηρό, ἱερατικὸ τόνο, δλα σὰν μιὰ σβυσμένη ἀντανάκλασις καὶ σὰ μιὰ σβυσμένη ἥχω, φθασμένη ἀπὸ τὸ μυστήριο τῶν περασμένων.

Τώρα μου φαίνεται νάλλαξαν πολλά πράγματα. Οι γέροι μοιάζουν μὲ δύο των δύο

χέρι πάντα. Πίσω ἀπὸ τῆς μεγάλες πολιτείες καὶ πίσω ἀπὸ τὰ δακρυνθεῖσαν ἔρειπα ξενά χέρι. "Ενα χέρι κυβερνᾷ τὸν κόσμο καὶ τὴ ζωή. Μὰ τὰ χέρια τῶν γερρόντων μοῦκαναν πάντα μᾶλλον εξεχωριστὴ ἐντύπωσι. Τὰ χέρια αὐτὰ δὲν ἔμοιαζαν μὲ τὰλλα χέρια στὰ μικρά μου χρόνια. "Ετοι μοῦ φαινότανε. Λεικά καὶ τρεμοντιλαστά, ὅταν τὰβλεπα νὰ κινοῦνται μπροστά μου, θαρροῦσα πᾶς κάποια λεφούργια περνοῦσε μπροστά στὰ μάτια μου. Καὶ θαρροῦσα πᾶς τὰ χέρια αὐτὰ ήσαν σὰν εἴδωλα χεριών, σὰν κάτι τι ποῦ δὲν ήταν γιὰ δλα τὰ κινήματα καὶ γιὰ δλες τῆς πράξεις, ποῦ εἶνε καταδικασμένα τὰ κοινὰ χέρια. Τὰ κινήματα τους ήσαν μόνο γιὰ νὰ εὐλογοῦν καὶ μόνο γιὰ νὰ δείχνουν κάπου μακριά, ψηλά καὶ μακριά, καὶ μόνο γιὰ νὰ περνοῦν ἀπαλὰ ἐπάνω στὰ μέτωπα, σᾶν χάδι καὶ σὰν εὐλογία. Καὶ πάντα μπροστά τους κάτι μ' ἔκανε νὰ σκύψω καὶ νὰ τὰ φιλήσω, κ' ἔπειτα νὰ τὰ φέρω στὸ μέτωπό μου, μὲ μίαν ἀνατριχία λερή. Τώρα δὲν ξέρω. Τέχα ἔγω ἄλλαξα, συλλογίζομαι πολλὲς φορές, γιὰ ἄλλαξαν τὰ χέρια; Μὰ γιατί τάχα δὲν μοῦ κάνουν πιὰ τὴν ἔδια ἐντύπωσι; Γιατί τίποτε δὲν μὲ σπρώχνει νὰ σκύψω καὶ νὰ τὰ φιλήσω καὶ νὰ τὰ φέρω ὑπερερα στὸ μέτωπό μου, μὲ μίαν ἀνατριχία λερή; "Ισως γιατί κι' αὐτὰ ἐπῆραν κάτι τι ἀπὸ τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν κίνησι τῆς βιαστικῆς καὶ ἀνήσυχης ζωῆς. "Εγιναν περισσότερο ἀνήσυχα πάση, τὰ λουλούδια τῶν ὁραίων ἱμέρων. Όροια φωτίζει ἡ ἀγάπη τὰ μάτια καὶ κάνει θεῖα τὰ βλέμματα, ἀκόμα καὶ κάτω ἀπὸ τὰ χιόνια τῶν ἀσπρών μαλλιών. Μὰ πόσο εἶνε ὁραῖο τὸ φῶς της, δταν δὲν ἔχῃ τὴν ζεστὴν ἀντηλιάδα τοῦ μεσημεριοῦ, μὰ τὰ χρυσόχλωμα λιγοθυμίσματα τοῦ βιασιλέματος "Α, ναι. Πρέπει κ' οἱ γέροι μὲ τὰ χιονισμένια κεφάλια, κ' οἱ γέροι ἀκόμα πρέπει νάγαπον. Μὰ ἡ ἀγάπη τους πρέπει νὰ ἦνε μία σοφὴ ἀγάπη, μία λατρεία καὶ μία ἐνατείνισις. Μία ἀγάπη ποῦ ἀναβούζει ἀπ' τὴν πλούσια πηγὴ τῆς ἀναμνήσεως, γιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ, σ' ἔνα θαυμάσιο κύκλο, πρὸς τὴν πρώτη της πηγή, ἀνάμεσα ἀπὸ μιὰ ὁραία μορφή. Εἶνε ἡ ἀγάπη ποῦ περνᾷ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν ταραχὴ τῆς δημιουργίας καὶ κυλᾶ τὰ καθαρὰ νεφά της ἐπάνω στὴν ἥσυχη κοίτη της, πρὸς τῆς ὠμοδοφίες τῆς αἰλωνιότητος. Εἶνε ἡ ἀγάπη ποῦ καθιδεύει μὲ τὰ σοφὰ βλέμματα καὶ μὲ τὰ σοφὰ βλέμματα φιλεῖ τὰ μέτωπα καὶ τὰ χεῖλη, καὶ ἀγκαλιάζει τὰ σχήματα, τὰ πλημμυρούμενα ἀπὸ τοὺς χυμοὺς τῆς νέας ζωῆς. 'Αλλοί-μονον! διμως. Είδα χέρια, τὰ ὅποια δὲν ἔμοιαζαν καθόλου μὲ τὰ χέρια τῶν ἀναμνήσεών μου, τὰ χέρια ποῦ ἀγαποῦσα νὰ φιλῶ καὶ νὰ τὰ φέρω στὸ μέτωπό μου, καὶ μοῦ φάντηκαν — γιατί τάχα; — τὰ γεροντικὰ χέρια, νὰ μοιάζουν μὲ φίδια, ποῦ γλυστροῦν μέσα σὲ τριαντάφυλλα.

καὶ πῆδαν κινήματα ἀτάσθιαστα μὲ τὴν ἕρω-
σύνη τους. Δὲν εὐλογοῦν πιὰ καὶ δὲν χαίδεύουν
μὲ τὸ μεγαλεῖό τῶν παλαιῶν χεριῶν. Τώρα τὰ
βλέπω νὰ κάνουν πολλὰ ἀσχῆμα κινήματα, νὰ
ζητοῦν μὲ ἀγωνία νὰ φιλάσσουν τὴ ζωηρότητα
τῆς φωνῆς, ποὺ βγαίνει νοθευμένη ἀπὸ τὰ φεύ-
τικα δόντια, καὶ νὰ ταιριάζουν μὲ τὴ φευτιά
τοῦ ἐνδύματος καὶ μὲ τὴν φευτιὰ τῶν μαλλιῶν,
σὲ μιὰ ἀρμονία φεύτικη καὶ ἀσχῆμη. Καὶ ἀκόμα
κάτι γειρότερο, κάτι ποῦ τάσσημίζει καὶ τὰ μο-
λύνει περισσότερο, τὰ εἰδα πολλές φρεδὲς — τί
κρύο πρᾶγμα ἀλήθεια! — τὰ εἰδα νὰ κινοῦν-
ται ἔρωτικὰ καὶ νὰ γλυστροῦν μὲ μιὰ τρε-
μούλα — πόσο ἀσχημη! — ἐπάνω στὰ σώματα
τῶν γυναικῶν. Καὶ δὲν ξεύρω πᾶς, τὴ στιγμὴ
αὐτῆ, μοὺ ἔφαινοντο σὰ φύδια. Μὰ γιατί; Πρέ-
πει τάχα δ ἥλιος τῆς ἀγάπτης νὰ βασιλεύῃ πρὸν
ἀπ' τὴ ζωή; Καὶ πρέπει τάχα τὸ σκοτάδι τοῦ
τάφου νὰ κερδίζῃ τὴ ζωή μας πρὸν σβύση
ἀκόμα δλότελα; Θέε μου! ποτέ. Καὶ ἀφοῦ σβύ-
σουν δλα, μιὰ ἀκτίνα ἀγάπτης δις μᾶς συνοδεύῃ
ἀκόμα σιδερωπήλο ταξίδι καὶ δις φυτρώνουν
πάντα ἐπάνω ἀπὸ τὸ χρῆμα, ποὺ θὰ μᾶς σκε-

σ' ἔλεγαν παπποῦ καὶ καθένας μας εἶχε τὸν παπποῦ τὸν δικό του — ἐσὺ εἶσαι, ποῦ μὲ κάνεις νὰ συλλογίζωμαι δὲλταντά τὰ παράξενα πράγματα; Ναὶ καὶ τώρα δύως καὶ τότε, ὅταν περνᾶς μπροστά στὴν φαντασία μου, δῆλοι ἀνασηκώνονται τοιγύρω καὶ σκύβουν καὶ σοῦ φιλοῦν τὸ χέρι κ' ἔπειτα φεύγουν ἔνας - ἔνας καὶ χάνονται ἀπὸ σεβασμὸς καὶ μένεις μοναχός σου καὶ βασιλεύεις μέσα στὴ σιωπή. Καὶ διὰ παλήρος μας σκύλος, διὰ καῦμένος διὰ Ἰμπραήμ, ἀνασηκώνεται ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ, μὲ τὰφθονα μακρύν του μαλλιὰ καὶ κουνεῖ τὴν οὐρά του καὶ μὲ ἔνα σιγανὸ βῆμα μὲ τὸ κεφάλι του σκυμμένο, μὲ τὰ μακρύνα του ἀντιὰ ποῦ ἀγγίζουν τὸ πάτωμα, σοῦ κάνει μιὰ μετάνοια καὶ περιμένει νὰ τοῦ χαϊδέψῃς τὸ μέτωπο, γιὰ νὰ σοῦ φιλήσῃ τὸ χέρι.

Θυμᾶσαι, πάντα τὴν ἔδια ὥρα, τὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ, ἐρχόσοντα στὸ σπίτι μας. "Οταν λέγαμε: ἡ ὥρα τοῦ παπποῦ, ἥτανε σᾶν νὰ λέγαμε: «ἡ ὥρα τοῦ βασιλέματος» καὶ ὅταν ἔλεγαμε: τὰ βασιλέματα, ἥτανε σᾶν νὰ λέγαμε: ἡ ὥρα τοῦ παπποῦ. Σὲ ἔχωρίζαμε μιὰ ὥρα μακριὰ κάτω ἀπὸ τὰ ψηλὰ πλατάνια τοῦ ἔξοχικοῦ δρόμου. Δὲν μποροῦσε νὰ ἥνε ὅλος. "Ησουν ἐσύ. Περπατοῦσες σιγά - σιγά, ψηλὸς καὶ καμπουριαστὸς λιγάκι, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο πάντα, ἀκουμπισμένος στὸ ψηλὸ ποιμενικό σου ἁβδί. 'Αργοῦσες πολὺ νὰ φιλάστης στὸ σπίτι ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ σὲ ἔχωρίζαμε κάτω ἀπὸ τὰ ψηλὰ πλατάνια. Γιατὶ πάντα περπατοῦσες σιγά — δὲν σοῦ ταίριαζε ἐσένα νὰ τρέχῃς καὶ νὰ βιάζεσαι — μὲ κάνθε καιρό, μὲ τὴν βροχή καὶ μὲ τὸν ἀνεμό, στὰ χιόνια καὶ στὸ λιοπύρο. Καὶ ὅταν ἔφθανες στὸ σπίτι μας, τί γλύκα σκορποῦσες τριγύρω σου. Μιὰ γλύκα σᾶν εὐλογία. Τὰ μαλλιά σου ἥσαν ἀστρα καὶ μακρύν καὶ τὰ γένεια σου ἔπειταν σᾶν χιονάτα μπαμπάκια ἀπάνω στὸ κάτασπρο πουνάμισο σου. Καὶ τὰ ὁσῆα σου δὲν ἔμοιαζαν μὲ τὰ ὁσῆα τῶν ὄλλων ἀνθρώπων. Ο ψηλός σου ἀσπρός λαιμοδέτης, τριγυρισμένος γύρω ἀπὸ τὸν ψηλὸ σου λαιμό, τὸ μακρύ σου σκοτεινὸ δύνχο, τὰ πλατειά σου ὑποδήματα, ποῦ πατοῦσαν στερεὰ στὴ γῆ, δῆλα μαζὶ ἥσαν διαφορετικὰ κ' ἔμοιαζες τόσο μὲ τὴν παλαιές εἰκόνες, ποῦ εἶχαμε ἀπάνω στοὺς τοίχους.

"Η μητέρα μου ἔτρεχε τακτικὰ κάτω στὸ περιβόλι καὶ σοῦφρενε μιὰ φούχτα γιασεμιά. Θυμᾶσαι πῶς τάγαποῦσες τὰ μικρὰ ἀστρα λουλουδάκια. "Ανοιγες τότε τὴ μεγάλη, τετράγωνη ταμπακέρα σου καὶ τάβαζες μέσα. "Ολοὶ ἔπιναν τότε ταμπάκο. Μὰ τί ἀσχημα καὶ τί ἀκά-

θαρτα ποῦ τὸν δουφοῦσαν καὶ πῶς ἔφταιρνίζοντο δυνατά! Έσυ μοσχοβολοῦσες πάντα." Οταν ἀνοιγες τὴν ταμπακέρα σου, μιὰ εὐωδία γιασεμιοῦ χυνότανε γύρω σου. Καὶ δὲν θυμοῦμαι νὰ σὲ ἴδω ποτὲ νὰ φτερνισθῆς, καὶ τὸ μεγάλο σου μετοξωτὸ μανδύλι δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ μανδύλια τῶν ὄλλων γέρων, ποῦ δουφοῦσαν μὲ δσχημούς μορφασμούς τὸν ταμπάκο κ' ἔφτερνίζοντο κάθε δευτερόλεπτο.

* *

Τάχα εἶσαι ἔντονης ἀκόμη στὸ φῶς, γιὰ κοιμήθηκες τὸν ὑπνον τῶν μακαρίων; Δὲν μπορῶ νὰ τὸ φαντασθῶ καλλά - καλά. "Η ζωὴ σου εἶχε φθάσει σ' ἔνα τέλειο βαθμὸ δύρμοντας μὲ τὴν αἰωνιότητα, ποῦ τὰ σύνορα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ἥσαν γιὰ σένα ἔνα μονοπάτι στρωμένο μὲ δοδόφυλλα.

Η αἰωνιότης εἶχε ἀγγίσει τὸ μέτωπό σου μὲ μιὰ σφραγίδα φωτός. Καὶ μιλοῦσες πάντα γιὰ τὰ πράγματα τὰ αἰώνια καὶ παντοτεινά. Κάθε σου λόγος ἥτον ἀγγός καὶ καθαρός σᾶν τὸ παρθενικὸ χιόνι τῶν ψηλῶν κορυφῶν. Δὲν μιλοῦσες γιὰ δῆλα τὰ πράγματα ἐσύ καὶ οὔτε μιλοῦσαν γιὰ δῆλα τὰ πράγματα μπροστά σου. "Ολοὶ οἱ ἥχοι, οἱ μικροί καὶ οἱ ταπεινοί, ἔφαίνοντο πῶς δὲν ἔφθαναν στ' αὐτιά σου καὶ πῶς δὲν εἶχαν τὴ δύναμι νὰ δονήσουν τῆς χορδὲς τῆς ψυχῆς σου. "Εμοιαζες τόσο σᾶν θεός.

Μὰ ἔκεινο, ποῦ θυμοῦμαι καλλίτερα ἀπὸ δῆλα, γιατὶ ἥτον ἡ φορὰ ποῦ περισσότερο ἔμοιαζες σὰ θεός, ἥτον μία ἡμέρα ἀγωνίας. "Η μητέρα μου θυμοῦμαι ἔσκυψε μὲ τὰ δάκρυνα στὰ μάτια γιατὶ σοῦ φύλησε τὸ χέρι καὶ σοῦ εἶπε: «Μοῦ χάρισες τὸ παιδί μου»... Θαρρῶ ἀκόμα πῶς εἶνε ἡ ὥρα αὐτή, πῶς κάτι τι βαρὺ μοῦ πλακώνει τὸ στήθος, πῶς δὲν μπορῶ νάνασάνω κ' ὑστερα πῶς λιγοθυμῶ μέσα σ' ἔνα μουρμούρητὸ ἀπὸ πνιγμένα κλάματα καὶ τρεμουλιαστὰ λόγια. Η ὥρα τοῦ θανάτου μου σημαίνει. Εἶνε συννεφιά, συνεφιά ἔξω, συνεφιά μέσα στὸ δωμάτιο, συνεφιά παντοῦ, κ' ἔνα σύννεφο ἀκόμα ἔχεται καὶ κάθεται ἀπάνω στὰ μάτια μου καὶ σιγοβρέχει. Τὸ καντύλι τρεμοσβίνει καὶ ἀγωνίζεται νὰ πεθάνῃ. "Ολοὶ ψιχαλίζει, παραβένεο! μέσα στὸ δωμάτιο! καὶ νοιώθω μεγάλες, ζεστές σταλαγματιές, ποῦ στάζουν στὸ μέτωπό μου. Θεέ μου! τί στενοχωρία εἶνε αὐτή. Θέλω νὰ φωνάξω καὶ δὲν μπορῶ. Θέλω νὰ κουνήσω τὰ μικρά μου χέρια, νὰ βγάλω ἔνα βάρος ἀπὸ τὸ στήθος μου καὶ τὰ χέρια μου εἶνε μολύβι. Τί εἶνε αὐτό; 'Ονειρεύομαι τάχα ἡ πεθαίνω;

ἔβλεπα μόνο μπροστά μου τὸ λευκό σου πρόσωπο καὶ τὴν μητέρα μου γονατιστὴ ποῦ σου φιλοῦσε τὰ χέρια. Ποτὲ δὲν ἔμοιαζες λιγότερο σᾶν ἀνθρωπός!

* *

Ναί, ἔμοιαζες τόσο πάντα σὰ Θεός. "Η αἰωνιότης εἶχε φιλήσει τὸ μέτωπό σου. Ποτὲ δὲν ἐσυλλογίσθηκα, πῶς τὰ μαλλιά σου ἥσαν μιὰ φορὰ κ' ἔνα καιρό μαζί σᾶν τὰ δικά μου. Καὶ τὸ ἀργό σου βῆμα ποτὲ δὲν μαρτυροῦσε στὰ μάτια μου ἀδυναμία ἡ κούρασι. Καὶ ἡ φωνή σου, ἡ σινυσμένη καὶ ἀδύνατη, ποτὲ δὲν μοῦ φάνηκε πῶς ἔβγαινε ἀπὸ μιὰ στασιμή χορδή. Καὶ οἱ ὄντιδες ποῦ αὐλάκωναν τὸ μέτωπό σου δὲν μοῦ μίλησαν ποτὲ γιὰ τὴ φυιορὰ καὶ τὴν καταστροφή. Τόσον δῆλα ἥσαν ἀρμονισμένα σ' ἔνα τόνο τελειότητος. Καὶ ἥσουν δῆλος σᾶν ἔνας ὄνμος στὰ γεράματα, τὰ γεράματα ὑψωμένα ὑπερήφανα ἀντίκρου στὰ νειστά, δῆλα σᾶν φυορὰ καὶ σᾶν καταστροφή, ἀλλὰ σᾶν ἔνας βαθμὸς τελειότητος καὶ μιὰ μορφή τῆς παγκόσμιας ωμορφιᾶς. "Εμοιαζες τόσο σᾶν Θεός...

Ησαν ἔκεινα τὰ χρόνια, θυμᾶσαι, ποῦ εἶχα μιὰ ἔχωριστὴ ἀγάπη στοὺς γέρους. Δὲν ἔρω ἀν τὴν ἔχω ἀκόμα. Θαρρῶ δῆμος πῶς μὲ τὸν περίμενε νὰ βγῆ ἡ μικρούλα μοῦ ψυχή ἀπὸ τὰ χεῖλα, πῶς μὲ τῆρες στὰ χέρια σου καὶ μὲ ἔφρεσ κοντὰ στὸ παράθυρο, ἀπάνω ἀπὸ τὸν κῆπο. Δὲν ἔννοιωσα τίποτε ἀπὸ δῆλα αὐτά. Θυμοῦμαι μόνο πῶς ἔνοιξε ὑστερα τὰ μάτια μου στὸ κρεβάτι καὶ πῶς δὲν ἥτον πιὰ συννεφιά, οὔτε μέσα οὔτε ἔξω, πῶς δὲν ψιχαλίζει πιά, πῶς τὸ μεγάλο βάρος εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ στήθος μου καὶ πῶς δὲν ἔφρεσ δῆλα ἀλαφόδες καὶ φωτεινός. "Ενοιώθα μόνο τῆς μυρωδιές ἀπὸ τῆς βιολέτες, ποῦ ἀνέβαιναν ἀπὸ τὸ περιβόλι καὶ

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΒΑΝΑΣ

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ — ΚΑΙ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

ΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ

ΑΣΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΟΡΠΙΣ

Η φτώχεια τέχνη ἐργάζεται, Διόφαντέ μου φίλε,
Η φτώχεια νὰ δουλεύουμε μᾶς λέει, μᾶς δασκαλεῖει,
Οὗτε π' ἀφίσσοντος ἡ πολλές, ἡ ἀσπλαχνες φροντίδες
Ἀξέγρυπιαστα νὰ κοιμηθῶντα διθρώπους δουλευτάδες.
Μόλις τὴ νύκτα δλίγο οὐ τὰ μάτια τους ἀν κλείσσοντο,
Καὶ παρενθῆς τὸν ὑπνο τους τὸν κόφτοντος ἡ φροντίδες.
Μαζῆ μιὰ μέρα κάθισσαν δυὸς γέροντες φαράδες
Σὲ μιὰ καλύβα τους πλεκτὴ ἀπὸ κλαδιὰ καὶ φύλλα,
Κι' ἀπάνον εἰς φύκια δλόξερα μιλοῦσσαν ἔαπλωμένοι.
Κοντά τους ἦτο κατὰ γῆς ἀγκίστρια καὶ καλάμια,
Καὶ τὰ καλάδια πόπλιεσσαν τὰ ἴδια τους τὰ χέρια,
Καὶ ἡ δριμές, καὶ δόλωμα στὰ φύκια σκεπασμένο,
Καὶ φαροκάλαδα πολλὰ μὲ βοῦρδα καμιωμένα.
Ἐκεῖ κοντά τους ἤταν σὲ ξύλα στελιασμένη
Μὲ δυὸς κοντιὰ μιὰ γέραιη σκελεθρωμένη βάρκα,
Κι' ἀπάνον στὰ κεφάλια τους τὰ δοῦχα τους κρεμόνταν.
Ἄντα τανε τὰ πλούτη τους, αὐτά τους καὶ τὰ κόπια.
Καὶ μήτε θύρα νὰ σφαλῇ, μήτε σκυλὶ φυλάγει.
Ολα θωροῦν τα περιπτά, τοὺς φύλαγεν ἡ φτώχεια.
Μήτε κανένα γένιοντα εἶχαν ἐκεῖ κοντά τους,
Μόνον ἡ θάλασσα γλυκὰ φιλοῦσε τὴν καλύβα
Δὲν εἶχε φθάσησσε πάντες κάνει στὴ μισσοῖα τοῦ δρόμου
Τοῦ φεγγαριοῦ τ' δλάργυρο καὶ φτερωτὸ ἄμαξι
Ηοῦ τοὺς ἐξένπιηστος ἡ δουλειὰ τοὺς φύλους μας φαράδες.
Τὸν ὑπνο τότες ἐδιωξαν δχ τὰ φυλλόμματά τους
Κ' οἱ λογισμοὶ τοὺς ἐβαλαν σ' τὸ στόμα τέτοια λόγια.

ΑΣΦΑΛΗΣ

Ψέμματα λέγοντο, φίλε μου, δοσοὶ τές νύκτες λέγοντο
Οτι μικράνοντες πολὺ τώρα τὸ καλοπάδι
Οντας δὲ Δίας δ Θεὸς τές μέρες μεγαλώνη.
Χιλιάδες εἶδα ὄνειρα προτοῦ νὰ ξημερώσῃ.
Γελάστηκα, τί ἔγεινε; ὥ, τί μεγάλες νύκτες!

ΟΡΠΙΣ

Ἄσφαλη, τί κατηγορεῖς τὸ ἀθῶ δικοπάδι;
Πατὶ δὲ καρδὸς δὲν ἀλλάξεν δλότελα τὸν δρόμο,
Παρὰ ἡ φροντίδα ἔρχεται καὶ κόφτει σου τὸν ὑπνο,
Καὶ κάνει νὰ σοῦ φαίνεται τόσο μεγάλη ἡ νύκτα.

ΑΣΦΑΛΗΣ

Ἐμαθες, πές μου, νὰ ἔγημες δνείρατα ποτέ σου;
Ἀπόφε εἶδα ὄνειρο καλό, καὶ δὲν μὲ ἀρέσει
Νὰ μὴ καὶ σὺ ἀπὸ αὐτὸ πάρης τὸ μερικό σου.
Καθώς, φίλε, μοιράζοντες πάντα τὸ φάρεμά μας
Ἐτοι καὶ τὰ δνείρατα πρέπει νὰ μοιραστοῦμε.
Μναλὸ κανεὶς ωσὰν ἐσὲ καλλίτερο δὲν ἔχει
Οποιος τὸν νοῦ ἔχει δάσκαλο, αὐτὸς καὶ δνειροκρίτης
Ἐλεῖ δ πλειό καλλίτερος. Ξαλλοῖς εἶνε καὶ σκόλη,
Καὶ τί νὰ κάμη καὶ κανεὶς στὰ φύλλα ἔαπλωμένος
Κοντὰ στὸ κῦμα τώρα δὰ καὶ μήτε νὰ κοιμᾶται;

ΟΡΠΙΣ

Πές μου λοιπὸν τί ὄνειρο εἶδες αὐτὴ τὴ νύκτα;

ΑΣΦΑΛΗΣ

Οχ τοὺς πολλοὺς τῆς θάλασσας τοὺς κόπους κουρασμένος
Αργὰ χτὲς ἐκοιμῆθη μα χωρὶς πολὺ νὰ φάγω,
Πιατὶ φυλάγαμε κ' οἱ δυό, θυμᾶσαι, τὴν κοιλιά μας.
Εἶδα σιδὼν ὑπνο μου λοιπὸν ἀπάνον σὲ μιὰ πέτρα
Πῶς κάθισμοντας τὰ φάρια, κ' ἐκονοῦσα
Μὲ τὸ μακρὸν καλάμι μου τὸν δόλο μου τὸν πλάνο,
Κι' ἔνα παχὺ ἐπιμπήσε στὸν ὑπνο τῆς ἡ σκύλα
Καρβέλια δνειρεύεται, κ' ἔγω βλεπα τὰ φάρια.
Μ' αὐτὸν στὸ ἀγκίστρι πάστηκε καὶ ἔρρεγε τὸ αἷμα
Κι' δχ τὸ πολὺ τὸ τράβιγμα λίγυζε τὸ καλάμι.
Τὰ χέρια τότε ἐτέντωσα κ' θύρα πολὺν ἀγῶνα
ῶς ποῦ νὰ βγάλω, φίλε μου, τέτοιο μεγάλο φάρο
Μὲ τόσο μικρὸν σίδερο καὶ τυποτένιο ἀγκίστρι.
Υστερα λίγο ἐτράβιξα ν' ἀκούσῃ τὴν πληγὴ τον.
Κι' ἀφοῦ λοιπὸν τὸ τράβιξα, τὸ ἀπόλυτα λιγάκι,
Κι' ως εἶδα πῶς δὲν ἔφευγε, ξανατεντώνω πάλι
Κ' ἔτοι, ποῦ λέσ, ἐτέλειωσεν δ πόλεμος ἐκεῖνος,

*Kαὶ βγάνω ἔξω, τί χαρά! δλόχουσσο ἔτα ψάρι.
 Άλλα καὶ πάλι μὲν ἐπιασε τρομάρα μήπως ἵτο
 Τοῦ Ποσειδῶνος τὸ καλὸ καὶ ἀγαπημένο ψάρι,
 Ή μήπως ἵτο στόλισμα τῆς γλαύκης Ἀμφιτρίτης.
 Τὸ πιάνω καὶ ἔβγαλα σιγὰ τὸ ἀγκίστρι μέσαθε τὸν
 Μήν ἔβγη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ τοῦ χρυσάφιοῦ κομμάτι.
 Καὶ υπεριεις ἔξενθάρρεψα καὶ στὴ στεριά τὸ φέργω,
 Κι ὠρκίστηκα στὴ θάλασσα νὰ μὴ ξαναπατήσω,
 Παρὶ νὰ μένω στὴ στεριά νὰ ζῶ σὰν βασιλέας.
 Αὐτὰ μὲν ἔξενπνισαν μὰ σύ, γὰρ σκέψου το κομμάτι,
 Γιατὶ τὸν δρόπο πόκαμα πολὺ τώρα φοβοῦμαι.*

ΟΡΗΣ

*Kαὶ τί φοβᾶσαι; Οὗτε κανὶν ὠρκίστηκες ποτές σου,
 Οὔτ' εὑρες ψάρι ὀλόχρουσσο, ως εἶδες 'ς τὸνειρό σου.
 Ασφάλη μον, τὰ δνειρά εἰνι δλα ψεματοῦρες,
 Κι ἀν τὸλις νὰ βροῦς γύρω ἐδῶ, χωρὶς νὰ ροχαλιάζῃς
 Οσες δὲν πνοισ σέ δωκε χορταστικὲς δροπίδες,
 Νὰ πιάσης κύτταξε κανὲν ἀλλιθινὸ φαράκι
 Μήπως πεδάνης, φίλε μον, δχ τὴν πολλή σου πετά,
 Μὲ δλα αὐτὰ τὰ δμορφα κι δλόχουσα δνειρά σου.*

Γ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Χαροκόπειο**ΤΟ ΚΟΡΑΛΛΙΟΝ****T**ί είνε τὸ κοράλλιον;

'Ἐὰν ποτὲ προβάλετε τοιαύτην ἔρωτησιν, θὰ ἐκπλαγῆτε βεβαίως διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀπαντήσεων τὰς δποίας θὰ προκαλέσῃ.

Οἱ μὲν στωικῶς τὰ ἐπίγεια παρερχόμενοι, χωρὶς ποτὲ νὰ φίψωσι περὶ αὐτοὺς βλέμμα πειρεγγείας, πιθανὸν νὰ σᾶς πληροφορήσουν διτ είνε ἀπλούστατα πέτρα.

"Ἄλλοι, κατὰ συνήθειαν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τὰς γνώσεις ἀντλοῦντες καὶ αἰσθανόμενοι ἀπεριόδιοτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς δοξασίας αὐτῆς, θὰ σᾶς ἀπαγγείλουν μετὰ στόμφου τὸ ἐκ τῶν Ὁρφικῶν:

Χλωρῷ γάρ βοτάνῃ πρῶτον φύει· οὐδὲν ἐνὶ γαῖῃ ἦν γε φυτῶν ἴσμεν στερεάν τροφόν ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ ἀτριγγέτῳ ἥντα φύει· ἥντα βρύα γίγνεται ἐλαφρά.

'Ἐὰν δμως εἰσθε ὑπὲρ τῶν δημοψηφισμάτων, παρὰ τῶν πλείστων θὰ λάβετε τὴν διαβεβαίωσιν καὶ ταχέως θὰ πεισθῆτε, ὅτι τὸ κοράλλιον είνε ζωόφυτον· ἡ γνώμη αὐτῆς ἀλλως τε συμβιβάζεται πρὸς τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα, τὸ δποίον λίαν εὐκόλως ἐνεκολπώθη καὶ ἐσυστηματοποίησε τὰς ἀνατολικὰς μυθολογικὰς συλλήψεις, δημιουργῆσαν καὶ ἐνστεργισθὲν τὰς σειρῆνας, τοὺς Ἱπποκεντάύρους καὶ τὰς χιμαίρας.

Εἶνε βεβαίως ἐκτὸς ἀμφιβολίας διτ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἐν τῇ ταξινομήσει καὶ δνοματολογίᾳ τῶν διαφόρων μορφῶν τοῦ δργανυκοῦ κόσμου, ενδέθησαν πολλάκις ἐν ἀμηχανίᾳ πρὸ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ δντι συνδρυμῆς ἀνομοίων χαρακτηριστικῶν· δι τοιοῦτος δμως δισταγμός, προσκειμένου περὶ κοραλλίου, δύναται πλέον νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ἴστορίαν, σήμερον δὲ μετὰ πεποιθήσεως καὶ δι' ἐπιχειρημάτων ἀπτῶν τοῖς πάσιν, ἡ ζωολογία διδάσκει διτ τὸ κοράλλιον είνε αὐτὸ τοῦτο ζῶον, κατέχον θέσιν ὀδρισμένην ἐν τῷ ζωϊκῷ βασιλείῳ καὶ τὸ δποίον κατ' οὐδὲν υπερεῖ ἀλλως δργανισμῶν, ἀτελεοτέρων ζωῶν, διὰ τὸν δποίον οὐδέποτε ἡμιφιβητήθησαν τὰ δικαιώματα τῆς ζωϊκῆς πολιτογραφῆσεως.

Τὸ κοράλλιον κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἡλικίαν είνε μικρὸς λευκὸς σκώληκς ἐνδὸς περίπου χιλιοστομέτρου μήκους, παχύτερος πρὸς τὴν οὐρὰν καὶ λεπτυνόμενος περὶ τὸ στόμα· δι τοῦτος οὐτος κολυμβῆ ἐλευθέρως, κινούμενος πάντοτε πρὸς τὰ ὄπισθι, μέχρις οὐ συναντήσῃ

κατάλληλον ἔρεισμα ἐπὶ τοῦ δποίου καὶ προσκολλᾶται. Τὸ ἔρεισμα τοῦτο είνε συνήθως αἱ ἀνώτεραι παρειαὶ τῶν κοιλωμάτων τῶν ἀπαντήσεων τὰς δποίας θὰ προκαλέσῃ.

Οἱ μὲν στωικῶς τὰ ἐπίγεια παρερχόμενοι, χωρὶς ποτὲ νὰ φίψωσι περὶ αὐτοὺς βλέμμα πειρεγγείας, πιθανὸν νὰ σᾶς πληροφορήσουν διτ είνε ἀπλούστατα πέτρα.

"Απὸ τῆς στιγμῆς ταύτης δ σκώληκ ἀρχίζει νὰ ψίσταται τελείαν μεταμόρφωσιν· περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐκφύονται δικτὸ κροσσωταὶ κεραῖαι αἱ δποίαι δίδουν εἰς τὸ ζῶον τὴν μορφὴν διταπετάλου ἀνθούς καλουμένου πολύποδος.

"Ηδη παρὰ τὴν βάσιν αὐτοῦ τὸ ζῶον ἀρχεται ἐναποθέτον ἐρυθρὸν ἀσβεστολιθικὸν ἔκριμα τὸ δποίον βραδύτερον θὰ σχηματίσῃ τὸ σκελετόν του.

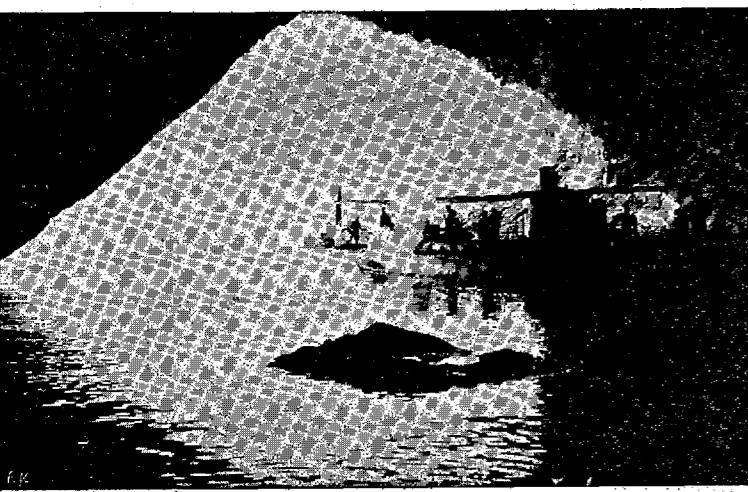
Τὸ κοράλλιον πολλαπλασιάζεται κατὰ δύο τρόπους, εἴτε δὲ φάριών παραγόντων σκώληκας δμοίους πρὸς τὸν ἀνωτέρω περιγραφέντα, εἴτε διὰ τῆς ἐπὶ πλείστων κατωτέρων δργανισμῶν παρατηρούμενης βλαστογονίας. Πλησίον τοῦ ἀρχικοῦ πολύποδος ἀναπτύσσεται ἐν εὐδει παραφυάδος ἔτερος καὶ παρ αὐτὸν ἄλλος καὶ οὐτω καθεξῆς, σχηματιζομένης τοιούτοτρόπως διολκήρου δενδροειδοῦς ἀποικίας· ἡ ἀποικία αὐτῆς ἔχει κοινὴν κυκλοφορίαν καὶ κοινὸν σκελετόν· δι κοινὸς οὐτος σκελετὸς διολκήρου τῆς ἀποικίας, δ ἐκ τῆς ἐκρίσεως τῶν πολυπόδων παραχθεῖς, είνε ἡ γνωστὴ ἐρυθρὰ οὐσία, ἡ ἐν τῷ ἐμπορίῳ φέρομένη ὑπὸ τὸ δνομα κοράλλιον.

"Η ἀνάπτυξις τῶν ἀποικίων τοῦ κοραλλίου είνε ὡς φαίνεται λίαν βραδεῖα, δι' δ καὶ ταχέως δύναται ἡ συνεχῆς ἀλιεία νὰ ἔξαντλήσῃ τοὺς κοραλλιοτρόφους πυθμένας.

"Άλλα ποῦ καὶ πῶς γίνεται ἡ ἀλιεία αὐτῆς;

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὸ κοράλλιον ἦτο γνωστόν, ἀλλ' οὐχὶ ἐξ ἀμέσου ἀλιείας ὡς φαίνεται· ἡ θάλασσα ἀποσπῶσα αὐτὸ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐξέβραζε τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς δποίου καὶ συνελέγετο μέστα εἰς τὴν ἄμμον. Βραδύτερες ηρχισαν νὰ ἀλιεύσοι τὸ κοράλλιον ἀνὰ τὴν ἀνατολικὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου, καθὼς καὶ πρὸς νότον τοῦ Ισθμοῦ τοῦ Σουέζ· αἱ μέθοδοι δμως τὰς δποίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μετεγειρίζοντο είνε σήμερον ἀγνωστοι.

Οἱ πρῶτοι, δσον ἀφορᾶ τὸ ζῆτημα τοῦτο, περὶ τῶν δποίων ἔχομεν ἀσφαλή δεδομένα, είνε οἱ Ἰταλοί, οἱ δποίοι τὴν πρώτην ἥδη μ. X.

Η διά τήν άλιείαν τῶν κοραλλίων ἀποσταλεῖσα κανονιοφόρος Α ἐντὸς σπηλαίου τοῦ Μεγανησίου.

χλιετηρίδα φαίνονται ἐπιτυχῶς ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν ἔξαγωγὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν τοῦ προϊόντος τούτου ἀνὰ τὰ Ιταλικὰ παράλια καὶ τὴν Σαρδηνίαν· κατόπιν περὶ τὸ 1400 βλέπομεν αὐτὸν κατερχομένους εἰς τὰς θαλάσσας τῆς βορείου Ἀφρικῆς, διποὺς ἐπὶ μακρὸν προούκαλεσαν· τὰς γαλλικὰς ἀντίκηλιας, αἱ δοῖαι κατέληξαν βραδύτερον εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατάληψιν τῆς Ἀλγερίας καὶ τῆς Τύνιδος. Εἶναι πολὺ παράδοξος ἡ σημασία ἡ δοῖα ἀπεδόθη κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνους εἰς τὴν άλιείαν τοῦ κοραλλίου· ἡ ιστορία αὐτῆς θὰ ἡδύνατο πολλὰς λίαν ἐνδιαφερούσας σελίδας νὰ πληρώσῃ.

Αἱ μέθοδοι ἀλιείας τὰς δοῖας σήμερον μεταχειρίζονται, ἐλάχιστα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μετεβλήμησαν.

Ἐλαφραὶ ἄκατοι (*bilancelle*) φέρουσαι λατίνιον ἴστιον καὶ ἐφωδιασμέναι δι' ἐργάτουν ἐπὶ τοῦ πρυμναίου κατιυστρώματος, δύμοντικοῦσι, σύρουσαι ἐπὶ τοῦ θαλασσίου βυθοῦ, ξύλινον σταυρὸν καταλλήλως ἐρματισμένον εἰς τὸ μέσον ἀπὸ τῶν ἀκρων τοῦ σταυροῦ τούτου ἀρτῶνται σχοινία φέροντα εἰς ἵσας ἀποπτάσεις θυσάνους ἐκ συνεπιγμένων δικτύων, τὰ δοῖα κατασκευάζονται ἐκ χαλαρῶς συνεστραμμένου κανναβίνου κλώσματος.

Οἱ διευθύνων τὴν ἐργασίαν, καθήμενος εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου, κρατεῖ τὸ δύμοντικον στερεῶς ἐπὶ τοῦ μηροῦ καὶ παρακολουθεῖ πᾶσαν ἐκ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ πιθμένος προερχομένην δόνησιν.

Μόλις τὸ μηχάνημα τοῦτο, ἰνγεγνοῦ δις καλοῦσιν αὐτὸν οἱ Ἰταλοί, συναντήσῃ βράχον

παρουσιάζοντα κοιλώματα, σφηνοῦται ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ λέμβος σταματᾷ· στρέφεται· τότε ὁ ἐργάτης ἐν φὶ ἡ ἴστιοφορίᾳ ἔξακολουθεῖ· ἐντεινομένη μέχρις οὗ τὸ πλοίον φθάσῃ κατακάθετον. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην πάντες ἐντείνουσι τὰς προσπαθείας, συμμικῶς κανονίζοντες τὸ βῆμα ὃδον ἦχον μονοτόνου συργάματος, ἐν φὶ ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, παρακολουθῶν διὰ τῆς παλάμης τοῦ σχοινίου τὴν ἐντασιν, παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὰς ἀντιστοιχίας τῶν σημείων τῆς ἔηρδας ἵνα προσδιορίσῃ

πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ μηχανήματος ἀκριβῶς τὸ μέρος. Μόλις αἰσθανθῇ τὸ σχοινίον χαλαρούμενον, καὶ ποὺν ἢ τὸ μηχάνημα ὑπερπηδήσῃ τὸν βράχον, δίδει τὸ πρόσταγμα: Μόλις! Ο σταυρὸς πίπτει καὶ πάλιν ἵνα ἐκ νέου σφηνωθῇ.

Ο χειρισμὸς οὗτος ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις ὥστε οἱ βραχίονες τοῦ μηχανήματος νὰ ἀποξέσωσι καλῶς τὰς παρειάς τοῦ κοιλώματος, ἐν φὶ τὰ ἀποσπώμενα τεμάχια τοῦ κοραλλίου ἐμπλέκονται εἰς τὰ δίκτυα. Ὅσον στέρεωτερον σφηνωθῇ τὸ μηχάνημα καὶ δόσον ἡ ἀπόσπασις αὐτοῦ εἴνει δυσχερεστέρα, κατὰ τοσοῦτον ὑπάρχουσι μεγαλείτεραι πιθανότητες ἐπιτυχίας· δι' ὅ οἱ ἀλιεῖς μεγάλης προθυμίας κύπτουν ἐπὶ τῶν στροφάλων τοῦ ἐργάτου εἰς μηδὲν τοὺς κόπους αὐτῶν λογίζοντες.

Οταν κριθῇ κατάλληλον, ἀνέλκεται τὸ μηχάνημα ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ προβαίνουσιν οἱ ναῦται εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν δικτύων συλλέγοντες μεταξὺ τῶν ἄλλων τὸ τυχόν ἐμπλακὲν κοράλλιον.

Ἡ ἐργασία ἀρχίζει πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ήλιου καὶ ἔξακολουθεῖ ἀνεῦ τῆς ἐλαχίστης διακοπῆς μέχρι τῆς δύσεως· διὰ παρὰ τὸν ἐργάτην καθήμενος καλωδύτης ἔχων παρ' αὐτῷ ὄνδρῳ καὶ διτυρίῃ, ἐφοδιάζει τοὺς στρέφοντας ἀνδρας ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔχουσιν ἀνάργην, οὗτοι δὲ τρώγονται ἐν φὶ ἔξακολουθοῦν νὰ ἐργάζωνται.

Τὴν ἐσπέραν μόνον ἀνάπτεται πῦρ ἵνα προχείρως μαγειρευθῶσιν δλίγα μακρόνια, τὰ δοῖα δις ἐπὶ τὸ πολὺ μετ' ὀλίγου χοιρείου λίπους καὶ ἀλατος ἀποτελοῦσι τὴν μόνην θερμήν

τροφὴν τῶν Ιταλῶν ἀλιέων. Εἰς τὴν λιτότητα ἀλλως αὐτῶν ταύτην διφεύλουσιν ίδιως τὴν κατὰ τὰς κρισίμους ἐποχὰς ἐπικράτησιν αὐτῶν.

Οσάκις τὸ μέρος εἰνε ἀγνωστον, η ἀλιεία δυσκόλως δύναται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπιτύχῃ, πᾶς τις δὲ δύναται νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο ἀναλογιζόμενος ὅπόσον δύσκολον εἰνε νὰ ἀναγνωρίσῃ τις τὸ ποιὸν τοῦ θαλασσίου πυθμένος εἰς βάθος ἑκατὸν πολλάκις ὅργινων καὶ δὴ προκειμένου περὶ ἐκτάσεων τὰς δοῖας ἡ ἀνθρωπίνη φαντασία ἐθεωρήσεν ὡς μέτρον τοῦ ἀπείρου. Ἰνα ἐπιτύχη τις λοιπόν, εἰνε ἀνάγκη μεγάλης ἐπιμονῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ· πᾶσα ἀπελπισία ἐν ταῖς ἐρεύναις δύναται νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὸ κοράλλιον, λέγουσιν οἱ Ἰταλοί, εἰνε ὡς ὁ Παράκλητος· τὸ ζητεῖ τις πάντοτε καὶ οὐδέποτε γνωθῇ πότε θὰ τὸ εὑρῃ.

Οπόταν ἀνευρεθῇ νέον κοραλλιοτρόφον κοιτασμα, τότε πλέον ἀρχεται ἡ ἔξαιρετική τέχνη τῶν ἀλιέων· τὰ σημεῖα καὶ αἱ ἀντιστοιχίαι δέον νὰ ἔχουν προσδιορισθῆ τελείως, ἵνα δίπτεται ὁ σταυρὸς πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸν μέρος· εἰς τοῦτο δὲ τὸ ζήτημα οἱ Ἰταλοί δεικνύουσι καταπλήσσουσαν ἱκανότητα.

Τὰ ἐκ τῆς ἀλιείας ἀμεσα κέρδη εἰνε συνήθως ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐκ τῶν λοιπῶν ἀλιευτικῶν ἐπιχειρήσεων ἀποδιδόμενα· πολλάκις ὅμως ἡ τύχη εὐνοεῖ τὴν ὑπομονῆν, δὲν ἡτο δὲ σπάνιον ἀλλοτε, δόπτε οἱ πυθμένες τῆς Μεσογείου ήσαν ἔτι ἀνεκμετάλλευτοι, οἱ νέους βράχους ἀνακαλύπτοντες νὰ ἀποκτήσωσι διὰ μᾶς μικρόν τι κεφάλαιον. Εὰν ὅμως τὰ ἐκ τῆς ἔξαγωγῆς τῆς πρώτης ὅλης ἀποφερόμενα εἴνε δόπωσδήποτε μέτρια, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸν προκειμένον περὶ τῆς κατεργασίας τοῦ κοραλλίου· αὕτη ἀπάταιτε προσωπικὸν πολυάριθμον συντρεῖ δὲ ἱκανοποιητικῶς τὰς οἰκογενείας τῶν ἀποδημούντων ἀλιέων.

Σήμερον, ἔξαντληθέντων σχεδὸν τῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ γνωστῶν κοιτασμάτων, τὰ ἐν τοῖς Ιταλίᾳ ἀπὸ αἰώνων λειτουργοῦντα ἐργοστάσια καταγίνονται δοῖ εἰς τὸ πολὺ εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ ἔξι Ιαπωνίας ἔξαγομένου κοραλλίου, εὑρίσκουσι δὲ εἰς τοῦτο ἐπικερδῆ ἀσχολίαν.

Ἡ ἐν μεγάλῳ κατανάλωσις τοῦ κατειργασμένου προϊόντος γίνεται ίδιως εἰς Πολωνίαν, Περσίαν, Ἰνδίαν καὶ Ἀραβίαν κατὰ τρόπον σταθερόν, τοῦ σύρμον μὴ ἐπιδρῶντος ἐτι εἰς τὰς χώρας αὐτὰς διὰ τῶν ίδιοτερόπων αὐτοῦ μεταξὺ Λευκάδος καὶ Στερεάς νησίδας, δόποθεν διὰ τῶν γενομένων ἐρευνῶν ὑπὸ τῶν ἔξι Ιταλίας μετακηρύζετων δύο πλοιαρίων, ἀνείλκυσθησαν ἐν διαστήματι τριῶν περίπου μηνῶν περὶ τὰ τετρακόσια χιλιόγραμμα κοραλλίου.

Τὰ μέρη ἀνὰ τὰ δοῖα εἰργάσθημεν ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔξαντληθῆ ἔνεκα τῆς ἐπὶ μακρὸν διεξαχθείσης ἐκεῖ ἀλιείας· ἐὰν μόνον περὶ τῶν μερῶν τούτων ἐπορύκειτο, τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ εἴχε βεβαίως μεγάλην σημασίαν, αὐταὶ δόμως ἀκριβῶς αἱ ὑπὸ τῶν Ιταλῶν γενόμεναι ἀκούσιαι

Ο Ιταλὸς ἀλιεὺς Βικέντιος Πέπε.

τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Πελοπονήσου ἐφωδασαν, ἀκολουθοῦντες τὰ νότια τῆς γραμμῆς Κυθήρων, Κορήτης, Καρπάθου, Ρόδου, μέχρι τοῦ Καστελλορρίζου τῆς Μικρᾶς Ασίας, εὗθου δὲ ἀπάσις σχεδὸν τὰς θαλάσσας ταύτας πλήρεις κοραλλίου.

Κατὰ τὸ παρελθόν θέρος, ἀποσταλέντες παρὰ τῆς Κυθερήσεως, εἶχομεν τὴν εὐτυχίαν νὰ βεβαιώσωμεν τὸ ἀληθὲς τῶν ἀνωτέρω διὰ τὰς μεταξὺ Λευκάδος καὶ Στερεάς νησίδας, δόποθεν διὰ τῶν γενομένων ἐρευνῶν ὑπὸ τῶν ἔξι Ιταλίας μετακηρύζετων δύο πλοιαρίων, ἀνείλκυσθησαν ἐν διαστήματι τριῶν περίπου μηνῶν περὶ τὰ τετρακόσια χιλιόγραμμα κοραλλίου.

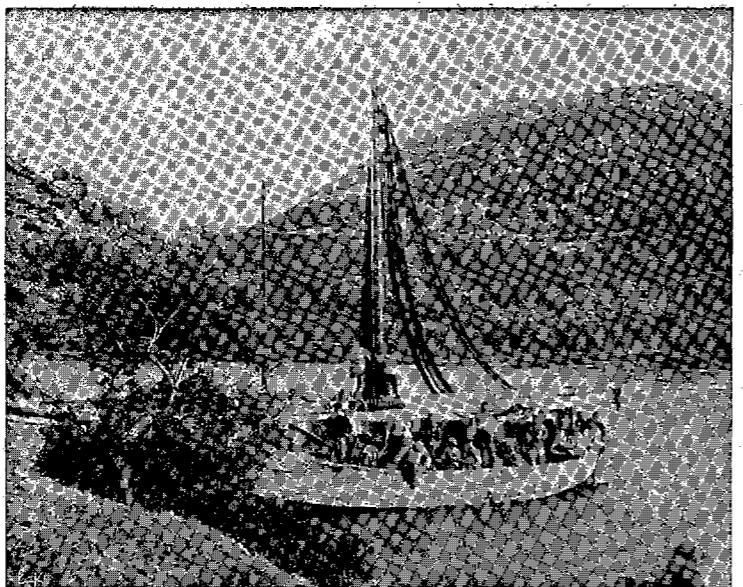
Τὰ μέρη ἀνὰ τὰ δοῖα εἰργάσθημεν ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔξαντληθῆ ἔνεκα τῆς ἐπὶ μακρὸν διεξαχθείσης ἐκεῖ ἀλιείας· ἐὰν μόνον περὶ τῶν μερῶν τούτων ἐπορύκειτο, τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ εἴχε βεβαίως μεγάλην σημασίαν, αὐταὶ δόμως ἀκριβῶς αἱ ὑπὸ τῶν Ιταλῶν γενόμεναι ἀκούσιαι

έρευναι διὰ τῶν δποίων ἔξητάσθη δλόκληρος ή πρὸς Νότον δρῖζουσα τὸ Αἴγαιον γραμμή, παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον διὰ τοῦτο δέον νὰ ἔχῃ κοράλλια εἰς πλεῖστα σημεῖα αὐτοῦ· αἱ ἐν αὐτῷ νῆσοι εἶνε τελείως ἀγνωστοὶ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἀλιεῖς τοῦ κοραλλίου, τὰ δὲ κοιτάσματα αὐτοῦ ἔχουσι μείνη ὀρισμένως ἀνέπαφα ἀφ' ἣς ἐποχῆς δ. Πλίνιος ἀνέφερεν διὰ τοῦτο ἡλεύον οἱ σύγχρονοι τοῦ ἐν Ἐρυθρᾷ τῆς Τιονίας. Τὸ Αἴγαιον ἄλλως τε ενδίσκεται εἰς τὸ αὐτὸν γεωγραφικὸν πλάτος εἰς δ καὶ τὰ Ἀφρικανικὰ παράλια τῆς Τύνιδος καὶ Ἀλγερίας ὅπου μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰώνος ὑπῆρχον οἱ πλουσιώτεροι πυθμένες τῆς Μεσογείου.

Ἐὰν αἱ Ἑλληνικαὶ θάλασσαι εἶνε πορφαλλιοτρόφοι, μεγάλαι ὑπάρχουσι πιθανότες διὰ νέα καὶ προσοδοφόρος βιομηχανία δύναται νὰ ἀνοίξῃ διὰ τοὺς ἀλιευτικοὺς ἡμῶν πληθυσμούς· ἐὰν δὲ ἀναλογισθῶμεν τὰ σπουδαῖα πλεονεκτήματα τὰ διοπταῖς αὗται δύναται νὰ δημιουργήσῃ διὰ τὸ Κράτος ἀτε παρέχουσα ναύτας ἀλκίμους καὶ τοὺς δποίους αἱ ἕργασίαι αὐτῶν δὲν ἀπομακρύνονται τῶν Ἑλληνικῶν ὑδάτων, βλέπομεν δπόσον συμφέρει νὰ βεβαιωθῇ ἡ ὑπαρξίας κοραλλιοτρόφων πυθμένων ἀνὰ τὰς ἡμετέρας θαλάσσας.

Πολλὰ ἐλέγησαν περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἀλιείας, διὰ, εἶνε δῆθεν ἐπίπονος καὶ ἔξαντλητική· τὸ τοιοῦτον δμως εἶνε σήμερον, καὶ δὴ διὰ τὸ εὔκρατον τῆς Ἑλλάδος κλῖμα, διὼς ἀνακριβές. Εἶνε βεβαίως ἀληθὲς διὰ οἱ Γάλλοι δυσκόλως ἥδυναντο νὰ εὑδώσι ναύτας διὰ τὰ πορφαλλιακὰ αὐτῶν πλοιάρια, ἀλλὰ τοῦτο περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰώνος καὶ διὰ τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς

Κ. Α. ΔΟΣΙΟΣ
Ἄνθυποπλοίαρχος Β. Ν.

Τὰ δύο ἀλιευτικὰ πλοιάρια εἰς τὸν πρόμακρον τοῦ Βλυχοῦ.

ὅπου οἱ πυρετοὶ καὶ αἱ τοπικαὶ κακουχίαι ἐλαχίστας παρείχον διὰ τοὺς ἀποδημοῦντας ἐλπίδας ἐπιστροφῆς.

Ἡ ἀλιεία τοῦ κοραλλίου ἀλλώς τε ἐλπίζομεν διὰ ίδιαίτατα θὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῶν τούτων τῶν ἐλλήνων ἀλιέων· ἀπαιτοῦσα μικρὰν σχετικῶς προκαταβολὴν χρημάτων, ἀσφαλῶς θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ χειραφετήσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐπαχθούς τυραννίας τοῦ κεφαλαίου ἡ δποία δυστυχῶς μετ' ἀλλών χειροτέρων ἀσφαλῶς κακῶν, μαστίζει σήμερον τὰς ναυτικὰς ἡμῶν νήσους, τῶν δποίων οἱ πληθυσμοὶ διὰ τῆς ἀμεθόδου ἀλιείας τῶν σπόγγων τείνουσιν εἰς δλέθριον ἐκφυλισμόν. "Ας ἐλπίζωμεν διὰ ἡ ὑγής καὶ προσοδοφόρος αὐτῇ ἐνασχόλησις θὰ ἐπαναφέρῃ παρ' αὐτοῖς τὸ λνεῦμα τῆς φειδοῦς καὶ τῆς προνοίας, τὸ δποῖον ἀπὸ μαρκοῦ τελείως ἀπέβαλον ἐπὶ θεικῆ ζημίᾳ πάντων καὶ αὐτῶν ἥδυναντο νὰ εὑδώσι ναύτας διὰ τὰ πορφαλλιακὰ αὐτῶν πλοιάρια, ἀλλὰ τοῦτο περὶ τὰ τέλη τοῦ

ΒΡΑΔΕΙΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ WILLEMS KLOOS

Καθώς μακριὰ στὸν χρονογάλαρο οὐρανὸν
ώσαν λουλούδι τὸ φεγγάρι ἀνθίζει
— σὰν λουλούδι μισάρουχτο χωρίς καρπό —
ποῦ τὰ χλωμὰ τὰ φύλλα του στὸ ἀπειρονό πορπίζει,

Ἐτοι στὸν πέπλο ἀνάμεσα, θαρρῶ, κάποια φορά
τὸ ὕμιορφό σου πρόσωπον ἐφάνηκεν ἐμπρός μου
καὶ ὑστερα ἐπέταξε καὶ οβύστηκεν δργά...
μακριὰ ἀπὸ τὰ μάτια μου, στὰ βάθη τὸ ὄλλον κόσμου.

Ω, σὲ ἀγαπῶ σὰν διειρόν ώριο τηρεοινό,
ποῦ μοναχὸς γιὰ μὰ στιγμὴ τὸν ψπνό μας πλανᾶ
καὶ μόλις ἔλθῃ ἡ χαρανγὴ γοργοπετάει μακριά.

Καὶ σὰν τὴ φόδιην αὐγούλα σ ἀγαπῶ,
καὶ σ' ἀγαπῶ σὰν τὴν ἀχνῆν ἀστροφεγγιά...
σὰν κάθε πρᾶγμα ὕμιορφο ποῦναι ἀφ' τὴ γῆ μακριά.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Η ΑΡΛΕΖΙΑΝΗ

Διήγημα.

Αἱ διὰ τὴν ἔξοχικήν μου κατοικίαν νὰ πάγω
εἰς τὸ κόντινό χωριό, ἐπρεπε νὰ περάσω
ἀπὸ ἔνα σπιτάκι κτισμένο κοντά 'ς τὸν δρόμο·
τὸ σπιτάκι αὐτὸν ἡτο ἀληθινὸν πρόβηγγιανὸν
σπίτι, μὲ τὰ κόκκινά του κεραμίδια, τ' ἀκανόνιστα παράθυρά του, τὸν ἀνεμοδειάτην
ἐπάνω 'ς τὴν στέγην, τὸν μάκαρα διὰ τὸ ἀνέβασμα τῶν μυλωπτρῶν, καὶ τὰ δεμάτια τοῦ
ἔηρού χόρτου ποῦ φαίνονταν ἀπ' ἔξω.

Διατί αὐτὸν τὸ σπίτι μοῦ ἔκαμεν θλιβερὴν ἐντύπωσιν; Διατί η κατάκλειστη ἔκείνη
θύρα μοῦ ἔσφιγγε τὴν καρδιά μου; Δὲν ἡμποροῦσα
νὰ τὸ εἰπῶ, καὶ δμως ἄμα περνοῦσα
ἀπ' ἔκει μ' ἔπιανε μελαγχολία. "Ακρα σιωπή

διλόγυρα 'ς ἔκεινο τὸ σπιτάκι. Κανεὶς σκύλος
δὲν ἔγαγήσε πίσω ἀπὸ τὸν διαβάτην ποῦ
περνοῦσε. 'Απὸ μέσα δὲν ἀκούονταν ή παραμικρή φωνή· οὐτε καν τὸ κουδούνισμα μούλαριού... "Αν δὲν ἦσαν τὰσπρα παραπετάσματα τῶν παραθύρων καὶ δ καπνὸς τῆς καπνοδόχης ποῦ ἀνέβαινεν ἐπάνω, τὸ σπιτάκι
ἔκεινο θὰ τὸ ἐνδύμιζες ἀκατοίκητον...

Χθές, κατὰ τὸ μεσημέρι, ἔγνωκα εἰς τὸ χωριό καὶ διὰ ν' ἀποφύγω τὸν ἥλιον, ἐπήγανα τοῦχο - τοῦχο, εἰς τὸν ἵσκον τῶν φτελιῶν. Εἰς τὸν δρόμον, ἐμπρός εἰς τὸ σπιτάκι, οἱ ὑπηρέται ἐφόρτωνται, σιωπηλά, χορτάρι 'ς ἔνα ἀμάξι. "Η θύρα εἶχε μείνει ἀνοικτή. Περνῶντας ἔρωψα

μιά ματιά, και είδα εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς ν' ἀκουμβᾶ τοὺς ἀγκῶνας του ἐπάνω σὲ ἔνα μεγάλο πέτρινο τραπέζι και νὰ κρατῇ τὸ κεφάλι του μὲ τὰ χέρια του ἔνα κατασπόν οὐφήλον γέρον μ' ἔνα πολὺ κοντὸ ἑπανωφόρι και καταεσκισμένο πανταλόνι. Ἐστάθηκα. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας μοῦ εἶπε: « Σώπα! εἶνε δὲν πρέπει!... » Ετσι εἶνε ἀπὸ τότε ποῦ κακούνατοισθη ὁ γυνίς του.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην μία γυναικα κρατῶντας ἀπὸ τὸ χέρι ἔνα παιδὶ και οἱ δύο ἵ τὰ μαῆρα, ἐπέρασαν ἀπὸ κοντά μας και ἐμβῆκαν εἰς τὸ σπίτι.

Ο ὑπηρέτης μοῦ εἶπε: « Ή κυρὰ και τὸ ἀγοράκι γυροῦν ἀπὸ τὴν ἐκκησία· πηγαίνουνε κάθε μέρα ἀπὸ τότε ποῦ σκοτώθηκε τὸ ταλλικάρι... » Αχ, ἀφέντη, τί κακὸ ἦταν ἐκεῖνο!... Ο πατέρας φοράει ἀκόμα τὰ ρούχα τοῦ πεθαμένου· δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ τοῦ τὰ βγάλουν... . Εμπόρος, ντέ, ψωοή!

Τὸ ἀμάξι ἐκινήθη νὰ φύγῃ. Ἐγὼ ἤθελα και καλὰ νὰ μάθω τὶ σύνεβη· ἐξήτησα ἀπὸ τὸν ἀμαξᾶν νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ καθίσω σιμά του. Και ἀκούσατε τὶ θλιβεοὴ ἴστορία ἔμαθα.

**

« Τὸν ἔλεγαν Γιάννη· ἤτανε λαμπρὸ παιδί, ὃς εἴκοσι χρόνων, φρόνιμο σὰν κορίτσι, χεοδύναμο και ἀνοιχτόκαρδο. Ἠτανε ὠμορφος πολύ, και αἱ γυναικες τὸν ἐκύτταζαν αὐτὸς δύμως μιὰ μονάχα εἴχε 'ς τὴν καρδιά του, μιὰ μικροῦλα Ἀρλεξιανή, μὲ νταντέλες και κορδέλες, ποῦ τὴν είχεν ἀπαντήσει μιὰ φορὰ 'ς τὸν δρόμο πηγαίνοντας 'ς τὴν "Αρλή". Σ τὸ σπίτι, δὲν τοὺς καλοάρεσε αὐτὸς ὁ ἔρωτας. Τὸ κορίτσι τῶλεγαν κάπιος ἀνοικτό, και οἱ γονεῖς του δὲν ἤτανε συντοπίτες. Μὰ ὁ Γιάννης τὴν ἤθελε και καλὰ τὴν Ἀρλεξιανή του. Ἐλεγε: « Θὰ πεθάνω σὰν δὲν μοῦ τὴν δώσουν». Και κόντεψε νὰ πεθάνῃ τὸ ἀμοιρο τὸ παιδί. Τότε πειά εἶδαν και ἀπόειδαν οἱ γονεῖς του και ἀποφάσισαν νὰ τοὺς στεφανώσουν τὸν Ἀλωνάρη.

« Τὸ λοιπόν, μιὰ Κυριακὴ βράδυ, μέσ' 'ς τὴν αὐλή, ἔτρωγαν δλοι τοὺς. Σωστὸ πανηγύρι. Η ἀρραβωνιαστικὰ δὲν ἤταν ἐκεῖ, μὰ εἴχαν πῆ εἴκοσι φορὲς 'ς τὴν ὑγειά της... » Εξαφνα ἔνας ἀγριωπος φαίνεται 'ς τὴν θύρα και μὲ φωνὴ τρεμουλιαστὴ ζητάει νὰ πῆ κάπι τοῦ Γεροστέφανου· ὁ γέρος σηκώνεται και βγαίνει 'ς τὴν θύρα.

— Μπαρμπαστέφανε, τοῦ λέγει, πῶς τὸ καταδέχεσαι νὰ παντρέψῃς τὸ παιδί σου μὲ μιὰ τι-

ποτένια ἐκεῖ ποῦ τὴν εἴχα δυὸ χρόνια ἀγαπητηκιά μου. Αὐτὸ ποῦ λέγω σοῦ τὸ ἀποδείχνων νὰ τὰ ὄφασάκια της. Ο κύρης και η μάννα της τὰ ἔρον δλα, και μοῦ ὑποσχέθηκαν νὰ μοῦ τὴν δώκουν· μὰ ἀπὸ τότε ποῦ τὴν θέλει δ γυνίς σου, γονεῖς και κόρη κάνουν πῶς δὲν μὲ ἔρον. Μὰ γὰρ θαρρῶ πῶς θέρεα ἀπὸ δ, τι ἐγείνε δὲν εἰμπορεῖ νὰ γείνη ἀλλουνοῦ γυναικα.

— Καλά! εἶπεν δ γέρος, ἀφ' οὗ ἐκέντοςε τὰ γορμάτα· ἔλα νὰ πάρης ἔνα πρασάκι.

— Εὐχαριστῶ! εἶπ' ἐκεῖνος· ἔχω πειδ πολὺ καῦμδο παρὰ δίψα. Και ἔφυγε.

Ο πατέρας ἐγγύοις 'ς τὸ τραπέζι ἥσυχος· κάθεται 'ς τὴ θέσι του, και τὸ δεῖπνο τελείνει μὲ χαρές και μὲ γέλια...

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ δ Γεροστέφανος και δ Γιάννης ἐπῆγαν μονάχοι τους 'ς τὰ χωράφια. « Εμειναν πολλὴ ὥρα ἔξω... δταν γύρισαν η μάννα τους ἀπάντεχε 'ς τὴ θύρα.

— Γυναικα, εἶπε ο πατέρας δείχνοντας τὸν νιό, φύλησε το γιατὶ εἶνε γιὰ λύπη τὸ βαρειόμοιρο!

**

Ο Γιάννης δὲν ἔκανε πλειὰ λόγο γιὰ τὴν Ἀρλεξιανή του. Μὰ τὴν ἀγαποῦσε πάντα και πλειὸ πολὺ ἀκόμα ἀπὸ τότε ποῦ τὴν εἶδε νὰ περιπατῇ μὲ ἀλλον. ᨨταν δμως περήφανος και δὲν ἔλεγε τίποτε αὐτὸ τῶφαγε τὸ καῦμένο τὸ παιδί! . Κάποτε ἔμενε μερόνυκτα σὲ μιὰν ἄκρη χωρὶς νὰ κινηθῇ. Άλλες φορὲς πάλι ἔπεφτε σὰν λυσσασμένος 'ς τὴ δουλειὰ κ' ἔσκαβε σὲ μιὰ μέρα γιὰ δέκα μερομητιάρηδες. Τὸ βράδυ ἔπαιρνε τὸ δρόμο τῆς "Αρλῆς και πήγαινε, πήγαινε... δσο ποῦ ἐβλέπε τὸ μικρὸ καρπαναρείο. Ισά μ' ἐκεῖ, κ' ἔγυρονοῦσε. Ποτέ του δὲν πήγε παραμπρός.

Οι γονεῖς του βλέποντάς το ἔτοι λυπημένο και ἀπελπισμένο δὲν ἤξευραν τί νὰ κάνουν. Φοβοῦνταν κανένα κακό... . ἔνα βράδυ, 'ς τὸ τραπέζι, η μάννα του γύρισε και τὸν εἶδε μὲ μάτια δακρυσμένα και τοῦ εἶπε.

— Ακουσέ με, Γιάννη, σὰν τὴν θέλης πάλι, σοῦ τὴ δίνομε, παιδί μου...

Ο πατέρας κατακόκκινος ἀπὸ ντροπὴ ἔσκυψε τὸ κεφάλι του.

Ο Γιάννης εἶπε δχι μὲ τὸ κεφάλι κ' ἔβγηκε ἔξω.

Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ἐγείνε ἀλλοιωτικος· ἔκανε τὸν χαρούμενο νὰ μὴ λυποῦνται οἱ γονεῖς του . φάνηκε πάλι 'ς τὸ χορὸ τὲς κυριακές, 'ς τὸν καφενέ, 'ς τὲς ἐπλογές...

Ο πατέρας ἔλεγε: "Εγιανε, τὸ παιδί μου. Η μάννα φοβώτανε ἀκόμα και τὸν ἐπρόσεχε τὸν γυιό της... "Ο Γιάννης κοιμάταν μὲ τὸν μικρὸ του τὸν ἀδελφὸ 'ς τὴν ἰδια κάμαρα· η κακομοίρα η γηγὰ ἔστρωνε τὸ κρεββάτι της 'ς τὴν πλαγινή. Μπορεῖ νὰ μὲ χρειασθοῦν τίποτε τὴν νύκτα τὰ παιδιά, ἔλεγε.

"Ηλθεν ἡ γιορτὴ τοῦ "Αη-Λιᾶ. Στὰ μέσην μας ἐδῶ δ "Αη-Λιᾶς εἶνε δ "Άγιος ποῦ βλογάριε τ' ἀνδρόγυγα.

Μεγάλη χαρὰ 'ς τὸ σπίτι τοῦ Γεροστέφανου ἔβγαλαν παλὴρὸ κρασὶ ἀπ' τὰ πιθάρια. Φωνὲς και κακό. Ζήτω τ' "Αη-Λιᾶ! Νάβλεπες χορὸ μὰ φορά! δις και τὸ μικρὸ χόρευε. "Ο Γιάννης φαινότανε εὐχαριστημένος· ἐσήκωσε τὴν μάννα του νὰ χορέψῃ η κακομοίρα η γηγὰ ἔσλαιε ἀπ' τὴ καρδα της.

Τὰ μεσάνυκτα πήγαν νὰ πλαγιάσουν. Είχαν δὲ κ' ἀνάγκη ἀπὸ βόνο. Μὰ δ Γιάννης δὲν κοιμήθηκε. Τὸ μικρὸ του τὸ ἀδέρφι εἶπε, ἀργούτερα, πῶς δλη τὴ νύκτα ἔκλαιε. "Αχ! ἤταν κατάκαρδα συτημένος δ ἀμοιδος!

Τὴν ἄλλη μέρα, αὐγὴ-αὐγή, η μάννα ἀκούσε κάποιον νὰ περνῇ τρέχοντας ἀπ' τὴν κάμαρά της. Σὰν νὰ κατάλαβε τὶ θὰ γίνη.

— Γιάννη! ἐσύ είσαι;

Ο Γιάννης μιλιά... ἤτανε τὴ σκάλα πλειά. Η μάννα τινάζεται ἀπάνω.

— Γιάννη, ποῦ πάς;

Ο Γιάννης ἀνεβαίνει 'ς τὴ σοφίτα η μάννα τὸν παίρνει τὸ κατόπι.

— Παιδί μου, γιὰ δνομα Θεοῦ!. ποῦ πάς;

Ο Γιάννης κλεῖ τὴν πόρτα και τραβᾷ τὸ σύρτη.

— Γιάννη μου, παιδί μου, μίλα μου, νάχης τὴν εὐχὴ μου. Τί ἔβαλες 'ς τὸ νοῦ σου νὰ κάνης, παιδί μου; .

Σ τὰ φωτιὰ μὲ τὰ γέρουκα τρεμουλιαστὰ της χέρια γυρεύει νάβοη τὸ μάνδαλο... Μὰ ἔνα παράθυρο ἀνοίγει ἔξαφνα, κ' ἔνα κορμὶ πέφτει πάνω 'ς τὲς πέτρες τῆς αὐλῆς.

Τῷχε τὴ ποδιὰ τὸ πακόμιορο τὸ παιδί « τὴν ἀγαπῶ πολὺ... και θὰ πεθάνω. Τί παφοκαρδιὰ ὡς τόσο ποῦ εἶνε κ' η καρδιά μας!

Ἐκεῖνο τὸ ποδιὰ ἀκούσαν ἀπ' τὸ χωριό φωνὲς 'ς τὸ σπίτι τοῦ Γεροστέφανου μὰ δὲν ἤξευραν τὶ ἔτρεχε.

Τές φωνὲς αὐτὲς τὲς ἔβγαζεν η πικρομάννα μπροστὰ 'ς τὴν πλάκα τῆς αὐλῆς, ποῦ ἤταν βρεγμένη μὲ δροσιδο και μὲ αίμα, μιρολογούσε γυμνὴ βαστῶντας 'ς τὴν ἀγκαλιά τὸ σκοτωμένο παιδί της... .

...κ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΙΕΡΣΟΥ 1870-1873 *

Διπλωματικὸ Ταξίδι.

Τὴν Τρίτην 27 Σεπτεμβρίου 1870, πρωΐ, μὲ καιρὸν θαυμάσιον, μόλις ψυχρόν, φθάνω εἰς τὴν Πετρούπολιν, ταξιδεύων χωρὶς νὰ σταματήσω νύκτα και ημέραν. Μόνον εἰς τὴν Βιέννην ἔμεινα ἐπὶ εἴκοσι ὥρας. Εἰς τὸν σταθμὸν βλέπω τὸν κ. δὲ Γαβριάλ, δ διποῖος μοῦ λέγει δτι δ πρίγκηψ Γροτσακόφ εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν μου, δὲν ἔμποδίζωμαι ἀπὸ τὴν κόπωσιν τοῦ ταξιδιοῦ. Τοῦ ἀπήντησα δτι εἰς τὰς δύο θὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἰδω εἰς τὸ Τσαρκόε - Σέλο. Εἰς τὰς δύο ημέραν εἰς τὸν πρίγκηπος Γρο-

* Υπὸ τὸν τίτλον τούτον ἔξεδόη τελενταίων γαλλιστὶ δγκώδης τόμος περιλαμβάνων τὰς σημειώσεις, τὰς δποίας κατέλαπε δ Θιέρος περὶ τῆς φοβερᾶς ἐποχῆς τὴν δποίαν δηλῶν δ Γαλλία. Αἱ σελίδες τὰς δποίας δημοσιεύσομεν, πλήρεις ἔνδιαρθρόστοις, δ ἀποτελέσον δωραῖον ἀνάγνωσμα διὰ τῶν συνδρομητῶν τῶν «Παναθηναίων».

Ο πρίγκηψ μοῦ εἶπε διτὶ κανένα δὲν θὰ ἐδέχετο, διτὶ δὲ οὐτοκράτωρ ἦτο εἰς τὸ κυνῆγι καὶ διτὶ διέδετε δι' ἐμὲ ὅλον του τὸν καιρόν.

Τότε ἤχισα καὶ πάλιν νὰ ἐκέντω τὰ διάφορα γεγονότα, δπως εἰς τὸ Λονδίνον καὶ εἰς τὴν Βιέννην, διὰ ν' ἀποδεῖξω διτὶ ἡ Γαλλία δὲν ἦτο ὑπαίτιος τοῦ πολέμου.

Μετὰ τὸ ζήτημα τῶν αὐτουργῶν τοῦ πολέμου ἐθέζαμεν τὸ ζήτημα τὸ δποῖον ἀτησχόλει εἰς τὴν Ρωσίαν ὅλον τὸν κόσμον: τὸ ζήτημα τῆς Δημοκρατίας. Ο πρίγκηψ Γορτσακόφ, πνευματώδης καὶ ὑψηλόφρων διτὶ ἀλληλινὸς πολιτικὸς διποῖος θέλει νὰ φαίνεται ἀπροκαταληπτος, μοῦ ὄμολόγησε διτὶ ἡ Δημοκρατία δὲν τοῦ ἐνέπνεε κανένα φόβον καὶ διτὶ ὑπάρχουν καὶ καλαὶ δημοκρατίαι.

«Ναί, τοῦ εἶπα, ἔχετε διτὶ καλλίτερον φίλον μίαν δημοκρατίαν καὶ ἵσως μετ' ὅλιγον θὰ ἔχετε διτὶ τὸ εὐχοματικόν τοῦλάχιστον».

Μοῦ ἀπήντησε μὲ καμόγελο:

«Πολὺ θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσα ἀλλ' ἐδῶ γίνεται λόγος ἀν διτὶ ἡ Δημοκρατία εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι πολὺ σταθερά καὶ δὲν θὰ ἡμπορούσατε νὰ βεβαιώσετε διτὶ θὰ διαρκέσῃ πολύ».

Εἶτα τότε εἰς τὸν πρίγκηπα διτὶ Κυβέρνησις αὐτῇ, γέννημα τῆς ἀνάγκης, δὲν ἦτο ἐπικράτησις ἐνὸς κόμματος, καὶ διτὶ ἀν δὲν ἦτο ἴκανοποιητικὴ διτὶ ὅλους, κανένα διμος δὲν ἀπήλπιζε: «Ἀλλως τε ἀπηρτίζετο κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἀνδρας φρονίμους καὶ μετριοπαθεῖς».

Ο πρίγκηψ μοῦ ἀπήντησεν διτὶ ἦτο πολὺ εὐχαριστημένος μὲ τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους τοῦ Ιουλίου Φάβρο: «Ἐν τούτοις ἐπανέλαβε:»

«Εἶνε δυνατὸν διαπραγματεύσεις μὲ τὴν Κυβέρνησιν αὐτῇ νὰ περιμένουν τίποτε σταθερόν; Πόσον καιρὸν θὰ διαρκέσῃ;»

— «Η Κυβέρνησις αὐτῇ εἶνε τιμία, ἀπήντησα, καὶ σᾶς βεβαιόνω διτὶ αἱ προσεχεῖς ἐκλογαὶ θὰ δώσουν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων εἰς χέρια μετριοπαθῆ. Ἡμπορεῖτε λοιπόν, διαπραγματεύμενοι σήμερον μὲ ἡμᾶς, νὰ ἔχετε τὴν βεβαιότητα διτὶ αἱ συμφωνίαι μας θὰ ἡναι σταθεράι καὶ ἀν μίαν ἡμέραν συνέβανε νὰ μὴ συνεννοήσθε πλέον μ' ἐμέ, θὰ εὑρετε τὸν τιάδοχόν μου σκεπτόμενον μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. — «Α, ἀν ἥσθε ἔσεις! εἶπε ὁ πρίγκηψ ἀλλὰ σεῖς θὰ ἥσθε, τὸ ἐλπίζω.

Μοῦ εἶπε κατόπιν διτὶ τὰ ἀτυχήματά μας ἔξεπληξαν πολὺ τὴν Εὐρώπην καὶ ἐλύπησαν ἐκείνους, οἱ δποῖοι δὲν βλέπουν χωρὶς ἀνησυχίαν τὴν καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Πρωσίας. «Υπάρχει φόβος μήπως ἡ Γαλλία, τόσον

μεγάλη ἔως τώρα, δὲν ἡμπορεῖση εἰς τὸ μέλλον νὰ δράσῃ ἐπαρκῶς.

Τοῦ εἶπα τότε τοὺς λόγους τῶν ἀτυχήματών μας καὶ ἔξενθεσα λεπτομερείας τῶν στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν μας καὶ τῶν στρατεύματων μας, αἱ δποῖαι νὰ τὸν πείσουν διτὶ ἡ Γαλλία καλῶς διοικουμένη, δ' ἀναλάβῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀνέφερα τὸν στρατὸν τοῦ Μέτες καὶ ἀνεγνώρισε διτὶ δποῖον οἱ στρατιῶται μας διοικοῦντο καλά, ἔδειξαν τὰς παλαιάς των ἀρετάς.

«Οταν οὕτω κατεδείχθη ἡ ἀλήθεια τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς μας καταστάσεως, ἔθιξα τὸ ζήτημα τῶν σημερινῶν δυσκολιῶν. Εἶπα εἰς τὸν καγκελάριον διτὶ συμφέρει εἰς τὴν Ρωσίαν, πρωτοστατοῦσα νὰ σταματήσῃ μὲ τὰς ἄλλας Δυνάμεις τὴν ὄλοεν αὐξάνουσαν φιλοδοξίαν τῆς Πρωσίας διτὶ ἡ Ρωσία θὰ ἰκολουθεῖτο ἀπὸ ὅλους τοὺς οὐδετέρους καὶ διτὶ, χωρὶς νὰ γίνη ἀνάγκη νὰ καταφύγουν εἰς τὸν πόλεμον, θὰ ἥρκει ἡ ὄμοδφωνος αὐτὴ καὶ ἀποφασιστικὴ στάσις διὰ νὰ γίνη σεβαστὴ ἡ εὐφωταϊκὴ ισορροπία.

«Ο Μονάρχης σας, εἶπα, ἀς ὄμιλήσῃ διτὶ ἡμᾶς μὲ ἐπιμονήν, ἡ δποία θὰ σημαίνῃ διτὶ θέλει νὰ ἀκούσθῃ.

— «Ἄπειλάς! εἶπε ὁ πρίγκηψ, δὲν θὰ ἥμη ὁ Αὐτοκράτωρ. «Οταν ἀπειλῇ κανεῖς, πρέπει νὰ ἡναι καὶ ἐτοιμος νὰ κτυπήσῃ. Τέτοια σκέψις δὲν γίνεται!» Ο Αὐτοκράτωρ ὠμῆλησε ἥρηθα μὲ δικόηση ἀκόμη, μολονότι ἐπροχώρησε δσον ἦτο δυνατόν. Εἰς αὐτὸν ὀφείλετε τὴν παραδοχὴν τῆς συνεντεύξεως εἰς Φερροίρ καὶ τῆς ίδεας τῆς ἀνακοχῆς».

Ἐδῶ ὁ πρίγκηψ ἔσφαλλε διτὶ ἡ Ἀγγλία εἶγε ζητήσει, κατὰ παράκλησιν μον, καὶ ἐπέτυχε τὴν συνέντευξιν τοῦ Ιουλίου Φάβρο μὲ τὸν Βίσμαρκ.

Ο πρίγκηψ Γορτσακόφ ἐπρόσθεσεν διτὶ ὑπῆρχον δύο ἐκδόσεις τῆς συνεντεύξεως αὐτῆς: ἡ τοῦ Ιουλίου Φάβρο καὶ ἡ τοῦ Βίσμαρκ διτὶ δέν ἔβανε τὸ χέρι του στὸ Εὐαγγέλιον, διτὶ διτὶ ἔλεγε ὁ τελευταῖος ἀλλ' διτὶ ἀν ἔζητησαν μόνον τὸ Στρασβούργον, τὸ Τούλ καὶ τὸ Βερδέν, χωρὶς νὰ γίνη λόγος περὶ τοῦ Μέτες καὶ τοῦ Μονβαλεριέν, ἔλυπειτο διτὶ δὲν ἐδέχθημεν, διτὶ ἔτοι θὰ ἐκερδίσαμεν καιρὸν καὶ ἵσως θὰ ἡμπορούσαμεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν σύγκλησιν ἐνὸς συνεδρίου, τὸ δποῖον θὰ ἦτο ἡ σωτηρία τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Εὐρώπης.

Απήντησα διτὶ καὶ ἔγω ἐλυπούμην διὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀνακοχῆς ἀλλὰ τὴν ἐδικαιολόγουν προκειμένου νὰ ἔξαγορασθῇ μὲ τὴν παρά-

δοσιν τοῦ Στρασβούργου, τὸ δποῖον τόσον καλὰ ὡμύνετο, καὶ πρόκειμένου νὰ ὑφιστάμεθα τὴν προπέτειαν τοῦ Βίσμαρκ.

«Ναί, ἀπήντησε ὁ καγκελάριος, εἶναι δυνατόν, τὸ ἐννοῶ ἀλλ' ἔχασατε τὴν περίστασιν. Τώρα πλέον ἀδύνατον νὰ ἐπέλθῃ συνεννόησις.

Τότε, διὰ νὰ φέρω ἀμεσώτερον ἀποτέλεσμα, ὠμῆλησα περὶ συμμαχίας εἶπα διτὶ εἰχα πλήρη ἔξουσιοδότησιν νὰ τὴν προτείνω διτὶ μᾶς ἔμεναν καὶ εἰς τὸ παρόν καὶ διὰ τὸ μέλλον, ἀφεταὶ δυνάμεις καὶ πλούτη διὰ νὰ χορηγεῖσθω μεν διτὶ σπάνιοι σύμμαχοι, σύμμαχοι προπάγτων κατὰ τῆς Γερμανίας, ἡ δποία δὲν χρειάζεται πολὺ διὰ νὰ γίνῃ ἐπίφοβος, καὶ κατέδειξα τὴν μέλλουσαν δψιν τῆς Εὐρώπης.

«Μᾶς ὑπερσχέδησαν καὶ ἄλλοτε τὴν συμμαχίαν αὐτήν, ἀπήντησε δ. στρατηγὸς Φλερὸν μᾶς ὠμῆλει διαφῶν περὶ αὐτῆς, καὶ δμως τοτὲ δὲν τὴν εἶδαμεν. Άλλὰ σᾶς πιστεύω, γνωρίζω διτὶ εἰσθε ἀνθρωπος ποῦ κρατεῖ τὸν λόγον του δὲν εἶνε δμως τώρα ἡ κατάλληλος στιγμὴ διὰ τὴν σύναψιν συμμαχίας. Θὰ ἀσχοληθῶμεν ἀργότερα εἰς τὴν προσέγγισιν τῆς Γαλλίας μὲ τὴν Ρωσίαν πρὸς τὸ παρόν ἀς προσπαθήσωμεν νὰ τὴν σώσωμεν.

— «Άλλα, ἐπέμεινα, δικαδός ἐπείγει καὶ τὰ πράγματα δὲν ἐπιδέχονται ἀναβολήν. Χρειάζεται προσπάθεια ἀμεσος διὰ νὰ τὴν σώσετε, καὶ ἀν πρωτοστατήσετε μὲ τόλμην, θὰ σᾶς ὀκολουθήσουν ἡ Αύστρια, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ιταλία, εἰς τὰς δποίας δ' ἀρκεσθῇ πρωτοβούλια σας καὶ τότε ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης ἔξεγειρομένης ἀπὸ σᾶς, ἡ Πρωσία θὰ ἦτο περισσότερον μετριοπαθέτερα, μοῦ ἀπήντησε:

«Ἐγώ δὲν ἔχω καμίαν ἀντίδροησιν κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Αὐτὸ δμως δὲν ἐνδιαφέρει ἐμὲ ἀλλὰ τὴν Γαλλίαν. Φοβοῦμαι μόνον τοὺς ταραχίας καὶ προπάντων τὴν ἀβεβαιότητα, ἡ δποία εἰναι εἶναι τόσον δλίγον ἐνθαρρυντικὴ διὰ νὰ ἔλθετε εἰς συνεννόησιν».

Διὰ τὸν κίνδυνον αὐτὸν τὸν πρίγκηψ έπειτε διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Εὐρώπης.

— «Α, συσσωματωμένοι ὅλοι, εἶπε ὁ πρίγκηψ, σᾶς ἐννοῶ, ἀλλὰ δὲν τὸ θέλομεν. Αὐτὸ δέν ἔξηρέθησε ἀπλῶς τὴν Πρωσίαν, ἡ δποία δὲν δέχεται τὴν ἀνάμιξιν τῶν οὐδετέρων εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν, καὶ θὰ ἔχαναμεν τὴν ἐπιρροήν μας εἰς τὸ Βερολίνον».

— «Ἐπέμεινα ἀκόμη πολὺ ἐντόνως. Ή δμιλία μας εἶχε διαρκέσει πλέον τὸν δύο ώρων καὶ ἐπεφυλάχθημεν νὰ ἔξακολουθήσωμεν ἀλλην ἡμέραν.

— «Τώρα εἰδόσκεσθε ἐδῶ, μοῦ εἶπε ὁ πρίγκηψ: θὰ περιμείνων νὰ προχωρήσουν τὰ πράγματα διτὶ ἔως δτον ἐκτραχυνθοῦν, εἶνε ἀδύνατον νὰ γίνῃ τόποτε ἀποτελεσματικόν. Θὰ θίδητε τὸν Αὐτοκράτορα. Αὔριον θὰ τὸν ἐρωτήσω πολὺν ἡμέραν καὶ ώραν ἡμπορεῖ νὰ σᾶς δεχθῇ. Ελάτε ἐν τούτοις να ἐπισκεφθῆτε τὰ ἀνάκτορα.

— «Ἐπὶ μίαν ώραν καὶ πλέον δ πρίγκηψ μοῦ

ἔδειχνε τὴν λαμπρότητα τοῦ Τσαρκόε-Σέλο καὶ μοῦ ὠμῆλησε διὰ τὰ ἡθικὰ προτερήματα τοῦ αὐθέντευ τού του καὶ διὰ τὴν δύναμιν τῆς Ρωσίας. Ή εὐροσηγορία του ἦτο ἀπειρος.

Τετάρτη 28. — «Ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἐμάθαμεν τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ Στρασβούργου.

Τὴν Πέμπτην δ Αὐτοκράτωρ φιλάσας εἰς τὴν Πετρούπολιν μὲ ἐδέχθη εἰς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον. Εδήνς ἄμα εἰοῆλθα, μοῦ ἔτεινε τὸ χέρι, λέγων διτὶ ἦτο εὐτυχῆς ποῦ μ' ἐδέχετο εἰς τὸ κράτος του, καὶ μ' ἐκάθισε πλησίον του.

Ο Αὐτοκράτωρ, δ οὐποῖος εἶναι ἀπλοῦς καὶ ἀποσποιμένος καὶ δμιλεῖ εύκολα γαλλικά, ἔθιξε ἀμέσως τὸ ζήτημα τοῦ έρχομού μου εἰς τὴν Ρωσίαν.

«Κύριε Θιέρσε, μοῦ εἶπε, ἐὰν μᾶς εἶχαν ἀκούσει, ἐὰν σᾶς εἶχαν ἀκούσει καὶ σᾶς, δὲν θὰ ἡμεθα μάρτυρες τοῦ φοβεροῦ πολέμου, δ οὐποῖος ψλίβει καὶ τρομάζει τὴν Εὐρώπην. Μοῦ ἀνέφεραν δσα εἶπετε περὶ τῆς δρακῆς του πολέμου αὐτοῦ. Εκίνησαν πολὺ τὸ ένδιαφέρον μου».

— «Ἐπειτα μοῦ εἶπε νὰ τὸν ἐκθέσω εὐλικρινῶς διτὶ ἔνδιγηησα ἀναγκαῖον. Τοῦ ἔξηγηησα πάως ἐσχηματίσθη ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις καὶ εἰς τὸ σημείον αὐτὸν ἔγινοι οἱ δημότες τοῦ πολέμου αὐτοῦ».

Ο Αὐτοκράτωρ μὲ ἡκουσε μὲ πολλὴν προσοχήν καὶ δταν τὸν εἶπα διτὶ ἡ Κυβέρνησις αὐτῇ, γέννημα τῆς ἀνάγκης, ἡ η μόνη δυνατὴ Κυβέρνησις, διτὶ ἡ μετριοπαθῆς καὶ διτὶ βοηθούμενη θὰ ἔγινετο ἀκόμη μετριοπαθετέρα, μοῦ ἀπήντησε:

— «Ἐγώ δὲν ἔχω καμίαν ἀντίδροησιν κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Αὐτὸ δμως δὲν ἐνδιαφέρει ἐμὲ ἀλλὰ τὴν Γαλλίαν. Φοβοῦμαι μόνον τοὺς ταραχίας καὶ προπάντων τὴν ἀβεβαιότητα, ἡ δποία εἰναι εἶναι τόσον δλίγον ἐνθαρρυντικὴ διὰ νὰ ἔλθετε εἰς συνεννόησιν».

Διὰ τὸν κίνδυνον αὐτὸν τὸν πρίγκηψ έπει

μερινδην της σχεδίων περὶ διαμελισμοῦ τῆς Γαλλίας, καὶ ἡρώτησα τὸν Αὐτοκράτορα ὃν ἡμποροῦσε νὰ βλέπῃ ἀπαθῶς ἐγειρομένην εἰς τὸ κέντρον τῆς ἡπείρου, ἀντὶ τῆς εἰρηνικῆς Γερμανίας, κράτος κατακτητῶν, τὸ δποῖον θὰ ἔξεταινετο ἀπὸ τὸ Σούνδον ἔως τὸν Δούναβιν, ἀλούη καὶ ἔως τὸν Τίννον διότι δὲν θὰ ἐφείδετο ἐπὶ πολὺ τὴν Δανίαν, θὰ ἀφωμοίωνε γρήγορα τὴν Βαυαρίαν, τὴν Βυζαντίον, τὸ δουκάτον τῆς Βάδης πρὸς τὴν Σαξωνίαν καὶ θὰ ἡμποροῦσε νὰ ἔνωσῃ μὲ αὐτὸν τὸ μέσον σαράντα καὶ πλέον ἐκατομύρια ὅπλα τὸ σκῆπτρον ἐνὸς γεομανοῦ αὐτοκράτορος, δ ὅποιος θὰ ἀνηγορεύετο βεβαίως μετ' ὀλίγους μῆνας.

Ἐθίξα ἐλαφρῶς τὸ ζῆτημα τοῦ κινδύνου τῶν ρωσικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βαλτικῆς καὶ τῶν βλέψεων τῆς Πρωσίας ἐπὶ τῶν γεομανικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Αὐστρίας καὶ ἡρώτησα τὸν Αὐτοκράτορα ὃν, διὰ νὰ σταματήσῃ μίαν τοιάυτην πλημμύραν φιλοδοξίας, δὲν ἔνομις τρόποιν νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰ κατὰ τῆς πατρίδος μον σχέδια καὶ γὰρ ἀποκτήσῃ τὴν συμμαχίαν τῆς Γαλλίας ὅ δποια ὅπλα καλὴν κυβέρνησιν δ' ἀνελάμβανε γρήγορα ὅλην τὴν παλαιάν της Ιοχύν.

Ο Αὐτοκράτωρ μὲ ἥκουσε προσεκτικὰ καὶ μὲ συγκίνησιν μοῦ εἶπε:

«Γνωρίζω, κύριε Θιέρσε, πόσον εἶναι σοβαρὰ διὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Αὐτοκρατορίαν μον, ὅ ideoσις μιᾶς δυνάμεως δπως τὴν περιγράφετε. Θέλω πολὺ νὰ ἀποκτήσω μίαν συμμαχίαν δποια ἡ γαλλική, συμμαχίαν εἰρήνης καὶ ὅχι πολέμου καὶ κατακτήσεων (καὶ δ Ἀυτοκράτωρ ἐτόνισε τὰς δύο τελευταίας λέξεις). Εἰπῆτε μου πῶς νὰ σᾶς βοηθήσω. Θὰ τὸ κάμω προθύμως. Ἐμεσολάβησα ἡδη, μὲ ζέσιν παρενέβην ἀφ' ἑαυτοῦ, πρὶν ἐπικαλεσθῆτε τὴν μεσολάβησίν μον. ὅμιλησα ἡδη, πιστεύσατε τὸ θὰ τὸ κάμω καὶ πάλιν ἀλλὰ δὲν ἡμπορῶ νὰ φθάσω καὶ μέχρι τὸ πολέμου, οὔτε μέχρις ἀπειλῶν αἱ δποῖαι νὰ φέρουν τὸν πόλεμον διότι πρὸ παντὸς ἀνήκω εἰς τὴν χώραν μον. Βλέπω, δπως καὶ σεῖς, τὴν ἀνάγκην τῆς εἰρήνης, εἰρήνης τὴν δποῖαν νὰ ἡμπορῇ νὰ δεχθῆη Γαλλία καὶ νὰ ἐπικυρώσῃ ἡ Εὐρώπη. Τὸ εἶτα, θὰ τὸ εἶπω καὶ πάλιν θὰ κάμω ἐπὶ τέλους ὅτι ἡμπορῶ ἀλλὰ τὸν πόλεμον, μῆμοντὸν ζητήτε».

Ἐσπευσα ν' ἀπαντήσω ὅτι δὲν ἔχητοῦσα τὸν πόλεμον ἀλλὰ τὴν μεσολάβησίν του, ὅ δποια θὰ ἡτο διὰ τὸ καλὸν δῆμος τῆς Εὐρώπης μεσολάβησιν ἡ δποία δὲν θὰ ἔφερε τὴν Πρωσίαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀποφασίσῃ τὸν κινδύνους

δευτέρου πολέμου προπάντων μὲ δύναμιν δποία ἡ Ρωσία.

«Σᾶς ἔδωκα τὸν λόγον μον, εἶπε δ Ἀυτοκράτωρ, ἡμπορεύετε νὰ βασισθῆτε».

«Ἡτο προφανῶς συγκινημένος. Ὁφειλα πλέον νὰ παύσω. Ἀλλώς τε δ Ἀυτοκράτωρ θὰ ἐπήγιανε εἰς τὸ Τσαρκός - Σέλο. Μὲ ἀπεχαιρέτησε μὲ τὴν ίδιαν ἐγκαρδιότητα μὲ τὴν δποίαν μὲ εἶχε δεχθῆη.

Μόλις ἐπέστρεψα εἰς τὴν κατοικίαν μον, ἥλθε δ πρίγκηψ Γορτσακόφ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν σύνγρον μον καὶ μάθῃ τὴν ἔντυπωσίν μον.

«Πᾶς σᾶς ἐφάνη δ Ἀυτοκράτωρ μον;

«Ο καλλίτερος καὶ δ ἐνθύτερος ἀνθρώπος, καὶ νομίζω ὅτι θὰ ἔκλινα ὑπὲρ τοιάυτης κυβερνήσεως ἀν ἐπρόκειτο νὰ ὑπηρετήσω μονάρχην σὰν τὸν ίδιον σας».

Καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ καγκελαρίου ἀκτινοβόλησε μὲ τὸ ἐγκώμιον αὐτὸν τοῦ κυρίου του. Ηθέλησε τότε νὰ μάθῃ ὅτι ἡμον εὐχαριστημένος.

«Ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ἔχω πολλὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς δ, τι δ Ἀυτοκράτωρ μοῦ εἶπε διὰ τὸ ζῆτημα τοῦ πολέμου. Ἐγὼ δὲν ζητῶ τὸν πόλεμον ἀλλὰ μόνον τὴν σταθεράν γλῶσσαν τῶν οὐδετέρων δυνάμεων.

«Μοῦ λέγουν διαρκῶς ὅτι ὅμιλησαν, ὅτι θὰ δυμιλήσουν ἀκόμη ἀλλ' ἔχρειστο κατί ἀποτελεσματικώδεον.

— Τί; ἀπήντησε δ πρίγκηψ τὸν πόλεμον; δὲν εἶνε δυνατόν

— Τότε ἡ Εὐρώπη νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν στάσιν τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ 1866.

— Λὲν εἶνε τὸ ίδιο διότι τὸ 1866 μία λέξις δημποροῦσε νὰ σταματήσῃ τὴν Πρωσίαν σήμερον χρειάζεται μεγάλος πόλεμος.

— Οχι, ἀπήντησα ὅτι ὅλη ἡ Εὐρώπη δημιουσε καθαρά, ἔστι καὶ χωρίς ἀπειλάς, θὰ ἐπηρέασε τὴν στάσιν τῆς Πρωσίας.

— Η Πρωσία δὲν θέλει οὔτε λόγος νὰ γίνεται περὶ τῶν οὐδετέρων, εἶπε δ πρίγκηψ. Μόνον πρὸ τῶν οὐδετέρων ἐνόπλων θὰ ὑπερχωρεῖ, καὶ αὐτὸν δὲν τὸ κάμουν. Τὸ μόνον λοιπὸν ἀποτελεσματικὸν θὰ ἡναι δ, τι θὰ εἴπωμεν δ, δύναμις φύλη, εἰς τὴν δποῖαν δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνηθῇ τίποτε, οὔτε μίαν σύστασιν οὔτε μίαν συμβουλήν. Θὰ καταδικάσωμεν, θὰ ἀποδοκιμάσωμεν φανερά, δ' ἀποκρούσωμεν ἐκ τῶν προτέρων εἰρήνην ἡ δποία θὰ ἐπεβάλλετο χωρὶς κανὲν δίκαιον, καὶ αὐτὸν εἶναι πολύ, τὸ πιστεύομεν.

Δεχόμενος διαρκῶς δ, τι μοῦ ὑπέσχογτο, ἥλθε-

λησα νὰ ζητήσω μερικὰς ἔξηγήσεις σχετικῶς μὲ τὴν Αὐστρίαν. Τὸν ἡρώτησα διατί ἀνθίστατο εἰς τὸν ἔξοπλισμούς της.

«Δὲν θέλετε νὰ κάμετε τίποτε, τοῦ εἶπα, ἀλλὰ μὴν ἔμποδίζετε τούλαχιστον καὶ τοὺς ἄλλους. Διατί ἀνθίστασθε εἰς τὸν ἔξοπλισμούς τῆς Αὐστρίας;»

«Ετοι γίνεσθε πραγματικῶς σύμμαχοι τῆς Πρωσίας ἐναντίον μας. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἔμβοινοι οἱ Γάλλοι εἰς τὸ Βερολίνον, εἶναι φυσικὸν δ ἀνεψιδς, νὰ ἤρχετο εἰς βοήθειαν τοῦ θείουν. Ἀλλὰ τώρα ἀπειλεῖται τὸ Παρίσιοι ἀφήσετε τὴν Αὐστρίαν ἐλευθέρων νὰ βοηθήσῃ τὸ Παρίσιο. Λέγετε δτι εἰσθε σύμμαχοι μας συμπαθοῦντες μας; ἀλλ' αἱ πράξεις σας ἀναιροῦν τὸν λόγους σας!»

— Θίγετε, ἀπήντησε δ πρίγκηψ Γορτσακόφ, ἔνα λεπτότατον, δυσκολώτατον ζῆτημα. Μία ὑποχρέωσις τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς τὴν δποίαν δὲν πρέπει νὰ προσκρούσετε: ἀλλ' ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸ θέμα, σᾶς παρακαλῶ. Δὲν θὰ ὀφεληθῆτε ἀνακινῶν αὐτὸν σήμερον. Ἐπειτα τίποτε δὲν σᾶς στεροῦμεν. Τὸ δτι ἔμποδίζουμεν τοὺς Αὐστριακοὺς νὰ ἔξοπλισθοῦν, ἀπειλοῦντες δτι θὰ ἔξοπλισθωμεν τοὺς Αὐστριακοὺς δημόσιας στέρησης της Αὐστρίας. Επέμενα τότε, περισσότερον παρὰ εἰς τὸν Διάδοχον, ἐπὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἔξασφαλίσουν, παρέχοντες εἰς ήμας μίαν ὑπηρεσίαν, τὴν συμμαχίαν τῆς Γαλλίας.

— Αφήσετε τοὺς τούλαχιστον ἐλευθέρους, ἀπήντησε: ἔτοι τοὺς συγχύετε καὶ γινόμενος τολμηρότερος ἐπρόσθετα: «Ἀν ἡμον καγκελάριος τῆς Αὐστρίας, δὲν θὰ ἔνυσκολευόμενον νὰ ἔξοπλισθω καὶ νὰ σᾶς προκαλέω!»

— Ο πρίγκηψ, στενοχωρημένος, μοῦ ἀπήντησε ἀπλῶς δτι τοῦ θέματος ἔχηστο ἀπὸ τὰ σύνορα εἰς τὰ δποῖα θὰ ἔγινοντο αἱ αὐτοκρατορικὲς προπαρασκευαῖς.

— Κυριακή 2 Οκτωβρίου. — Επῆγα καὶ πάλιν, στὰς ἔννεα τὸ πρωΐ, εἰς τὸ Τσαρκός - Σέλο. Ἐπρόκειτο νὰ ίδω εἰς τὰς δεκάμετρες τὸν Διάδοχον καὶ εἰς τὴν μίαν τὸν μέγαν δούκα Κωνσταντίνον.

— Αμα ἔφθασα εἰς τὸ Τσαρκός - Σέλο μὲ εἰσήγαγον εἰς τὴν Αὐτούν Αὐτοκρατορικὴν Υψηλότητα. Ο πρίγκηψ μ' ἐπλησίασε τείνων τὸ χέρι καὶ μοῦ εἶπε μὲ πλήρη εἰλικρίνειαν πόσον ήτο εὐχαριστημένος ποὺ μὲ ἔβλεπε ἡμον βέβαιος περὶ αὐτοῦ, διότι ήγάπα τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς αὐτὸν ἔβασιζόμην.

— Νέος ωραῖος καὶ γενναῖος, νοήμων, ἀποφασιστικός. Τοῦ δημίλησα μὲ θάρρος. «Οταν τοῦ εἶπα δτι μοῦ ἀντέτασσον τὸν φόβον τοῦ πολέμου, καὶ δτι δὲν παρεδεχόμην δτι η Ρωσία, δημιοῦσα μὲ τὴν ἀρμόζουσαν σταθερότητα, δεξείθετο εἰς τὸν πόλεμον:

— «Τὸν πόλεμον, μοῦ ἀπήντησε ὑπερήφανος, ἥθελα νὰ ξεύρω ποιος θὰ τολμοῦσε νὰ τὸν κηρύξῃ! Ἐγὼ δὲν θὰ ἔδισταζα νὰ εἰπῶ τὴν γνώμην μας εἰς τὴν Πρωσίαν, καὶ εἶναι βέβαιος δτι χωρὶς νὰ κηρύξω τὸν πόλεμον, θὰ τὴν ἡνάγκαζα νὰ τὴν λάβῃ ἐπ' ὅψιν». Ο πρίγκηψ μοῦ ὑπέσχεθη νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὸν πατέρα του δσα τοῦ εἶπα, δημολογῶν μετριοφόρων δτι ἔνεκα τῆς ἡλικίας του εἰχε μικρὸν ἐπιφροήν.

— Οταν ἀπεχαιρέτησα τὸν Διάδοχον, ἔνας αὐλικὸς μοῦ ἀνήγγειλε δτι ἡ πριγκηπίσσα της ἥθελε πατέρα διαδοχήν μεταξύ της δημόσιας στέρησης της Παρίσιοι. Λέγετε δτι εἰσθε σύμμαχοι μας συμπαθοῦντες μας; ἀλλ' αἱ πράξεις σας!

— Τὴν μάν μ. μ. ἐπῆγα εἰς τὸ ἀνάκτορον Παυλόσκι δπου κατοικεῖ δ μέγας δούκης Κωνσταντίνος. Ἐπερίμενα δλίγα λεπτὰ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, καὶ δλοκληρίαν σχεδὸν γαλλική, καὶ εἴπειτα μὲ εἰσήγαγον.

— Μοῦ εἶπε νὰ καθήσω καὶ νὰ τοῦ δημιλήσω περὶ τοῦ κυριοτέρου δημόσιου αὐτοκρατορίης μον.

— Επέμεινα τότε, περισσότερον παρὰ εἰς τὸν Διάδοχον, ἐπὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἔξασφαλίσουν, παρέχοντες εἰς ήμας μίαν ὑπηρεσίαν, τὴν συμμαχίαν τῆς Γαλλίας.

— Η Ρωσία δλόκληρος, μοῦ εἶπε, ἔχει ἀπειρον συμπάθειαν πρὸς τὸν πατέρα της Πρωσίας. Δὲν πρέπει δμως νὰ λησμονοῦμεν ποια εἶναι σήμερον αἱ ἐπικινδυνούσαι σκέψεις εἰς τὴν χώραν μας. Πρέπει δχι νὰ αὐξήσωμεν τὴν Αὐτοκρατορίαν ἀλλὰ νὰ τὴν πολιτίσωμεν: καὶ δημόρεσα νὰ πεισθῶ, ἀλλὰ τὴν ἔξασκησιν τῶν καθηκόντων μον, δτι δημόρεσα προπαρασκευαῖς. Εκάμαμεν ἡδη ἀφετά: ἐλευθερώδεσμεν τοὺς χωρικοὺς καταγινόμεδα τώρα μὲ τοὺς σιδηροδρόμους, καὶ ὅλα ὀντὰ ἀπαιτοῦν μεγάλας δαπάνας. Ἐνας πόλεμος θὰ ἐπέφερε τὴν τελείαν διακοπὴν τῆς ἐργασίας αὐτῆς καὶ δλοι οἱ καλῶς σκεπτόμενοι θὰ ἔνυσφορουν».

— Επιαστε τότε τὸ χέρι μον καὶ ἐποδύσθετε: «Δὲν ἡμπορῶ νὰ σᾶς ὑπόσχεθω μεγάλα πράγματα. Εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Συμβούλιον τοῦ δποίου προεδρεύω, γίνεται μόνον νομοθετικὴ ἐργασία, καὶ δ Ἀυτοκράτωρ δὲν θέλει νὰ ἔξερχωμενα τῆς δικαιοδοσίας μας: ἀλλ' ἡμπορῶ, μὲ τὸν πρίγκηπα Γορτσακόφ νὰ θέξω δλα τὰ ζητήματα καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ τοῦ δημευτοῦσιν δ, τι μοῦ εἶπε.

— Απεφάσισα νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ πάλιν τὸν πρίγκηπα Γορτσακόφ. Ἐφάνη πρόσθυμος

σὰν νὰ είχε καλάς εἰδήσεις νὰ μοῦ μεταδώσῃ. Σχεδὸν ἡτο χαρούμενος.

«Ἐχομεν νέα ἀπὸ τὸ Βερολίνον, μοῦ εἶπε. Ἀρχίζουν νὰ αἰσθάνωνται τὸ βάρος τοῦ πολέμου καὶ δὲν θὰ δυσαρεστοῦντο ἀν ἐδίδετο ἔνα τέλος. Πρέπει νὰ ἐσωφεληθῶμεν διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ εἰρήνη».

Ο πρόγκηψ ἐφαίνετο ἀλλος ἀνθρωπος, λάμπων ἀπὸ ἐλπίδας. Ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τὴν δοιάν μοῦ εἶχαν δώσει, καὶ βασιζόμενος εἰς τὰς φιλικὰς ἀνδεῖξεις δλων, τοῦ ἐπρότεινα τότε νὰ ζητήσῃ τὴν μεσολάβησην τοῦ αὐτοκράτορος.

«Μὴ μοῦ ὀμιλήτε περὶ αὐτοῦ, ἔσπευσε ν' ἀπαντῆσῃς ὁ αὐτοκράτωρ εἰνε πολὺ μετριόφρων καὶ δὲν θ' ἀνάλαβῃ τὸ μέγενος τοιούτου ρόλου, πέραν τῶν δρίων ἀπὸ τὰ δοιάν δὲν θέλει νὰ ἔξελθῃ ἀλλά, χωρὶς τόσην ἐπίδειξην, θὰ μεσολαβήσωμεν καὶ κάμωμεν διὰ εἰνε δυνατόν. Σεῖς θὰ πείσετε τὴν Κυβέρνησιν σας, ήμεις τοὺς Πρωτόσους, καὶ θὰ ἐπέλθῃ συνεννόησις.

—Ἀπ' ἑδῶ, ἀπεκρίθην, δὲν ἡμπορῶ τίποτε νὰ κάμω. Πρέπει πρῶτον νὰ ἴδω τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ Παρίσι καὶ νὰ γνωρίσω τὶ θὰ τῆς προτείνω.

—Ναί, βέβαια, ἀπήντησε ὁ πρόγκηψ. Ἰδού τί πρέπει νὰ γίνη: ὁ αὐτοκράτωρ θὰ ζητήσῃ διόδιος νὰ σᾶς ἀφεθῇ ἐλευθέρα ἡ δίοδος καὶ τότε ὅλα πηγαίνουν ἐμπρός θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν εἰρήνην οἱ δύο μας.»

—Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσετε καιρὸν ἔως αὔριον νὰ σκεφθῶ.

—Ἐχετε δίκαιον, μοῦ εἶπε.

Μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι πολὺ εὐχαριστημένος καὶ ἀνεχώρησα.

Τὴν ἐπαύριον πρωτὶ ἐπῆγα καὶ πάλιν εἰς τὸ Τσαρκός-Σέλο νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν πριγκήπισσαν, ἡ δοιάν μίαν ἡμέραν αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσίας. Ἡτο ίσον δραία, τόσον εὐχάριστος καὶ συνεσταλμένη ἀλλὰ καὶ τόσον χαριτωμένη. Τί ἀντίθεσις μὲ τὸν σύζυγόν της! Αὐτὴ λεπτὴ καὶ ἀνίσχυρος, ἐκείνος ἡ Ισχύς. Μὲ ηνχάριστης διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Δανίας προσπαθείας μου κατὸ τὸ 1866, μοῦ ἐνθύμισε διὰ ὁ διδελφός της, εὐρισκόμενος τότε εἰς τὸ Παρίσι, εἶχε ἔλθει νὰ μὲ ἴδῃ καὶ ἐξέφρασε τὰς ὑπὲρ τῆς Γαλλίας εὐχάριστης της. Εἶνε ἀνέκροστος ἡ ἐντύπωσις τῆς καλωσύνης καὶ τῆς γοητείας της.

Ἐπῆγα εἰς τοῦ πρόγκηπος Γορτσακόφ εἰς τὰς δύο καὶ ἀνεχώρησε εἰς τὰ πεντέμιση

—Ἐσκέφθην διὰ μοῦ εἴπετε χθές, λέγω εἰς τὸν καγκελάριον, καὶ ἐννόησα διὰ αἱ τελευταῖαι εἰδήσεις τοῦ Βερολίνου σᾶς ἐφάνησαν πλέον

τούνοποιητικά: θὰ ἡτο ἀδιακρισία ἀν σᾶς ἐρωτοῦσα πόθεν καὶ ἀπὸ ποῖον ἔρχονται καὶ ἀν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰς γνωρίσω λεπτομερῶς;

Ο πρόγκηψ, στενοχωρημένος, μοῦ ἀπήντησε:

—Ἄρκεσθητε νὰ μάθετε διὰ αἱ εἰδήσεις αὐτοί, καθ' ὅλα ἀσφαλεῖς, δείχνουν διὰ εἰς τὸ Βερολίνον αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος πρόκειται τῷρα ἀπὸ τὰς καλὰς αὐτὰς διαθέσεις νὰ ἐπαναληφθοῦν αἱ διαπραγματεύσεις. Ἐπιθυμῶ εἰς σᾶς ἀνθρωπον μὲ κρίσιν καὶ πατριάτην, νὰ λάχῃ ὁ κλῆρος νὰ σύρετε τὴν πατρίδα σας ἀπὸ τὴν ἀβύσσον διὰ τοῦ τὴν ἔχουν ωψί. Σᾶς ὄμοιογῶ διὰ κατέχομαι ἀπὸ δυσάρεστα προσαισθήματα. Φοβοῦμαι τὴν τύχην καὶ πρὸ πάντων τοὺς Πρωτόσους. Εἶναι προτιμότερον νὰ δώσετε ἀμέσως ἔνα τέλος παρὰ γὰ ἐκιεθῆτε εἰς νέας συμφοράς, ἀπὸ τὰς δοιάνς ὁ ἔκθρος θὰ ὀφεληθῇ ἀνοικτομόνως. Οἱ Πρωτόσοι θέλουν νὰ κρατήσουν τὸ Στρατοῦργον καὶ τὸ Μέτσ, δηλαδὴ τὴν Ἀλσατίαν καὶ τὴν Λορραίνην. Η ἐπιμονή σας θὰ φέρῃ μεγαλειτέρας ἀπωλείας. Προτιμότερον λοιπὸν νὰ ὑποχωρήσετε τῷρα θὰ εἶναι ίσως μία θυσία προσωρινῆ τὴν δοιάν θὰ ἡτο δυνατὸν μίαν ἡμέραν νὰ ἐπανορθώσετε, ἐὰν τὰ πράγματα σᾶς ἐβοήθουν νὰ ἐπανακτήσετε διὰ τὴν εἰρήνην.

—Ο Τυπάλδος εἶναι ὁ παθητικότερος τῆς ποιητικῆς τριάδος τῆς Επτανήσου καὶ παρὰ τὴν μακρυλογίαν εἰς τὴν δοιάν κάποτε περιπίπτει, εἶναι ἔνα μεγάλο διαμάντι τῆς νεοελληνικῆς ποιησεως, χωρὶς μίαν γραμμὴν ἀρχιθμού, χωρὶς μίαν κηλίδα, καὶ τὴν ἐλαφροτέραν ἀκόμη, εἰς τὴν διαύγειαν καὶ τὴν λαμπτότητά του.

—Ἐνας λέπτετέλεπτος ἐσωτερισμὸς ἰδιαίτερος εἶναι ἀμέσως παταφανής εἰς τὸ ἔδγον του. Μία γλυκυτάτη ἀτμοσφαῖρα πνέει διὰ δλού τοῦ τομιδίου, τοῦ περικλείοντος δλόκληρον τὴν ζωὴν τοῦ Τυπάλδου, με τὴν παθητικὴν μελαγχολίν της, μὲ τὴν ἐρωτικὴν τρυφερότητά της, μὲ τοὺς πατοιωτισμοὺς της, μὲ τὰ μίση της, μὲ τὰ δνειρά τῆς ζωῆς. Η φιλόθηρος διάλιθεσις, αὐτὸ τὸ ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῆς ἐλληνικῆς ποιητὴς, τὸ τόσον ἀντίθετον πρὸς τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν χάριν τοῦ περιβάλλοντος, ὑγραίνει μὲ δάκρυα τὰς σελίδας τοῦ μικροῦ αὐτοῦ τόμου. Καὶ οἵως τὰ δάκτυλά του διατρέχουν δλόκληρον τὴν κλίμακα τῆς ποιητικῆς ἀρμονίας.

—Μία γαλήνη ἐσωτέρα περιενδύει μὲ κλασικὴν σεμνοπρέπειαν καὶ τοὺς πλέον ἀνησύχους στίχους τοῦ Τυπάλδου. Η τέχνη του εἶναι ζωγραφική εἰς μίαν στιγμήν, σκιώδης σὰν τὸ φέγγος τῆς σελήνης, ἀρωματισμένη σὰν νὰ μεθᾶ καὶ νὰ σκορπίζῃ τὴν δροσιά τοῦ ἀφροῦ τῶν πραγμάτων. Σὰν εἰς μίαν δνειροθάλασσαν, ἡ Μοῦσα του βυθίζεται εἰς τὸ ἀόρατον καὶ τὸ μυστικόν. Καὶ ταξιδεύει στὰ θεόρχυφα τῆς γῆς, δπως λέγει διόδιος, στὴ μυστικὴ ἀγνάδα τοῦ φεγγαριοῦ, στὴν κρυφὴ εὐθωδία, στὴν κρυφὴ μελωδία στὴ μυστικὴ ἀρμονία.

—Τὴν ἐπαύριον πρωτὶ, 4 Ὁκτωβρίου ἀνεχώρησε εἰδήσεις τοῦ Βερολίνου σᾶς ἐφάνησαν πλέον

Μετάφρασις Κ. Μ.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Τὴν Κυριακὴν 4 Ἀπριλίου ἔγινε ἡ τελευταία διάλεξις τῆς περιόδου ὧπὸ τοῦ κ. Μ. Μαλακάση. Ο ὄμιλητής ἀνέλυσε τὸ ἔδγον τοῦ κεφαλῆνος ποιητοῦ, συνδέσας αὐτὸ μὲ τὴν ζωὴν του, τῆς δοιάνς ἡ μοιραία γραμμὴ τοῦ Ράσκιν, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ κ. Μαλακάση, ἡτο δικρόδιος τόμος ποιημάτων του.

Ο Τυπάλδος εἶναι ὁ παθητικότερος τῆς ποιητικῆς τριάδος τῆς Επτανήσου καὶ παρὰ τὴν μακρυλογίαν εἰς τὴν δοιάν κάποτε περιπίπτει, εἶναι ἔνα μεγάλο διαμάντι τῆς νεοελληνικῆς ποιησεως, χωρὶς μίαν γραμμὴν ἀρχιθμού, χωρὶς μίαν κηλίδα, καὶ τὴν ἐλαφροτέραν ἀκόμη, εἰς τὴν διαύγειαν καὶ τὴν λαμπτότητά του.

—Ἐνας λέπτετέλεπτος ἐσωτερισμὸς ἰδιαίτερος εἶναι ἀμέσως παταφανής εἰς τὸ ἔδγον του. Μία γλυκυτάτη ἀτμοσφαῖρα πνέει διὰ δλού τοῦ τομιδίου, τοῦ περικλείοντος δλόκληρον τὴν ζωὴν τοῦ Τυπάλδου, με τὴν παθητικὴν μελαγχολίλ της, μὲ τὴν ἐρωτικὴν τρυφερότητά της, μὲ τοὺς πατοιωτισμοὺς της, μὲ τὰ μίση της, μὲ τὰ δνειρά τῆς ζωῆς. Η φιλόθηρος διάλιθεσις, αὐτὸ τὸ ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῆς ἐλληνικῆς ποιητὴς, τὸ τόσον ἀντίθετον πρὸς τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν χάριν τοῦ περιβάλλοντος, ὑγραίνει μὲ δάκρυα τὰς σελίδας τοῦ μικροῦ αὐτοῦ τόμου. Καὶ οἵως τὰ δάκτυλα του διατρέχουν δλόκληρον τὴν κλίμακα τῆς ποιητικῆς ἀρμονίας.

—Μία γαλήνη ἐσωτέρα περιενδύει μὲ κλασικὴν σεμνοπρέπειαν καὶ τοὺς πλέον ἀνησύχους στίχους τοῦ Τυπάλδου. Η τέχνη του εἶναι ζωγραφική εἰς μίαν στιγμήν, σκιώδης σὰν τὸ φέγγος τῆς σελήνης, ἀρωματισμένη σὰν νὰ μεθᾶ καὶ νὰ σκορπίζῃ τὴν δροσιά τοῦ ἀφροῦ τῶν πραγμάτων. Σὰν εἰς μίαν δνειροθάλασσαν, ἡ Μοῦσα του βυθίζεται εἰς τὸ ἀόρατον καὶ τὸ μυστικόν. Καὶ ταξιδεύει στὰ θεόρχυφα τῆς γῆς, δπως λέγει διόδιος, στὴ μυστικὴ ἀγνάδα τοῦ φεγγαριοῦ, στὴν κρυφὴ εὐθωδία, στὴν κρυφὴ μελωδία στὴ μυστικὴ ἀρμονία.

Τὸ παράπονον τῶν πληγωμένων καρδιῶν, τὸ μιρολόγιο τῶν παθητικῶν ἐρωτῶν ἀντιλαλεῖ μέσα εἰς δλας τὰς στροφὰς καὶ δλους τοὺς στίχους τῆς Φυγῆς.

Ἄν μᾶς χωρίζῃ τῷρα

Μιὰ θέλησι σκληρή,

Μιὰν ἀρη γῆς θὰ βροῦμε

Νὰ ξήσωμε μαζί.

Λάμψε γλυκέ μον λάμψε

Νὰ φύγωμε μασεί,

Οσο συγάδει τὸ δέρι.

Στὰ δλόστρωτα νερά.

—Ἄλλ' ὑπὲρ τὴν Φυγὴν δικρόδιος τῆς Ιδέας δονειρεύεται κάτι υπερκόσμιον εἰς τὸ Πλάσμα τῆς Φαντασίας καὶ εἰς τὴν Ἐπιθυμίαν. Περὶ τῶν δύο αὐτῶν ποιημάτων διὰ Μαλακάσης ἀρκεῖται νὰ διαβάσῃ ἀποσπάσματα ἀπὸ μελέτην τοῦ κ. Παλαμᾶ, δημιοτευθεῖσαν εἰς τὴν «Τέχνην»:

—Αὐτὸ τὸ ὥραιον ιδανικὸ τόφαλεν ἀνάμεσα σὲ ἄλλους καὶ μεγάλους ποιητάδες διὰ γερμανὸς Κλόψτοκ, πον πρῶτος ἐφερε τὰ γλυκοχαράγματα τῆς ἀναγέννησης μέσα στὴν ποιητικὴ τέχνη τοῦ ἔθνους του, τὸν περασμένο αἰῶνα. Μέσα στὸ πότημα τοῦτο, πον μπορεῖ καθεὶς νὰ λάβῃ μιὰ κάποιαν ίδεα του, γιατὶ μεταφρασμένο ὑπάρχει καὶ στὴ γλώσσα μας, δι ποιητής μέσος «στὰ βαθεῖα τῆς νυχτὸς» συλλογίζεται καὶ λαχταρᾶ τὴν «ποιητή» τὴν «μελλοντικὴν ἐρωμένη», κι ἀπλῶνει τὰ χέρια «μία σκιὰ ν ἀγκαλιάσῃ σφιχτά», κι ἀκούει τὴν σιγαλή φωνή της, σὰν «πρόσκληση γλυκειά, καθὼς ίσκιου πρὸς τὴν νέφη», πον σεμνὰ καὶ ίλαρὰ ἐπάνωθε τῆς τὰ βλέπει νὰ φεύγουν.

Συγχρὰ ἡ ψυχή μον ὑψώνεται

Στὸν ἀπλαστὸν αἰθέρα,

Κόσμος ξανάλει ἀγρώδιστον

Οπον ἀναβούει ἡ μέρα,

Γύρω διητζάει ἀνέκρωση

Οδράνια μελαδία,

Χένουν μονφή εὐθωδία

Τὰ ορδα τοῦ οδρανοῦ.

—Κι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς δικρόδιοι μας τραγουδι-

στάδες ἀγωνίστηκαν νὰ παραστήσουν τὸν πόθο τοῦτο καὶ τὸ καρτέρεμα τῆς ιδεόπλαστης γυναικας μᾶλιστα δὲ κ. Ἀριστομένης Προβελέγιος μέσα στὶς «Φθινοπωρινὲς Ἄρμονίες» τοῦ μᾶς χάρισε στροφὲς (Ἐστὶ καὶ ἡ Φύσις) καινούργιες, ἀπὸ τὶς ποιὸι βαθεῖες ποὺ μποροῦσε νὰ φυσῆσῃ σὲ ποιητὴ δικῷ μας θέμα κάπως ἔξεντειλισμένον ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὲς τῶν ἀσημάντων στιχοπλόκων. Ἀλλὰ νομίζω πῶς καὶ σὲ δλὰ ἀνάμεσα κρατεῖ μιὰν ὑπέροχη θέση, δχὶ μόνο γιατὶ προτήτερα γράφτηκε, τὸ «Πλάσμα τῆς Φαντασίας».

Ἡ Ἐπιθυμία ἀποτελεῖ «μιὰν ἰδέα μεγάλη πλασμένη ἀπὸ τὸν ποιητὴ τόσον ἀπλὰ καὶ ἀνάλαφρα, τόσον ἐλεύθερα ἀπὸ κάθε φιλοσοφικὴ ορητορικὴ, σὰν ἔνα κομμάτι ἀσύγκριτον ἀπὸ τὰ ὀραιότερα μεσαιωνικὰ συναξάρια. Κομμάτι, ποὺ θυμίζει τὸν δρισμὸ τῆς ποιητικῆς Τέχνης ἀπὸ τὸν Καρδάλι, ὃς κάτι τι «ἀτειδομέγεθες». Τὸ ποίημα τῆς «Ἐπιθυμίας» εἶνε σὰν ἔνα «ρόδον φύλλο δροσερὸν» ποὺ χάραξεν ἀπάνω τὸν ἥ “Ανοιξη” κρυψὸ παράδεισος τραγοῦνδι». Τὸ ταίριασμα τοῦτο θάξει νὰ σημειωθῇ καὶ γιὰ τὴν δλὴ φοδοπέταλη καὶ παραδείσια Μοῦσα τὸν Τυπάλδον».

Καὶ ἔχεται ἔπειτα Ἡ Τρελὴ. Τὸ θέμα αὐτὸ τὸ ἀντίκησαν πολλάκις δυνατοὶ καὶ σπαρακτικοὶ στίχοι, ἀλλὰ τόσον γλυκὰ παραπονετικοὶ δπως τὸν Τυπάλδον ἵσως δὲν ἱκούσθησαν ἄκομα:

Ἄπ’ τὴν ψυχὴν μου δλάθερμος
Ο στεγαγμὸς πειέται
Κι ἐν ἄνθος δὲν μαρανέται,
Φόλλο δεν τροῦ δὲν σειέται.
Τὰ θλιβερὰ παράπονα
Ο ἀνεμος ακορύπαι
Θρέφουν τὴν γῆ τὰ δάκρυα
Σων τὴ δροσὰ τὸ αὐγῆς,
Ἡ φύσις δὲν γροικάει
Τὰ πάνη τῆς ψυχῆς.

Τὸ ἀνοικτὸ μυστικὸ τὸν Γκαΐτε ἥτο διοφάνερον εἰς τὸν Τυπάλδον. Ἡ μονομή σκέψις δπως ἀπεκάλεσε τὴν ποίησιν δὲν Καρδάλι, διήκει δι’ δλον τὸν ἔργον του, τὸ δποῖον ἐνέπνευσε μία ἀγγωστος ἐφωμένη εἰς τὴν Ἐπιθυμίαν καὶ τὸ δποῖον ἐνεψύχωσε εἰς τὸ Πλάσμα τῆς Φαντασίας ἥ Λάουρα τῆς ἀγάπης του. Η Λάουρα αὐτὴ ἥτο εὐγενῆς δέσποινα τῆς Ζακύνθου, δηδοία παραβλέπουσα κατόπιν τὰ πάντα, τὸν ἥκολούνθησε εἰς τὴν Φλωρεντίαν, καὶ δηδοία ἥτο μέρος εἰς τὴν Σαντορίνη ἐν Ζακύνθῳ φέρουσα ἔκ-

τοτε τὸ ὄνομα τοῦ γλυκυτέρου ψάλτου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

**

Μετὰ τὸν κ. Μαλακάσην ὁ διευθυντὴς τῶν «Παναθηναϊών» κ. Μιχαηλίδης, κλείων τὴν ἐφετινὴν περιόδον τῶν διαλέξεων, εἶπε :

“Ἐνας πόθος νὰ δημιουργήσωμεν κάτι νέον, νὰ δώσωμεν νέαν μορφὴν εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους, σύμφωνα μὲ τὴν νέαν τέχνην καὶ μὲ τὰς νέας ἰδέας, μᾶς ἐνώνει ἔδω μὲ μίαν ψυχὴν ὅλους, σ’ ἔνα ἰδανικὸν γύρω, μὲ τὴν δεσμὸν τῆς συναδελφότητος.

‘Απεβλέψαμεν εἰς τὸν λόγον, εἰς τὴν δημιλίαν, ὃς τὸ ἐκφραστικότερον, τὸ παραστατικότερον μέσον πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς σκέψεως καὶ τῶν συναισθημάτων. Ἡ ἀπαγγελία μιᾶς σελίδος φωλογικῆς, ἡ ἀνάλυσις τοῦ ἔργου ἐνὸς ποιητοῦ ἢ συγγραφέως - σημερινοῦ ἢ παλαιοτέρου, — ἡ ἀπεικόνισις μιᾶς ιστορικῆς ἐπόχης, μᾶς ἐποχῆς τῆς τέχνης, ἡ ἀνάπτυξης μιᾶς ἰδέας, ἡ δοπία νὰ ὑποβάλλῃ τὴν σκέψιν τοῦ καλοῦ, μὲ τὸν λόγον, μὲ τὴν φωνήν, ἡ δοπία μᾶς φέρει εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὸ καλλιτέχνημα καὶ τὸν καλλιτέχνην καὶ ἡ δοπία σύνθετη τὸν πέπλον ποὺ κάποτε τὸν πεφύβαλλε ἔπειτα, ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀκροατῶν, ἡ προσέγγισης τῆς ψυχῆς τῶν πρὸς τὸν ἔργον τὴν ψυχήν, αὐτὸς εἶνε ὁ σκηπτός μᾶς εἰς τὸ κέντρον αὐτὸς, τὸ μικρὸν ἄκρη, τὸ ἐγκλείον δμος μίαν κοινὴν σκέψιν καὶ μίαν κοινὴν προσπάθειαν.

Εἴτε μὲ διαλέξεις, εἴτε μὲ ἀναγνώσματα, εἴτε μὲ ἀπαγγελίαν, δπως τόσον εὐγενῶς ἔδεχθησαν νὰ συμβάλουν ἡ κυρία Θεώνη Παππᾶ καὶ ἡ δεσποινὶς Ειμαρμένη Ξανθάκη, θὰ ἐργασθῶμεν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἔτοι ἡ σκέψις καὶ ἡ τέχνη, ἀδελφωμέναι μὲ τὴν ζεστασιὰ τῆς δημιλίας ποὺ αἱ δυὸ μᾶς ἐγκλείουν τὰ ἰδεόδητα τὸν ἀτόμον, τὸν πατριώτουν, τὸν κοιμοπολίτον, ὃ ἀποτελέσουν τὴν ἐργασίαν τὴν δποίαν σὰς ὑποχρόμεθα, ἀποτεινομένην πρὸς ἀνθρώπους ποὺ ἀγαποῦν τὸ ὀραιόν καὶ ἡμποροῦν νὸ τὸ ἀτενίσουν μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια.

Ἡ σημερινὴ εἶνε ἥ τελευταία διάλεξις τῆς ἐφετινῆς περιόδου. Ἡ ἀπανάληψις τῶν θὰ γίνη τὸν προσεχῆ Νοέμβριον. Ἡ αἴθουσα αὐτὴ ἥτο εὐγενῆς δέσποινα τῆς Ζακύνθου, δηδοία παραβλέπουσα κατόπιν τὰ πάντα, τὸν ἥκολούνθησε εἰς τὴν Φλωρεντίαν, καὶ αὐτὸς μᾶς ἐνθαρρύνει πολὺ. Ἐχειάζετο ἔνα μέρος εὐρυχωρότερον. Ὁ γυναικαδελφός μου κ. Γρηγόριος Ἐμπεδοκλῆς, τὸν

δποῖον καὶ δημοσίᾳ εὐχαριστῶ, εἰχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς προσφέρῃ, ἀφ’ ἑαυτοῦ, τὴν στοὰν τῆς Τραπέζης του, εἰς τὴν δδὸν Σοφοκλέους. Τὸ μέρος εἶνε κεντρικότατον καὶ δὲν ἔχωρος τοιπλάσιος, ἵσως καὶ περισσότερον. Εἰς τὸ νέον αὐτὸ κέντρον, καταλλήλως διακοσμούμενον, ὃ ἀποτελέσωμεν ἔνα δμολον φίλων, συνδεομένων μὲ ἔνα ἀνώτερον δεσμόν, τὸν πνεύματος, τῆς ψυχῆς.

Πρὸς σᾶς τοὺς ἀκροατάς, ποὺ πλαισιώνετε μὲ τὸν ἐνθυμοσιασμὸν σας τὸ ἔργον μας, ἀποτείνω ἐκ μέρους δλων μας θερμάς εὐχαριστίας. Τῶν κυριῶν ποὺ ἐστόλισαν τὸ βῆμα αὐτὸ μὲ τὴν τέχνην των ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν γυναικείαν χάριν, καὶ τῶν ἀγαπητῶν συναδελφῶν μου καὶ δημιλητῶν σφίγγων χωριστὰ καθενὸς τὸ χέρι μὲ φιλίαν καὶ μὲ τὴν εὐχὴν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἰδανικοῦ τὸ δποῖον θερμαίνει τὴν ζωὴν μας καὶ ἀνοίγει τὸν δύσκολον δρόμον τῆς τέχνης.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

**Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ – Η ΚΥΡΑ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ –
Δρᾶμα – Αναδημοσίευσις ἀπὸ τὰ Παναθήναια**
1904.

Οἱ παρακολουθοῦντες τὰς Διαλέξεις τῶν «Παναθηναϊών» ἀνεχώρησαν ἔνα βράδυ, μεθυστέμενοι ἀπὸ μίαν γλυκυτάτην μελωδίαν, ἡ δοπία επὶ πολὺ τοὺς παρηκολούθησε. Είχαν ἀκούσει στίχους τοῦ κ. Μαλακάση. Οἱ στίχοι αὐτοὶ ἥσαν «Ἡ Κυρά τοῦ Πύργου» τὴν δποίαν ἐδημοσίευσαν τὰ «Παναθηναϊά» καὶ ἡ δοπία εἶδε τῷρα τὸ φῶς εἰς ἔνα κομψότατον, χιονισμένον τεῦχος, εἶδος συμφονίας «en blanc majeur», ἐσωτερικῶν καὶ ἔξωτερικῶν.

Ο κ. Μαλακάσης τιτλοφορεῖ τὸ ἔργον του: δρᾶμα. Ἀδιάφορον. Οἱ τίτλοι δὲν ἔχουν νὰ κάμουν τίποτε. Εἰμποροῦσε νὰ τὸ δνομάσῃ καὶ δραματικὴν μελωδίαν, μὲ ἔνα δρόν ἀνύπαρκτον. ἀλλὰ ἐπιτυχέστερον ἵσως. Περισσότερον ἡ διλιγάτερον ἀπὸ ποιητικὸν ἔργον ἡ «Κυρά τοῦ Πύργου» εἶναι ἔργον μουσικόν. Μουσικὸν εἰς τὸ εἶδος τῆς ἐντυπώσεως καὶ τὸ εἶδος τῆς συγχινήσεως ποὺ προκαλεῖ. Νομίζει κανεὶς ὅτι μόνον μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαριθμοῦ ἀπετελέσθη συγχρόνως τὸ λιμπρέτο καὶ ἡ μουσικὴ τὸ λιμπρέτο καὶ ἡ μουσικὴ τὸ λιμπρέτο καὶ ἀσθενές, στοιχεῖδες, ἀπαραήτητον, δπως εἰς τὰ παλαιότερα, μουσικὰ ἔργα, ἔνας καναβᾶς κρυπτόμενος εἰς τὴν σκιάν, διὰ νάναδεξεῖ ἀπλῶς τὴν μουσικήν, μία πρόφασις. Ἡ μουσικὴ καθαρῶς

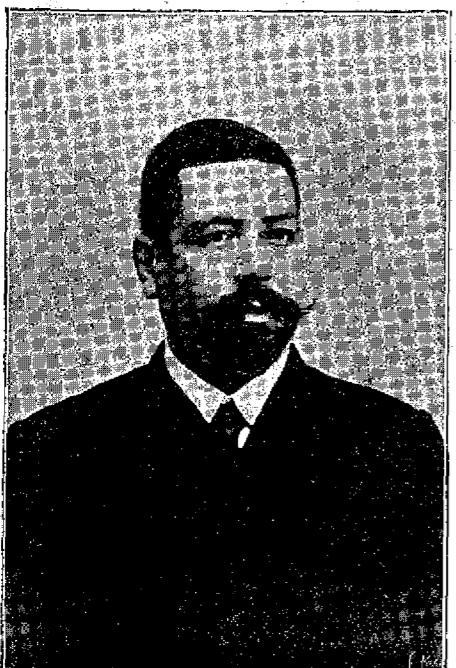
μελωδικὴ καὶ γλυκυτάτη, ὡς σερενάδα. Ἀν μὲ ἐφωτίσετε τὴν ὑπόθεσιν, δὲν τὴν ἐνθυμοῦμαι καλά, δὲν ἔνδιαφέρομαι νὰ τὴν ἐνθυμηθῶ. Εἶνε ἐκεῖ μέσα ἔνας χρός γυναικῶν, μία Κυρά τοῦ Πύργου, ἔνα φάντασμα, ἔνα ποτάμι, μία πνοκαϊα ποῦ ἀποτεφρῶνε τὸν πύργον, εἶνε ἀκόμη σεληνόφωτα, ἀγθη, η γυνειδεινη, τὴν γαλήνη καὶ πολλὰ δλα δασα πράγματα. Ὁλα αὐτὰ ἔχωριστα καὶ πολλὰ μᾶζα δὲν μου ἔγεννησαν καμμίαν δυνατήν συγκίνησιν, δὲν μου ἔπρεπενησαν κανένα φίγος, καμμίαν ὑποβολήν, ἵσως δὲ καὶ καμμίαν σκέψιν. Ἰσως αὐτὸς νὰ ἥτο καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ποιητοῦ. Πρόσωπα καὶ πράγματα, δλα δρατια, ξεχωριστὰ καὶ μᾶζα, μου φαίνονται δὲ νὰ ἔχουν ἔνα χαρακτῆρα ἀπλῶς διακοσμητικόν. Καὶ τὸ ποτάμι αὐτὸ ποῦ πολὺ παλαιό τόσον δρμητικά : ἀνύπαρκτον νερά, φαίνεται δτι τρέχει καὶ αὐτὸ διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸν διάκονον τῆς συγκίνησης σκηνογραφίας. Κατὰ τὰ δλα εἶνε ἀπλούστατον ποτάμι... Ἀλλὰ ποία μαγευτικὴ μελωδία ἀναδίδεται ἀπὸ τὸ ἀνθισμένον καὶ δροσερὸν αὐτὸ τοπίον! Νομίζει κανεὶς δτι ταπεια καὶ δραματισμένον ἀπὸ τὴν ἀναπνοήν τῆς ἀνοίξεως. Καὶ δὲν χορταίνω νὰ τὴν ἀκούω. Ὁλίγα πράγματα ξαναδιαβάζω εἰς τὴν ζωὴν μου. Τὴν «Κυράν τοῦ Πύργου» νομίζω δτι τὴν ἔμαδα ἀπ’ ἔξω.

Π. Νβ.

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΚΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

B'

Οὐδέποτε πρόγραμμα ἔξετελέσθη πιστότερα κ’ εύσυνειδητότερα. Ὁχι μόνον δὲν παρελείψθη τίποτε ἀπὸ τὰ προσχεδιασμένα καὶ ἀναγλιθεῖντα καὶ προσδοκώμενα, ἀλλὰ προσετέθησαν καὶ ἄλλα, ἐκτὸς τοῦ προγράμματος, ἐπίσης σπουδαῖα κ’ ἔνδιαφέροντα, δπως παραδείγματα καὶ δράματα. Ἀδιάφορον. Οἱ τίτλοι δὲν ἔχουν νὰ κάμουν τίποτε. Εἰμποροῦσε νὰ τὸ δνομάσῃ καὶ δραματικὴν μελωδίαν, μὲ ἔνα δρόν ἀνύπαρκτον. ἀλλὰ ἐπιτυχέστερον ἵσως. Περισσότερον ἡ διλιγάτερον ἀπὸ ποιητικὸν ἔργον ἡ «Κυρά τοῦ Πύργου» εἶναι ἔργον μουσικόν. Μουσικὸν εἰς τὸ εἶδος τῆς συγχινήσεως ποὺ προκαλεῖ. Νομίζει κανεὶς δτι μόνον μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαριθμοῦ, ἀπετελέσθη συγχρόνως τὸ λιμπρέτο καὶ ἡ μουσικὴ τὸ λιμπρέτο καὶ ἡ μουσικὴ τὸ λιμπρέτο καὶ ἀσθενές, στοιχεῖδες, ἀπαραήτητον, δπως εἰς τὰ παλαιότερα, μουσικὰ ἔργα, ἔνας καναβᾶς κρυπτόμενος εἰς τὴν σκιάν, διὰ νάναδεξεῖ ἀπλῶς τὴν μουσικήν, μία πρόφασις. Ἡ μουσικὴ καθαρῶς

*Ο κ. Βορεάδης Σύμβουλος τῆς Παιδείας ἐν Κορήτῃ,
Πρόεδρος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου.*

γιανωτὰς τοῦ 1ου Ἐλληνικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου διὰ τὴν λαμπράν των σκηνοθεσίαν, ή δποία ἡτο πραγματικῶς ἀτελεύτητος σειρά ὀδοίων καὶ διασκεδαστικῶν εἰλόνων, ἀπὸ τῆς φωταγγήσεως τῶν ἑρεπίων τῆς Ἀκροπόλεως — τί ἔξοχον θέαμα νυκτερινόν! — μέχρι τοῦ δημορικοῦ κανγά τῶν βιβλιεκδοτῶν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Πανεπιστημίου, — τί ἔξοχον ἀκρόαμα ἡμερινόν!

Υποδέτω ἀκόμη, δτι οἱ συμμετασχόντες τοῦ Συνεδρίου ἀπεκόμισαν καὶ ἀλησμονήτους ἐντυπώσεις πατριωτικάς. Μήπως πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου δὲν ἔξελέγη δ. κ. Βορεάδης, ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας σύμβουλος τῆς Κρίτης, καὶ μήπως δποίας εἶπεν διὰ τοῦ ἔπειτα τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ, οἱ σύνεδροι διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ δὲν ἔτιμων δχι τόσον αὐτὸν τὸν ἔδιον προσωπικῶς, δσον τὴν λατρευτὴν πατρίδα, ἡ δποία τὸν ἔστελλε; Μήπως ἀντιπρόσδροι δὲν ἔξελέγοσαν οἱ ἀπεσταλμένοι ἔξ ἄλλων ἐπίσης ἀλιτρώτων ἐλληνικῶν χωρῶν, καὶ μήπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲν ἀντήγραψαν λόγοι πολιτικῆς μᾶλλον ἢ ἐκπαιδευτικῆς σημασίας, καὶ δὲν τοὺς ἐπέστεψαν ζητωναγαγάι οὐρανομήκεις, καὶ δὲν ἀντηλλάχθησαν ἀγακαλισμοὶ καὶ φιλήματα μετὰ δακρύων; ... Καὶ εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ἀκόμη, δποία δ. κ. Φίλιος ἀνέπτυξε τόσον εὐγλώττως τὴν ἴστορίαν τῶν

Ἐλευσινίων, μήπως τὸν ἐπίλογον τῆς ἀρχαιολογικῆς ὅμιλας δὲν ἔξεφώνησεν ἡ κυρία Φλωρεντία Φουντουκλῆ, μένα ποίημα πατριωτικόν, τὸ δποίον ἐτελείωνε ἀπροόπτως:

Τρέξε, γνέ μου, οἱ σκλαβωμένοι
Τὴν ἐλευθερίαν ζητάν.
Μὲ τὴν πίστην ἀπλιμένοι
Τρέξε, Τὰν ἡ ἐπὶ Τάν!

Εἰμιτορεὶ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθῇ, χωρὶς φόβον παρεξηγήσεως, δτι τὸ Συνέδριον ἡτο μᾶλλον πατριωτικὸν παρὰ ἐκπαιδευτικόν. Καὶ οὔτε ἡτο δυνατὸν νὰ γίνῃ διαφορετικά, δταν εὑρέθησαν ἀπαξ συνηθοισμένοι εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐλευθέρας γωνίας τοῦ Ἐθνους, καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ Παρθενώνος καὶ ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπίδρασιν τῶν ἐθνικῶν μας ὁγιτρῶν, τόσοι Ἐλληνες, εἰς τοὺς δποίους δ φανερὸς καὶ φωνασκὸς ἐνθουσιασμὸς δὲν εἶνε τὸν ὑπόλοιπον χρόνον ἐπιτεραμένος, καὶ οἱ δποίοι εδον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσουν εἰς τοὺς ἀδελφούς των τὰ πλημμυροῦντα τὴν ψυχήν των αἰσθήματα καὶ τοὺς κατακαίσαντας τὴν καρδίαν των πόθους! Θὰ ἡτο πολὺ ἀπαιτητικός, μὰ πάρα πολὺ ἀπαιτητικὸς ἐκεῖνος, δ ὁδποίος θὰ τοὺς ἥθελε περιωρισμένους αὐστηρῶς μόνον εἰς τὰ Ἐκπαιδευτικά, ἔχοντας δηλαδὴ πλήρη τὴν συναίσθησιν δτι θὰ ἔξυπηρέτουν καλλίτερα τὴν πατριωτικὴν ἰδέαν ἀν ἐπροτίμων τὰ ἔργα ἀντὶ τῶν λόγων, καὶ ἀν ἡρουντο νὰ φωτίσουν καὶ νὰ φωτισθοῦν ἀπλῶς ἐπὶ τῶν ζητημάτων, διὰ τὸδοια συνεκλήθησαν, χωρὶς νὰ προκαλέσουν μίαν τεχνητὴν στιγμαίαν θερμότητα, ψυχοανομένην ταχέως, δταν δὲν ὑπάρχῃ πατητοισμένη ἡ συσκευή, ἡ δποία τὴν παράγει βαθμαίαν, σταθεράν, ἀληθινήν, καὶ τὴν διατηρεῖ ἵκανην νὰ μεγαλουσγήσῃ εἰς δλας τὰς περιστάσεις, — ἀκόμη κ' ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ...

Ἀνεξαρτήτως τῆς θερμότητος αὐτῆς τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς δποίας ἡ ὀφέλεια δὲν εἶνε βέβαια μικρά, ἀλλ' οὔτε καὶ μεγάλη, οἱ καρποὶ τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξαν δποίοι ἐπεριμένοντο. Δὲν μετανοοῦμεν διὰ τίποτε ἔξ δσων ἐγράφαμεν εἰς τὸ προηγούμενον ἀρθρον μας. Τὰ πράγματα, δηλαδὴ τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου, μᾶς ἐδικαίωσαν πληρέστατα. Καὶ διὰ νὰ κρίνουν οἱ ἀναγνῶσται μας περὶ τῆς ἀμφιβολίου ἀξίας καὶ χρησιμότητος τῶν εὐχῶν, τὰς δποίας διετύπωσαν τὰ τμήματα καὶ ἡ δλομέλεια τοῦ Συνεδρίου, ἀρκεὶ νάντιγράφωμεν μερικάς, χωρὶς σχόλια, σταχυολογῦντες κατὰ τύχην ἐκ τῶν ἐπισήμων πρακτικῶν:

Νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ βελτίωσις τῶν διδασκαλείων. Θεωρεῖται ἀναγκαῖα ἡ ἰδρυσις σχολείων τυφλῶν, κωφαλάλων, ἡλιθίων καὶ ἡθικῶς διατρόφων παιδίων.

Νὰ ἴδονθῇ Τεροδιδασκαλεῖον.

Νὰ ἐπιφραπῇ εἰς τὸ δημοδιδασκάλους ὅπως ἐγγράφωται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον χάριν συμπληρώσεως τῶν σπουδῶν των.

Ἡ φοίτησις εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ναδέηθῇ εἰς ἔξατη.

Νὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς ταχεῖαν ἀνέγερσιν διδακτηρίων.

Νὰ κανόνισθων αἱ ὠραι τῆς διδασκαλίας τῶν παθητῶν καὶ ἐλληνοδιδασκάλων ὥστε νὰ μη ὑπερβαίνωσι τὰς 24. Τοῦ δὲ διευθυντοῦ νὰ μη ὑπερβαίνωσι τὰς 12.

Νὰ συντηθῇ ἐποπτικὸν γραφεῖον ἐκτὸς τοῦ ὑπουργείου, τὸ δποίον νὰ συγκεντρώνῃ τὰς ἐπινπάσεις τῶν ἐπιθεωρητοῦν.

Νὰ καταπολεμηθῇ ἡ ἐπιπόλαιος μόρφωσις, καὶ ἡ ἀγωγὴ τῶν Ἐλληνοπαίδων νὰ καταστῇ ἐθνικωτέρα...

Νὰ ἐκταθῇ καὶ ἐμβαθυνθῇ (!) ἡ εἰδικὴ παιδαγωγικὴ μόρφωσις.

Ἄλλα πρὸς τί νὰ ἔξακολουθήσωμεν; Δὲν ἀρκοῦν αὐτὰ διὰ νὰ δεῖξουν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, δτι αἱ πολυθρύλλητοι εὐχαὶ τοῦ Συνεδρίου δμοιάζουν πολὺ μὲ τὸν κοινῶν λεγόμενον ἀέρα φρέσκον; Τοιούτον είδους εὐχάς, τιθόντι, δὲν εἰμιτορεὶ νὰ ἐκτιμήσῃ παρὰ μόνον ὁ ἔχων τὴν ἀφέλειαν νὰ πιστεύῃ, δτι ἡ βελτιώσεις τῆς νεοελληνικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶνε ζήτημα αὐξομειώσεως τῶν ὁδῶν τῆς διδασκαλίας ἡ τῶν ἐτῶν τῆς φοίτησεως. "Ολοι οἱ ἄλλοι, δσοι ἔχομεν τὴν ἰδέαν δτι τὸ ζήτημα εἶνε πολὺ βαθύτερον καὶ σκοτεινότερον, πρέπει νὰ δμολογήσωμεν μετὰ λύπης δτι «τὰ ἔργα καὶ αἱ ἡμέραι» τοῦ Συνεδρίου δλγον ἔρριψαν φῶς, καὶ δτι παρόμοιαι εὐχαὶ, διὰ νὰ ἐκπληρωθῶν καὶ νὰ καρποφορήσουν, ἔχουν ἀνάγκην καὶ τῆς θείας εὐλογίας. Θαῦμα δτὰ ἡτο πραγματικῶς, καὶ θαῦμα δτὰ ἔχειας τοῦ Συνεδρίου δλγον ἔρριψαν σημαντικά, καὶ διεξαγωγὴν τοῦ Εκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου, δτὰ ἔχωμεν ἀπὸ μίαν σωρείαν εὐχῶν κατὰ διετίαν. Κάποτε τὸ ποσὸν εύνοει καὶ τὸ ποιόν διότι ἀπὸ τόσον πλήρος εὐχῶν, ἀδύνατον νὰ μὴν εὑρεθοῦν καὶ δλγοι καλαι. Καὶ δτὸν εὐρεθῆται ημέρα, — ολλος τὰς πραγματοποιήσῃ, — τί δλλο δτὰ ἡμιτορούσαμεν νὰ ἔλπισωμεν; Κατὰ τὴν δοφίαν τοῦ λαοῦ, τὸ κακὸ ἔρχεται μὲ τὸ τσονβάλι καὶ φεύγει μὲ τὸ βελόνι. Καὶ αὐτὸ ἀριβώς — καὶ δυνατῶς — ἔφαρμόζεται εἰς τὰ Ἐκπαιδευτικά μας.

Ολίγας λέξεις ἀκόμη καὶ περὶ τῆς Σχολικῆς Ἐκπαίδευσεως. Μὲ δλην τῆς τὴν μικρότητα —

καὶ ίσως δι' αὐτήν ἀκριβῶς,—εἰνε ὡραία κ' ἐνδιαφέρουσα. Μὲ τὰ ἔνεα, τὰ εὐρωπαϊκά ἐκθέματά της προπάντων, μᾶς δείχνει τὸ Ἰδανικὸν τοῦ Σχολείου, εἰς τὸ δποῖον πρέπει νὰ τείνωμεν. Τὰ δὲ ἑλληνικὰ ἐκθέματα,—βιβλία, ἐργάσια, δργανά, σκεύη, ἐπιπλα, πίνακες, χάρται κτλ.—μᾶς δείχνουν, πολὺ ἐπιφελῶς, πόσον ἀπέχομεν τοῦ Ἰδανικοῦ τούτου. "Υποθέτομεν διτὶ δῆλοι δσοι ἐπεσκέψθησαν τὴν ἐκθεσιν, ἀπὸ τοῦ κυρίου "Υπουργοῦ τῆς Παιδείας μέχρι τοῦ τελευταίου ἥκιλουργοῦ... θρανίων, καὶ ἀπὸ τοῦ κ. Γενικοῦ Γραμματέως μέχρι τοῦ τελευταίου τυπογράφου... σχολικῶν βιβλίων, δῆλοι ἀντελήφθησαν τὴν φορεράν διαφοράν, τὸ χάρος, τὸ δποῖον χωρίζει ἐν Ἰδιού μας ἀλφαριθμάτων ἀπὸ ἐν γερμανικόν, ἐν Ἰδιού μας θρανίων ἀπὸ ἐν ἑλβετικόν, ἐν Ἰδιού μας χάρτην ἀπὸ ἐν ἄγγλικόν. Πολὺ χρήσιμον τὸ μάθημα! "Αν αἱ Ἐκθέσεις ἀλλων κρατῶν εἰνε ἐπερήφανα δείγματα τοῦ πολιτισμοῦ των, αἱ ἑλληνικαὶ εἰνε ἀκόμη τὰ κάτοπτρα τῆς βαρβαρότητός μας. Εὐτυχῶς ἡ μικρὰ Σχολικὴ "Ἐκθεσις διοργανώθη σοφώτατα Διεθνής, καὶ εἰς τὸ κάτοπτρόν της τὸ Ἰνδαλια τῆς νεοελληνικῆς βαρβαρότητος ἀποτιποῦται διὰ τῆς ἀντιθέσεως ζωηρότερον καὶ κάμνει ἐντύπωσιν μεγαλήτερον καὶ θλιβερωτέρον. "Αν θὰ μᾶς σώσῃ τίποτε, ἡ ἐντύπωσις αὐτὴ θὰ μᾶς σώσῃ. Βεβαίως προσδεύομεν. Η εἰκονογραφημένη γεωγραφία τοῦ κ. Μεταξᾶ εἰνε μία πρόδοδος. Τὰ φυσικὰ δργανα τοῦ ἐργοστασίου τοῦ κ. Κονδύλη, εἰνε ἀπίστης μία πρόδοδος. 'Αλλ' εἰς τὴν "Ἐκθεσιν, ἡ πρόχειρος ἀντιπαραβολὴ τῶν ἐντοπίων αὐτῶν προϊόντων μὲ τὰ δργανά ἐνὸς βιενναίου ἐργαστηρίου, ἡ μὲ τὰ βιβλία παρισιού ἡ... καὶ βουλγαρικοῦ ἐκδοτικοῦ καταστήματος, μᾶς πείθει ἀμέσως διτὶ ἡ πρόδοδος μας εἰνε μιτρά, δχι μόνον ἀπολύτως, ἀλλὰ καὶ σχετικῶς πρός τὴν πρόδοδον ἀλλων λαῶν, εἰσελθόντων εἰς τὴν ὅδον τοῦ πολιτισμοῦ πολὺ ἀργότερον ἀπὸ ήμᾶς. Καὶ διὰ νὰ ἐννοήσωμεν εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρισκόμεθα ἀκόμη, καὶ ποίας ἰδέας ἔχομεν πρός προόδουν, καὶ πῶς ἀντιλαμβανόμεθα μερικὰ πράγματα,—ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν, διτὶ ἐν τείνησι τοῦ Πανεπιστημίου, μέλος τοῦ 1ου Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου, εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς διομελείας του ἐκήρυξε θυμωμένος, διτὶ ἡ κομιφότης καὶ ἡ φιλοκαλία τῶν διδακτικῶν βιβλίων εἰνε ὀλωδίλου πρωτιτ., καὶ διτὶ οἱ πατέρες μας ἐμάνθαναν καλλίτερα γράμματα ἀπὸ μᾶς μὲ τὺς φυλλάδες! Τί ἀλλο θέλετε;

Γρ. Ε.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Γερμανικὴ Σχολή. Συνεδρία τῆς 17 Μαρτίου. —"Ἐν ἀρχῇ δὲν Μονάχῳ καθηγητής κ. Φουρτβαλγκλερ πρό μικροῦ ἐπανελθῶν ἐκ τῶν περιχρών τῆς Σπάρτης, δποὶ ἐνήργησε μικράν ἀνασκαφὴν ἐν τῷ λεόφ τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος, ἀνήγγειλεν διτὶ ἀνεῦρε τὴν βάσιν, ἐφ' ἡς ἴστατο διπόδ τοῦ Πανδανίου περιγραφόμενος περίφημος θρόνος τοῦ Ἀπόλλωνος δικαστικευασθεὶς ὑπὸ τοῦ Σαμίου γλύπτον Βαθυκέλους. Τὸ βάθρον τοῦτο κεῖται ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας Κυριακῆς πλησίον τοῦ Σκλαβοχωρίου, ἐν τοῖς τοίχοις δὲ τῆς ἐκκλησίας ταύτης ενδίσκονται ἐνφοδομημένα πολλὰ μαρμάρινα τεμάχια ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν τὸν θρόνον καὶ φέροντα ἀνάγλυφα. Η ἀξία τοῦ ενδήματος τούτου εἰνε μεγίστη, ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου ἔχουσι προξενήσει μεγίστας ζημίας εἰς τὰς ἀρχαιότητας, κτίσιον δὲ τι ἀνασκαφὲν ἀλλοτε ὑπὸ τοῦ κ. Τσούντα ἔχει σήμερον καταστραφῆ διοσχερῶς μέχρι τοῦ τελευταίου λίθου. Αγγέλλων λοιπὸν δι. κ. Φουρτβαλγκλερ μετὰ θλίψεως τὰς καταστροφὰς ταύτας, εἴτε διτὶ ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῶσι δραστήρια μέτρα πρός σωτηρίαν τῶν ἀρχαιοτήτων.

Ο κ. Ἐβερδάν ὁμοίησε πρός ἐπιτυμβίου τινὸς μνημείου ενδρέθεντος ὑπὸ αὐτοῦ ἐν Λυκίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀφοῦ κατὰ πρῶτον διέλαβε συνοπτικῶς πρός τοῦ λαοῦ τῶν Λυκίων καὶ τῆς τέχνης αὐτῶν. Ο λαὸς τῶν Λυκίων ἔφερε πρόσετι καὶ τὸ ὄνομα Τερρύλαι, συνῆψε δὲ πρωτιμάτα σχέσεις πρός τοὺς "Ἑλληνας παραλαβὼν παρ' αὐτῶν τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάριθμον καὶ τὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν ἐπὶ τέλους δὲ παραλαβὼν καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν συνεχωνεύθη τελείως μετὰ τῶν Ἑλλήνων. "Εκ τῶν σωζομένων πολυάριθμων λυκιακῶν ἐπιγραφῶν φαίνεται διτὶ ἡ γλῶσσα τῶν Λυκίων δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἵδη γερμανικὴν ὅμοφυλίαν, ὡς ἡ ἑλληνική, ἀλλὰ οὐδὲ πρός ἀλλας γνωστὰς γλώσσας διμοιάζει, ὥστε τούτου ἔνεκα αἱ ἐπιγραφαι ἐπείναι καίτερο δι' ἑλληνικῶν γραμμάτων γεγραμμέναι εἰνε ἀνεξήγητοι. Η τέχνη τῶν Λυκίων εἰνε καθ' δλα ἑλληνικὴ καὶ μάλιστα δωρική, ἀλλὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐπιτυμβίων μημείων αὐτῶν εἰνε ἴδιόρρυθμον, πολὺ διαφέρον τῶν ἑλληνικῶν. Τὸ μνημεῖον δέ, πρός τοῦ δποίου διμίλητον δι. κ. Ἐβερδάν, ἔχει σχῆμα τετραπλεύρου κίονος φέροντος ἄνω τὸν νεκρικὸν θάλαμον, ἀποτελούμενον ἐκ λιθίνων πλακῶν

φερούσῶν πρός τὰ ἔξω ἀνάγλυφα καὶ ἐστεγασμένων ἄνωθεν διὰ στέγης ἐπικλινούς. Τὰ ἀνάγλυφα παριστῶσι τὸν ἀποθανόντα ἐν διαφόροις σκηναῖς τοῦ βίου αὐτοῦ, ἡτοι θρεύοντα, πολεμοῦντα καὶ διασκεδάζοντα, δύνανται δὲ νὰ χοησιμεύσωσι καὶ πρός ἔξήγησιν ἀλλων διμοίων λυκιακῶν ἀναγλύφων, τῶν δποίων αἱ παραστάσεις δὲν εἰνε τόσον σαφεῖς. Κατόπιν δι. κ. Κεραμόπουλος ὁμοίησε πρὸς ἐπιγραφῆς τίνος τῆς Ἀμφίστης περιεχούσης συμβόλαιον ἀπελευθερώσεως δούλου. Η ἐπιγραφὴ αὐτὴ εἶχεν ενδρεμῆ ὑπὸ Γάλλου ἀρχαιολόγου, ἀλλ' ἀνεγνώσθη ὑπὸ αὐτοῦ ἐλλιπῶς καὶ ἐνομίσθη διτὶ εἰνε δχι μία, ἀλλὰ τρεῖς. Ο κ. Κεραμόπουλος κατορθώσας νὰ ἀναγνώσῃ περιεστότερα γράμματα καὶ βοηθούμενος ἐκ τῶν ἐν Δελφοῖς ενδρεθεισῶν πολυαριθμοτάτων ἀπελευθερωτικῶν ἐπιγραφῶν, ἀποκατέστησε τὸ κείμενον τῆς ἔξι Ἀμφίστης περιγραφῆς πλῆρες. Αποδεικνύεται δὲ διτὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ εἰνε λίαν σπουδαία, ὡς διασαφέζουσα τὸν τρόπον καὶ τοὺς τύπους, καὶ οὓς συνετάσσοντο τὰ ἀρχαιότητα συμβόλαια.

ΧΑΡΙΤΩΝ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΙΤΑΛΙΑΣ

Δομήνικος Μορέλλι.

Ἐγράφη διτὶ δι. Δομήνικος Μορέλλι δύναται ν' ἀποκληθῇ διπόδος, διτὶς μεταξὺ τῶν συγχρόνων ζωγράφων κατενόησεν εὐγενικώτερα τὴν χριστιανικὴν ποίησιν· ἀλλὰ δὲ σχεδὸν πάντοτε ἐπεδίωξε τὴν ψυχολογικὴν ἐκφραστικὴν διατάξην τῆς ἀντιθέσεως τοῦ χρωματισμοῦ τῶν προσώπων μᾶλλον, παρὰ μὲ τὴν ἐκφραστικὴν τῆς φυσιογνωμίας, τοῦτο πρέπει καρδίας ν' ἀποδοθῇ—δις δεξῆγησεν ἐπιφανῆς κριτικός—εἰς τὴν ἀνήσυχον καὶ φλογεράν φύσιν του δις τέκνου τῆς Μεσημβρίας καὶ εἰς τὴν ἔκλαμπτρον τοῦ χρώματος διπασίαν, διτὶς τὸν παρέφερε καὶ τὸν ἐμεθοῦσε, δις διστρος καὶ διτὶ φαντασία παραφέρουν ἀκαταμαχήτως καὶ πυρετωδῶς τὸν ποιητήν.

Καὶ ὑπῆρξεν δι. ποιητὴς τῆς ζωγραφικῆς. Ανεκάλεσεν εἰς τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἀριστοτεχνίας τοῦ χωροτῆρος του δλην τὴν μεγάλην ἀνθρωπόπνητην ποίησιν, χωρὶς ν' ἀρήσῃ τὴν ιστορικὴν ἀλήθειαν νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ καταπλιῇ τὸ αἰσθητικὸν τέλος της ποίησης, διτὶς δὲ εἰνε, δις ἔγω πιστεύω; τὸ μυστικόν, χάρις εἰς τὸ δποίον, πρὸς τῶν εἰκόνων τοῦ ἐνδόξου της θεοῦ παρακαλῶν δὲν ἡμιπορεῖ νὰ σταθῇ διὰ ν' ἀναζητήσῃ τὸ

δεῖνα διτὶ τὸ τάδε ιστορικὸν στοιχεῖον, ἀλλὰ μένει μὲ τὴν καρδίαν συνεχομένην ὑπὸ ισχυρῶν συγκινήσεως καὶ μὲ τὴν ψυχὴν ἐκστατικήν.

"Οταν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν δι. Ιταλικὴ τέχνη κατεκρίνετο ὡς τέχνη πιωχῆ, χωρὶς βάθος τῆς ἰδέας, χωρὶς ἔντασιν τοῦ δράματος, ὡς τέχνη μαθηταρίων καὶ ἐπιπολαίων παρατηρητῶν, δι. Δομήνικος Μορέλλι ὡγείρετο ὑπερηφάνως ἐναντίον τῶν συκοφαντῶν, καὶ ἐπεδείκνυε θαρραλέως τὰ θαύματα τῆς τέχνης, τὰ δποῖα δι. εὐφάνταστος ἐμπνευσίς ἐδημιούργει καὶ τὸ σταθερὸν καὶ ἀριστοτεχνικὸν χέρι ἀπετύπωνεν επὶ τῆς ὁδόντος.

Εἰς τὰς βιβλίας ἐλαιογραφίας καὶ τὰς στιλβώσας χρῶματικίας ἀντέταξε τοὺς μεγάλους πίνακας οἵτινες περιείχον δλην τὴν ζωὴν, διον τὸ αἴσθημα, δλον τὸ φῶς. Απέφυγεν εξιστῆς Ἀμφίστης περιεχούσης συμβόλαιον καὶ τὸν ὑπερβολικὸν ιδεαλισμόν, συνεχώνευσε τοὺς δύο παράγοντας οἵτινες εμελλον νὰ δώσουν καὶ διδωσαν εἰς τὴν τέχνην νέαν ὡδησιν,—ἀπετύπωσεν επὶ τῆς ὁδόντος τὴν ἀληθεστάτην πραγματικότητα καὶ τὸ φωτεινότατον ιδεαλισμόν, προσήγγισε τὴν γῆν μὲ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπέθηκεν εἰς τὰ φυσικὰ πράγματα τὴν σφραγίδα τῶν μεγίστων ιδιανικῶν τῆς τέχνης. Ο θάνατος τὸν ενδρεψεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐνδόξου σταδιοδομίας του, εξιμονον ἀκόμη εἰς τὴν ἐργασίαν, βασανιζόμενον ἀκόμη, δις πάντοτε, δηλα τὸ δημιούργικον πυρετοῦ, ἐλκόμενον δσεὶ δηλούμενος δηλεψίας πρός τὴν τέχνην, διτὶς δηληρεύειν δι. ΛΑΛΙΑ ΠΑΤΕΡΝΟΣΤΡΟ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΔΟΛΟΓΙΑ

Αφέντη ποὺν φιλήσης με
Καὶ ποὺν μὲ περιλύμενες
Τὰ σπεριούματα σοῦ ἔγειαν
Κ οἱ ἀβλές δὲν σὲ χωρούσαν
Κι' ἀφὸν ἐποίεις τὰ θελες
Καὶ τὰ πολλὰ ἐπεθύμας,
"Ἐγεινες κίριας πέτανος
Κ' ἔγεινες διωματάρης,
Κ' ἔγεινες ακατάδεκτος.
Περούς καὶ δὲ μὲ χαιρετάς
Καὶ δὲ μὲ συντυχαίνεις.
Εἰς ἀριστειὰ μ' ἐψίλησες
Κ' εἰς εὐθῆμα μὲ ἀφῆκες
Κ' ἔγω τὸν θεόν παρακαλῶ
Ναρθῇς ἀριστειὰ καὶ πάλι,

Νάρθη καιρός κ. έπιθυμια
Ως δά τά μέ γραφέμης
Νά πώ πεγώ δεν σέχω δή,
Δέν σέχω απαγγέμενον.

[Μεσαιωνικὸν δημοτικὸν τραγούδι].

Προσεχῶς ἐκδίδονται ἀναμνήσεις τῆς κυρίας Μαρ-
τινέ - Αδέλα Κολέν περὶ τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσέ.
Η Ἀδέλα Κολέν ἦτο ἡ βάρια τοῦ ποιητοῦ καὶ συγνά-
ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατά τὸν κατηγόρων του.
Τὸ βιβλίον θεορέχη καὶ αὐτόγραφα τοῦ ποιητοῦ καὶ
στίχους ὀνεκδότους. Οἱ ἔπομενοι στίχοι τοῦ μάτιον
μελαγχολίαν, οἱ τελευταῖοι τοῦ Μυσσέ, δημοσιεύονται
εἰς τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «La Semaine Française»,
παραχωρηθέντες ὑπὸ τῆς κυρίας Μαρτελέ.

*L'heure de ma mort, depuis dix-huit mois,
De tous les côtés sonne à mes oreilles.
Depuis dix-huit mois d'ennuis et de veille,
Partout je la sens, partout je la vois,*

*Plus je me débats contre ma misère,
Plus s'éveille en moi l'instinct du malheur
Et dès que je veux faire un pas sur terre,
Je sens tout à coup s'arrêter mon cœur.*

*Ma force, à lutter, s'use et se prodigue,
Jusqu'à mon repos, tout est un combat
Et, comme un coursier brisé de fatigue,
Mon courage éteint chancelle et s'abat.*

Φλοριζέλ φῶν Ρόστερ.

Ο κ. Καμπλέρης, τὸν δόποιον παρακαλέσαμεν νὰ
γράψῃ διὰ τὰ «Παναθήναια» τὰς ἐντυπώσεις
τοῦ ἀπὸ τὴν συναυλίαν τοῦ νεαροτάτου μουσικοῦ
Φλοριζέλ, τὴν δόπιαν ἔδωσε εἰς τὴν «Μουσικὴν Ε-
ταιρίαν», μᾶς ἔστειλε τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

Φίλε κ. Μιχαηλίδη

Ἄφ' οὐδὲν ἀκούσωμεν ἔνα τετραχορδιστὴν εἰς
τὴν ἀνδρικὴν ἥλικαν, προκισμένον μὲ τὰ τεχνικὰ
πλεονεκτήματα τὰ δόποια ἔχει δὲ Φλοριζέλ, τὸν ἀπο-
καλούμενον μέγαν καὶ τὸν θαυμάζομεν, τί νὰ πῇ κα-
νεῖς διὰ τὸν Φλοριζέλ δύσις ἔχει ἀνεπιτυγμένα καὶ τὰ
μελαγχολίαν, οἱ τελευταῖοι τοῦ Μυσσέ δημοσιεύονται
εἰς τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «La Semaine Française»,
παραχωρηθέντες ὑπὸ τῆς κυρίας Μαρτελέ.

Ἄντος καὶ τὸ βιολί του, τὸ βιολί του καὶ αὐτὸς
ἀποτελοῦν ἔνα ἀδιάσπαστον ἀρμονικῶτατον σύνολον.
Ο Φλοριζέλ δὲν εἶναι ἀνθρωπός, εἶναι ἔνα οὐρανοκα-
τέβατο πλάσμα, εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις ἐνὸς μεγάλου,
λαμπροῦ, θαυμασίου, μαγευτικοῦ ὄντερον.

Μεθ' ὑποήρεως φίλος σας

Δ. ΚΑΜΗΛΙΕΡΗΣ

Παρασκευὴ 9 Ἀπριλίου 1904

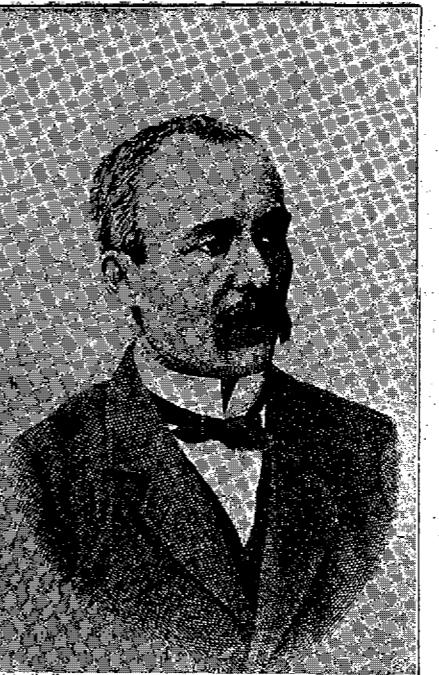
Ο ἀποθανὼν ρώσος ζωγράφος Βερετσάγιν κατὰ
τὴν ἀνατίναξιν τοῦ «Περγοπαυλῶνος».

ΠΙΝΑΚΙΑΣ

Αἱ Ἀθῆναι ἐφιλοξένησαν ἐπὶ δίλιγας ἡμέρας τὸν
ἔξοχον Γάλλον πολίτην Γεώργιον Κλεμανσόν.
Λάτρης τοῦ ἀρχαίου κόσμου, μεταβαλνεὶ εἰς Κρήτην
ὅπου ἀνατέλλει νέον φῶς διὰ τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τὰ
ἀνασκαπτόμενα ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ.

Ἐπίτε πολιτεύομενος εἴτε δημοσιογράφος, πάντοτε ἐ-
πέδειξε δὲ Κλεμανσόν δύναμιν γραπτῆρος καὶ θέλησιν, ἡ
ὅποια εἶναι ζωγραφισμένη ἐπάνω εἰς τὸ πρόσωπόν του.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο κ. Γεώργιος Κλεμανσόν.

Μορφὴ ἐκφραστικὴ καὶ ἀδρά γραφτηριστικὰ ἐπιβάλ-
λονται ἔνα εἶδος σεβασμοῦ εἰς δόσους τὸν γνωρίσουν. Τὴν
Ἑλλάδα ἡγάπησε πάντοτε. Κατὰ τὰ τελευταῖα γεγο-
νότα τοῦ 1897 δὲ Κλεμανσόν ἐφάνη θερμός συνήγορος
τῆς Ἑλλάδος ἐν Γαλλίᾳ. Τὰ δρῦσα του κατέπληξαν
πάντοτε καὶ συνήρτασαν διηγὴν τὴν Γαλλίαν ὅπως
συνεκίνησαν αἱ φιλοστασικαὶ του ίδεαι. Η ζωὴ του,
ἀπὸ τῆς πρώτης του ἐλλογῆς ὃς δημάρχουν μέχρι^{τοῦ} δημιώματος τοῦ γερουσιαστοῦ, ὑπῆρξε ζωὴ δρά-
σεως, ζωὴ φωτισμένη ἀπὸ τὴν ὀγκάτην πρὸς τὴν
πατρίδα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Εἰς τὸ «Νέον Αστρί» τῆς 7, 8 καὶ 9 Απριλίου
ἐδημοσιεύθη πλήρης ἡ εἰσήγησις του κ. Αριστοτέλους
Κοντρίδη. «Περὶ τῆς γυναικείας ἐν Ἑλλάδι ἐπιπα-
δεύσεως» τὴν ὅποιαν ἀνέγνωσε εἰς τὸ Εκπαιδευτικὸν
Συνέδριον. Εξαίρων ἐν δρῦῃ τὴν ἐπίδρασιν τῆς
γυναικὸς εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἔθνων,
λέγει: «Ολοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, διατηροῦσιν τι ἐκ
τῶν γειῶν αἱ δοτοῖαι μᾶς ἐνώπιονσαν ἐν τῷ λίκνῳ.
Διὰ τοῦτο ἡ μόρφωσις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς
μόρφωσις αὐτῆς. Αἱ λεπταὶ γυναικεῖαι χεῖρες
ἀνεγέρισσι τὰ τρόπαια ἢ σιφυριλατοῦσι τὰς ἀλύσεις
τῶν λαῶν...»

Ο κ. Κουρτίδης δρᾷζει μὲ τὰ Νηπιαγωγεῖα. Εἰς
τὴν Ἑλλάδα τὸ νηπιαγωγεῖον συνδέεται ἀρρήκτως
πρὸς τὸ ὄνομα τῆς κυρίας Λασκαρίδη. Τὸ παιδίον
ἔχει ἀναπεπταμένα τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀπλήστως συλ-
λέγει μιωτάδας ἀντιπασεων διὰ δλον τὸν βίον. Λί τρεις
θεμελιώδεις ὄρμαι, ἡ τῆς πνευματικῆς ἐνέργειας, ἡ
δημιουργικὴ καὶ ἡ τῆς ἀπομικότητος, αἰτινες τόσον
ζωηρῶς ἐκδηλοῦνται ἐν τῷ μικρῷ παιδίῳ. ενδισκουν-
σιν εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον ὅχι μόνον διεξοδον ἀλλὰ καὶ
θεραπείαν.

Εἰς τὸ Δημοτικὸν σχολεῖον θηλέων παρατηρεῖ τὴν
πενιχρὸν φωτισμὸν τῶν κορασίων καὶ τὴν οἰκτρόν κα-

τάστασιν τῶν παρθεναγωγείων τῶν ἐπαρχιῶν, ὡς ἐκ
τοῦ πλημμελοῦ δραγματισμοῦ. «Τὸ σχολεῖον ἔκει ὅχι
μόνον δὲν ζωογονεῖ, δὲν ἐνισχύει, δὲν ἀνυψώνει τὸν
καθεστῶτα βίον, ἀλλ ἔρχεται ἀδεξίως εἰς σύγχρονον
πρὸς αὐτόν. Ή μικρὰ χωρική, ή φοιτήσασα εἰς
τὸ σχολεῖον, διαστραφεῖσα, περιφρονεῖ τὰς ἐργασίας
τοῦ οίκου καὶ τοῦ ἀγροῦ ὡς βαναύσους.

«Ἄλλοτε ἡ χειρωνακτικὴ ἐργασία εἶναι τέλειας τὰς
χεῖρας καὶ δὲ οὐσίας ἐπαλείτο ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν
πονητῆς τῶν εἰλάτων εἰς δὲ τὰς Θήβας ὁ πολίτης ὁ
γειρισθεὶς ἀφοργὸν ἡ ἐργαλεῖον ἐπερεπετεῖ νὰ ἐξαγνισθῇ
διὰ δεκαετοῦς ἀργίας ἵσσεις οὐδὲν ἀνακτήσῃ τὰ δικαιώ-
ματα του ὡς ἐλευθερού. Άλλ' αὐτὰ ἀνήκουσιν εἰς
τὰς ἀμαρτίας τοῦ πατέρος τοῦ θόνου. Τώρα η ἐργασία εἶναι
ἴσορα καὶ τὸ σχολεῖον δρεῖται ἀφ' ἐνός ν ἀσκήσῃ τὴν
μαθήτειαν εἰς ἔργα σύμφωνα πρὸς τὸ προσδιοίσμον
τῆς ἀρτίας.

Πρὸς τοῦτο χρειάζεται ἡ κατάλληλος διδασκαλίσσα-
σιλλά τὰ Διδασκαλεῖα ἐν γένει «ἔφι» ὅσον δὲν ἐντεί-
νονται τὴν εἰδικὴν παιδογωγίαν μόρφωσιν τῶν διδα-
σκάλων εἶναι ἀδύνατον νὰ φανδοῦνται ἐντελῶς ἀντάξια
τῆς ἀποστολῆς των.

«Παρ' ἡμῖν εἰς τὰ Διδασκαλεῖα ἀρρένων καὶ
θηλέων ὑποκλέπονται, ὡς εἰπεῖν, ὅραι τινὲς πρό-
δημοι παιδαγωγοί μόρφωσιν αἱ θεμελιώδεις γνώσεις
τῆς διδασκαλίκης κατατίνονται, τὸ ἐνδιαφέρον διασπά-
ται καὶ διδασκαλος τῆς αὔριον δὲν δύναται ὅχι ἐν
ἐξάμηνον, ὅχι ἐν μῆνα, ὅχι μίαν ἐβδομάδα ἀλλ ὡς
δεμάνιαν ἡμέραν διόλκησσον ἀπὸ πρωίας μέχρις ἐσπέ-
ρας, ἐλεύθερος πάσης ἀλλῆς ἀσχολίας, νὰ διδάξῃ, νὰ
ψυχολογήσῃ τὰ παιδία, νὰ παραπολουμήσῃ συντόνως
ἐκ παιδαγωγικῆς καὶ διδασκαλίκης ἀπόφεως τὴν λευ-
θούργιαν τῆς παιδικῆς ψυχῆς!»

Καὶ ἔξαρθρων τὴν ἀποστολὴν τοῦ διδασκάλου δ. κ.
Κοντρίδης προσθέτει:

«Διδασκαλοι! πῶς ἡμεῖς νὰ ἐξαγνίσουμε τὴν λέξιν ἀπὸ
τὸν ωπὸν τῶν δοτοῖων προσεκολλησεν ἐπ' αὐτῆς ἀφ'
ἐνός ἡ σχολαστικὴς καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἀμάδεια καὶ
ἡ κουφότης! Καὶ πόσον βαδεῖται εἶναι ἡ παρατήρησις
τοῦ Ιταλοῦ αἰσθητικοῦ Πίλο οὗτον δὲν δραίται μάθημα
καὶ διὰ τὴν ἐμπινεύσιν καὶ διὰ τὴν ὑποσυνειδήτον δη-
μοιουργίαν καὶ διὰ τὰς συγκινήσεις ἀφ' ἐξεγείρει εἶναι
καλλιτεχνίαν καὶ διδασκαλίαν εἰναι καλλιτεχνίαν.

Τὸν εἰσηγητὴν ἀπασχολεῖ κατόπιν, η Μεσαία παι-
δεύεις τῶν θηλέων. «Σήμερον η Παιδαγωγικὴ ιδε-
δεῖς αὐτῆς ἔχει τὴν ὅσον ἐνεστεί προσομοιώδης τῆς
ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας εἰς τὴν ιδιοφύιαν ἐκάστου αἴτοι
καὶ λατούκη τὴν προσομοιώδης τῆς θεραπευτικῆς εἰς τὴν
ἰδιαίτεραν ἐκάστοτεν ιδιοτυπίαν. Άλλ' η γυνὴ δὲν
εἶναι ψυχοφυτικὸς διοίσιος πρὸς τὸν άνδρα: ψυχικῶς
ἴσως διαφέρει περισσότερον παρ' ὅσον διαφέρει κατά
τὸ σῶμα καὶ τὴν φωνήν.

«Φυσικὸν λοιπὸν θά το η μεθόδος τῆς ἀγωγῆς καὶ
διδασκαλίας νὰ ἡτο διάφορος δι ἐκάτερον, τῶν φύ-
λων. Άλλα πόσοι καθηγηταὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ πα-
ραδοσεώς ὀρρέονται εἰς παράδοσιν θηλέων αἰσθάνον-
ται διτι μετεβλήμη. η πνευματική καὶ η ηθική ἀπό-
σφατισμα;

«Ἀνάγκη νὰ μεταρρυθμισθῇ η διδασκαλία ἐν γένει
μὲν ἀναπτύσσοντα τὴν δυναμική ταῦ ικανότητα τοῦ πνεύ-
ματος, ιδίᾳ δὲ συμπράνως πρὸς τὴν ιδιοφυίαν τῶν πεν-
τελέων. Αἱ τρεις ιδιοτυπίες τῶν παιδιών των μηνήν των, ἀνάγκη νὰ μετα-
βληθῇ τὸ σύστημα τῆς ἐγγράφου δοκιμασίας. Αντὶ
ζητημάτων δυναμένων νὰ μετανεγκύθωσι σύστημα, δηλαδή
διαδικασίας, μὲς προσιστότερον φοβιούνται νὰ κουράσωσι τὴν
κούρσαν των παιδών την μηνήν των, ἀνάγκη νὰ μετα-
βληθῇ τὸ σύστημα τῆς ἐγγράφου δοκιμασίας. Αντὶ
ζητημάτων δυναμένων νὰ μετανεγκύθωσι σύστημα, μὲς προσιστότερον φοβιούνται σύστημα, δηλαδή

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

KATA THN 31 MARCHIOR 1904

ЕНЕРГИТИКОН

Ταμεῖον	εἰς μεταλλικόν τραπέζικα γραμμάτια 'Ιονικῆς Τραπέζης	Δρ.
	κερματικά " διδραχμα καὶ μονάδραχμα	δ
'Εβωτερικοί	λύσοι. 'Αντίτιμου μεταλλικοῦ εἰς τὸ ἔβωτερικὸν	δ
"	Προϊὸν ἐκδοθ. 'Εθν. Δανείου εἰς χρυσὸν 'Ελλην. Σιδηροδρ. 4 % 1902	δ
Δάνειον πρὸς τὴν 'Ελλην. Κυβερνητικὸν ἐπ' ἀναγκ. κυκλαφορίᾳ τραπέζικῶν γραμματιών	δ	
"	" " " " διδράχμων καὶ μονάδραχμων	δ
'Ομολογίαι 'Εθνικῶν Δαγαίων	Eἰς χρυσὸν Δρ. 23,767,036.80	
	" τραπέζ. γραμματία " 29,134,575	

Προεξοφλήσεις	ο
Καθυστέρησεις προεξοφλήσεων	ο
Δάνεια και ανοικτοί λήσμοι ἐπί ένεχόρῳ χρηματογραφών	ο
Δάνεια ἐπί ένεχόρῳ ἐμπορευμάτων	ο
Δάνειον πρός τὴν Στάθιδρικὴν Τράπεζαν ἐπί έγγυήσει τοῦ Κράτους	ο
Δάνεια και ανοικτοί λογαριασμοί ἐπί υποθήκῃ	ο
Δάνεια εἰς δῆμους, λειμένας, και λοιπά νομικά πρόσωπα	ο
Χωρηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	ο
Καθυστέρησης γεωργοκτηματίας και γραμμ. Προνομ. Τραπ. Ἡπειροθεσσαλίας	ο
Μετοχαὶ εἰς ἔγχωροὺς Βασιλίας	ο
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	ο
Τοκομερίδια ἐν γένει	ο
Καταστάσιμα Τραπέζης και κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων	ο
Ἀπατήσεις ἐπισφαλεῖς	ο
Ἐξόδια ἑκαταστάσεων (ἴδιων δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμματίων)	ο
Διάφοροι λογαριασμοί	ο
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	ο
Λογαριασμὸς ἑξαγορᾶς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐν τραπεζικῶν γραμματίων	ο
Ἐξαγορὰ προνομίου (Προνομ. Τραπέζης Ἡπειροθεσσαλίας	ο
Προμήθεια τροπής λαχεισθόρου δανείου (εἰς τραπεζικά γραμμάτια)	ο
Διάφορα	ο

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικόν Κεφάλαιον	Δρ.
Αποθεματικά Κεφάλαια	Δρ.
Τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ:	
I. διὰ λήσμὸν τῆς Κυβερνήσεως	Δρ. 68,778,575.42
II. " " Τραπέζης	" 54,772,073.18 "

Κερατικά γραμμάτια δίδαχμα και μονόδραχμα		9
Καταθέσεις άνευ τόκου εἰς μεταλλικού		9
Καταθέσεις άνευ τόκου		9
Έπιταγαί πληρωτέαι		9
Μετάσημα πληρωτέαι		9
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείων κατά τὸν 'ΒΦΜ' νόμου		10
Διεθνής Οικονομική Έπιτροπή Α/σμός καταθ. { Εἰς χρυσόν . . . Δρ. 163.813.62 έκ Δημοσ. ιπεγγύουν προσδόμων . . . { ο τραπεζ. γραμμ. 2.608.551.96		10
Υπηρεσία Εθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν		9

Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν	" τραπεζικά γραμματία	9
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια		9
" Εντοκος κατάθεσις Δημοσίου εἰς χρυσόν διὰ τὴν κατασκ. Σιδ. Πειραιώς Δευτερλή - Συνόρων		9
" " " τραπ. γραμμ.		9
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμματία κατὰ τὸν νόμον ΒΨΕ		8
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ		9
Δαχεισφόρον δάνειον Τραπεζῆς		9
Τηγνεσία λαχεισφόρου δανείου Τραπεζῆς		9
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου		9
Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν Ιονικῆς καὶ Ἀθηνῶν εἰς δάν. Σταρ. Τραπεζῆς		9
Διάφοροι λογχαρισμοί		9
Διάφορα		9

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Ἀπριλίου 1904

Ο διευθυντής του Λογιστηρίου
Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

31 Μαρτίου 1904	29 Φεβρουαρίου 1904
2,059,240.14	1,484,152.44
187,250.—	197,700.—
3,508,711.—	3,617,497.—
16,125,865.03	16,723,660.44
2,789,421.43	4,001,366.95
68,778,575.42	68,778,575.42
12,750,000.—	12,750,000.—
52,901,641.80	52,905,661.80
19,359,800.97	19,291,001.34
2,948,999.55	2,905,438.80
12,387,374.40	12,144,570.05
930,083.70	1,364,828.—
5,737,366.47	5,666,191.49
50,372,486.87	50,550,789.92
42,088,239.09	41,912,501.01
11,180,225.—	10,430,117.40
4,334,380.14	4,282,597.04
4,302,077.25	4,260,314.75
1,500,000.—	1,500,000.—
99,134.12	142,332.12
8,336,854.35	8,299,735.27
2,818,404.28	2,792,833.90
1,654,608.85	1,644,666.90
78,936.33	888,008.12
1,863,680.—	2,129,624.91
4,440,000.—	1,863,680.—
600,000.—	1,440,000.—
425,948.—	600,000.—
331,559,271.65	337,378.45
	334,805,223.52
20,000,000.—	20,000,000.—
13,500,000.—	13,500,000.—
123,550,648.60	925,284,583.15
12,750,000.—	12,750,000.—
1,081,352.01	920,024.34
15,045,389.42	15,259,156.65
1,058,003.82	11,010,048.26
516,404.86	558,224.86
283,749.94	283,749.94
2,772,365.58	4,301,979.79
49,236.85	7,087.45
265,256.25	438,830.85
24,465.99	131,087.53
2,719,481.26	5,319,481.26
2,789,421.43	4,001,366.95
2,567,095.65	2,947,808.54
5,474,449.55	5,474,276.55
67,309,158.96	66,948,710.67
47,047,770.—	47,047,770.—
1,196,300.	1,449,256.—
3,431,425.89	3,511,368.23
2,555,627.84	2,505,970.49
3,281,945.09	4,451,442.61
2,289,722.66	
331,559,271.65	334,805,223.52

—Σινέγεια ဈπὸ Β'. σελίδα ἑξαφύλλου—

<i>M. Μαλακάση.</i>	Ωρες, — συλλογή ποιημάτων αξίας δραχ. 3.	»	2.
<i>Γ. Στρατήγη.</i>	Τραγούδια τοῦ σπιτιοῦ αξίας δραχ. 3.	»	2.
<i>I. Πολέμη.</i>	Αλέβαστρα (συλλογὴ ποιημάτων) αξίας δραχ. 3.	»	2.
<i>Proust et Ballet.</i>	Περὶ νευροσπουδαίας. Υγεινὴ καὶ θεραπεία αὐτῆς μετάφρ. Δαλεζίου αξίας δραχ. 4	»	3.
<i>Panoprama Salón.</i>	1900, Album relié αξίας δραχ. 12.	»	8.
<i>Πικέλιος Γεώτης</i> ὑπὸ Δ. Κακλαμάνου μὲ 30 καλλιτεχνικῶν εἰκόνας αξίας δραχ. 4.	»	3.	
<i>Mía ἐπησία ἔγγραφὴ</i> εἰς τὸν «Ρωμηὸν» τοῦ Σουη.	»	8.	
»	» εἰς τὴν «Διαπλασινὴν Παιδῶν» αξίας δραχ. 7 καὶ φρ. χρ. 8.	»	7.
Λεπτομέρεια τῶν «Παναθηναϊκῶν».	»	2.	
<i>'Αντ. Μηλιαράκη.</i> Ἰστορία τοῦ βασιλείου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ηπείρου (1204-1261) αξίας δραχ. 12.	»	8.	
(Ἐβραϊστικὴ ὑπὸ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλίᾳ).	»	2.	
Γεωγραφία πολιτικὴ νέα καὶ ἀρχαῖα τοῦ Νομοῦ Αργολίδος καὶ Κορινθίας, μετὰ γεωγραφικῶν πίνακας. 1886 αξίας δραχ. 5.	»	2.	
Γεωγραφία πολιτικὴ νέα καὶ ἀρχαῖα τοῦ Νομοῦ Κεφαλληνίας. (Κεφαλληνία, Τόπαι, Ατικός, Αρκοῦδη, Κάλαμος, Καστός καὶ Ἐγνάδες). Μετὰ γεωγρ. πίνακας 1890, σ. δ. δο. 5.	»	2.	
Μελέτη περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ιονίου Πελάγους ἐν τῇ ἀρχαῖᾳ καὶ νέᾳ γεωγραφίᾳ 1888.	»	4.	
Βιβλιοθήκη τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παιδῶν».	»	2.	
<i>'Ο Αγγελος</i> τῆς Ἀγάπης ὑπὸ I. T. Meade. Μεταφρασθεὶς ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, Υψηλὴ Ἐπιδυμία τῆς A. M. τῆς Βασιλίσσης ὑπὸ <i>Ioullas</i> A. Σαμάκη. Πολυτελέστατος τόμος ἐπὶ λαμπρῷ χρόνῳ, μετὰ 60 εἰκονογραφιῶν καὶ χρονιστικῶν ἐξωφύλλου αξίας δραχ. 7.	»	4.50	
<i>'Υπέρ πατριός</i> μυθιστορία ὑπὸ Henri Malin, ἡς ἡ σκηνὴ ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν Πολιορκίαν, καὶ ὁ τῆς νεαρὸς μαθητῆς ἀγωνισμός καὶ προκαταδύνεών ὑπὲρ πατριόδος. Μεταφρ. X. Αγγλίου. Τόμος δύοδος μετὰ 25 δόλαρεών εἰκονογραφιῶν αξίας δρ. 3.50.	»	2.50	
Επόδσεις II. A. Σακελλαρίου.	»	—	
<i>Δεξικὸν Λατινοελληνικὸν</i> μετὰ συνοπτικῆς λατινικῆς γραμματολογίας ὑπὸ Εὐστρατίου Δ. Τσακαλώτου, δ. φ. καὶ καθηγητοῦ τῶν λατινικῶν ἐν τῷ Α' Βαρβαράσει χρυμασιῷ, ἐκδόσις δευτέρα, σελ. 780 σχ. 80ν αξίας δραχμῶν 10.	»	8.	
<i>Δεξικὸν Γαλλοε λητικὸν</i> μετὰ τριῶν ἀλφαριθμητικῶν παραφρενάτων περιεχόντων Α'. ἀνωμαλίας τῆς Γ. λλητικῆς γλώσσης, B'. φράσεις λατινικᾶς καθηρωμέσιας ὑπὸ τῆς συνθετικῆς, Γ', καὶ λόγου τῶν κυρίων δονομάτων ὑπὸ Νικολάου Κοντοπούλου καθηγητού τῆς γληκῆς τοῖς ἐν Αθήναις γυμνασίοις. Ἐκδοσίς B'. σελ. 1087 αξίας δραχμῶν 10.	»	8.	
<i>Δεξικὸν Ελληνο-Ιταλικὸν</i> πλοντισμένον διὰ πατούσων ἀξεσών, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν ἀλλ., διὰ καὶ λόγου ἀνωμαλιῶν καὶ καταλόγου πληρεστέρων τῶν κυρίων ὄνομάτων χρονολογικῶν καὶ γεωγραφικῶν ἐν πολλοῖς συγγρινεούμενων ὑπὸ N. Κοντοπούλου καθηγητοῦ τῆς γληκῆς ἐν τοῖς ἐν Αθήναις γυμνασίοις. Ἐκδοσίς B'. σελ. 1100 αξίας δραχμῶν 10.	»	8.	
<i>Δεξικὸν Γερμανο-ελληνικὸν</i> μετὰ εἰσαγωγῆς περὶ προφορᾶς καὶ πίνακος τῶν ἀνωμαλῶν ὅμιλον τοῦ τόπου τῆς νέαν γερμανικῆς διάλογος αἱρετῶν ὑπὸ Αντωνίου N. Γιαννακῆ (ἄλλως Γιαννακῆ) σχ. 160ν σελ. 1146 αξίας δραχμῶν 11.	»	8.	
<i>Δεξικὸν Αγγλο-λητικὸν</i> μετὰ εἰσαγωγῆς περὶ προφορᾶς τῆς Αγγλικῆς γλώσσης, πίνακος τῶν ἀνωμαλῶν ὄνομάτων καὶ ἀναγραφῆς τῶν συντεταμημένων λεξεῶν ὑπὸ Ιωάννου Περούτσην διδάκτορος καὶ παρηγόρητοῦ τῆς νεωτερικῆς γραμματολογίας ἐν τῷ Εὐναυλῷ Ηαπετούμησι 1893 σχ. 16 σελ. 1087 αξίας δραχμῶν 11.	»	8.	
<i>Δεξικὸν Ελληνοαγγλικὸν</i> μετὰ εἰσαγωγῆς, πίνακον καὶ συνοπτικῆς γραμματολογίας τῆς Αγγλικῆς γλώσσης ὑπὸ I. Περβάνογλου 1894 σχ. 160ν σελ. 1000 αξίας δραχμῶν 10.	»	8.	

ΚΑΘΕΚΛΟΠΟΙΕΙΟΝ

“ТАТЕМНН.”

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΚΑΒΑΛΑΡΑ

SAGE PUBLISHING CO.

ΤΕΡΡΕΟΤΗΣ ΚΩΜΩΣΤΗΣ

TIMAI ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

EXHIBIT

Εφεμείς Θεοσαλική και Μακεδονική. ἐν Βόλῳ
Διευθύνης και ἰδιοκτήτης: Λ. Α. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ
Δημ. εδέν τάς ἀκριβεστάτους και γνωστέρας Θεοσαλικάς.

Εποικικάς εἰδήσεις,
τὴν μεγαλειόδαν κυκλοφόρων ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπὸ¹
εἵλπυκάς ἐσπιερίδας;

Σ δρομή ἐτησία: Εσωτερικοῦ Δρ. 15

10. The following table shows the number of hours worked by each employee.

LATROX - NEYRONOZEE

Ex. Beobachtungsschreiber

⊕ Ωραι συμβούλης 3-5 Μ.Μ.

Οδός Ακαδημίας 15